

§ 1 Anmälan om avskrivning av proposition

Talmannen meddelade att han den 3 juni avskrivit prop. 2014/15:110 *Ambitionshöjning för förnybar el och kontrollstation för elcertifikatssystemet 2015* samt de med anledning av propositionen väckta motionerna 2014/15:3080, 3079, 3082 och 3077.

§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2014/15:660

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:660 Infrastrukturpropositionen 2016

av Jessica Rosencrantz (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 23 juni 2015.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 4 juni 2015

Näringsdepartementet

Anna Johansson (S)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2014/15:663

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:663 Behovet av lagstiftning då antalet drönare

ökar i det svenska luftrummet

av Erik Ottoson (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 23 juni 2015.

Prot. 2014/15:110
5 juni

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.
Stockholm den 4 juni 2015
Näringsdepartementet
Anna Johansson (S)
Enligt uppdrag
Fredrik Ahlén
Expeditionschef

Interpellation 2014/15:665

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:665 Skyddad skog
av Anders Forsberg (SD)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 22 juni 2015. Klimat- och miljöministern har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 4 juni 2015

Miljö- och energidepartementet

Åsa Romson (MP)

Enligt uppdrag

Lena Ingvarsson

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2014/15:672

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:672 Statliga bolag
av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 27 augusti 2015.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 4 juni 2015

Näringsdepartementet

Mikael Damberg (S)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

*Svar på
interpellationer*

§ 3 Svar på interpellationerna 2014/15:605 och 619 om den småskaliga vattenkraften

Anf. 1 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Annika Qarllsson har frågat mig om jag och regeringen är beredda att införa ett omedelbart stopp för länsstyrelsens nyprövningar tills ny lagstiftning rörande småskalig vattenkraft är på plats. Penilla Gunther har frågat mig om jag kommer att vidta några åtgärder för att de små vattenkraftverken ska kunna fortsätta drivas och om det kommer att ges kompensation till ägarna.

Inledningsvis vill jag konstatera att det i många av Sveriges strömmande vattendrag finns dammar och vattenkraftverk från olika tidsåldrar som påverkar de akvatiska ekosystemen. Särskilt vandrande fisk och andra

arter hindras i sin utbredning om inte miljöanpassningar av kraftverken finns och fungerar. Jag konstaterar också att det för anläggande och drift av dammar och kraftverk krävs tillstånd.

Av miljöbalken följer en skyldighet för tillsynsmyndigheten att utöva tillsyn över de verksamheter som omfattas av tillsynsansvaret. Länsstyrelsen ansvarar som huvudregel för tillsynen över vattenverksamheter och ska därmed se till att sådana verksamheter inom länet bedrivs på ett sätt som är förenligt med miljöbalkens bestämmelser. Om en tillståndspliktig verksamhet bedrivs utan tillstånd är det tillsynsmyndighetens ansvar att se till att rättelse sker.

I en interpellationsdebatt med Annika Carlsson i samma fråga i november 2014 sa jag att jag är beredd att titta närmare på om det skulle vara så att de olika länsstyrelserna skiljer sig åt i fråga om sin tillsyn av vattenverksamheter. För att möjliggöra en sådan jämförelse uppdrog regeringen i 2015 års regleringsbrev åt länsstyrelserna i varje län att redovisa hur många förelägganden inom ramen för sin tillsyn över vattenverksamheter som beslutats mellan 2012 och 2014 och som gäller vattenkraftverk och dammar. Utifrån det redovisade underlaget och prövningsinstansernas beslut vid överklagandeärenden ser jag ingenting som visar att länsstyrelsernas arbete med tillsyn skulle bedrivas på ett sätt som inte följer dagens regelverk.

Jag har dock uppfattat att olika länsstyrelser i kontakterna med småskaliga vattenkraftsägare utan giltiga tillstånd på olika sätt arbetat med stöd i dialogen kring prövningarna för nya tillstånd. I den kommunikation som Miljö- och energidepartementet har med länsstyrelserna avser jag därför att uppmuntra länsstyrelserna att utbyta erfarenheter kring tillsynsarbetet och dialogen med ägare till småskalig vattenkraft.

Det är oklart vilken ny lagstiftning som Annika Carlsson efterfrågar för småskalig vattenkraftsverksamhet, men jag förutsätter att vi är överens om att vattenverksamhet även fortsättningsvis som huvudregel ska vara tillståndspliktig.

Penilla Gunther tar i sin interpellation upp den nationella strategi för vattenkraft och havsmiljö som Havs- och vattenmyndigheten och Energimyndigheten har tagit fram inom ramen för myndigheternas verksamhetsområden. Syftet från myndigheterna har varit att ta fram en strategi för både åtgärder som minskar vattenkraftens miljöpåverkan och åtgärder som innebär ökad produktion för att klara framtida behov i energisystemet. Strategin är framtagen på myndigheternas eget initiativ, och regeringen har inte tagit något beslut med anledning av myndigheternas strategi.

Vattenkraften utgör en stor andel av Sveriges förnybara energiproduktion både som enskild produktionskraft, när det gäller stora och medelstora kraftverk, och som regler- och balanskraft. Det är dock viktigt att framhålla att fysisk påverkan i vattendrag från vattenverksamheter av vattenmyndigheterna har identifierats som ett stort problem för Sverige i förhållande till de kvalitetskrav om god ekologisk status och god ekologisk potential som följer av EU:s vattendirektiv. Påverkan på naturmiljön från vattenverksamheter utgör även ett problem i förhållande till förutsättningarna för att nå miljökvalitetsmålen Levande sjöar och vattendrag samt Ett rikt växt- och djurliv. Det stora flertalet vattenverksamheter, såsom bland annat dammar och markavvattningar, har inte prövats mot miljöbalken utan endast enligt 1918 års vattenlag eller äldre bestämmelser.

Vattenkraften byggdes ut under en tid när miljökraven inte var desamma som i dag. Det har i huvudsak inte genomförts några miljöanpassande åtgärder under den tid som dessa anläggningar varit i drift. Samtidigt är vattenkraften viktig i omställningen till ett helt förnybart energisystem och därmed för miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan. En framtida reglering behöver se till att vi ökar takten för att anpassa vattenkraften till miljökraven och att vi når de av riksdagen fastställda miljö kvalitetsmålen samt de målsättningar som finns inom energi- och klimatpolitiken.

Anf. 2 ANNIKA QARLSSON (C):

Herr talman! Det är mycket olyckligt att min interpellation och Penilla Gunthers interpellation blandas ihop. De rör båda hoten mot den småskaliga vattenkraften, men där slutar likheten.

Småskalig vattenkraft är under attack. Det handlar dels om de orealistiska kraven i vattenmyndigheternas åtgärdsprogram som är under beredning, dels om den utredning som ligger på regeringens bord och dels om länsstyrelsernas tillsyn enligt miljöbalken från 1998, där domar från 2012 gör gällande att de som tidigare haft tillstånd i form av urminnes hävd eller häradsdomar nu ska ses som tillståndslösa verksamheter. Det är det sistnämnda som min interpellation berör.

För den som bemödar sig om att lösa komplicerade frågor krävs förmåga att se saken från flera perspektiv och att försöka lösa frågan på ett långsiktigt hållbart sätt. Det står var och en fritt att välja sina perspektiv. Miljöminister Åsa Romson visar i sitt svar att det är vandrande fisk som är fokus. Svaret inbegriper inte den målkonflikt som finns när det gäller energiförsörjning, rättssäkerhet, arbetstillfällen och miljön, inte heller hur rimliga de krav är som nu ställs på de små vattenkraftsföretagen.

Den småskaliga vattenkraften kan av vissa ses som en pittoresk kvarleva från en historisk tid då inte annan kraft fanns att få. Men faktum är att produktionen från den småskaliga vattenkraften motsvarar ett kärnkraftverk. Och kärnkraftverk vill varken miljöministern eller Centerpartiet se. De ska ut.

När vi nu fasar ut den fossila energin steg för steg är den småskaliga vattenkraften en möjlig källa som kan växa i betydelse. Men då kan vi inte börja med att stänga allt. Signalerna från den rödgröna regeringen när det gäller förnybar energi förvånar många. Skatt på solceller, höjd skatt på biobränsle och myndigheters jakt på den småskaliga vattenkraften – det kan dessutom adderas med lokala miljöpartisters dokumenterade ovilja att bevilja vindkraftsetableringar – gör att frågan ändå måste ställas: Vad ska in?

Miljöministern påstår att häxjakt inte bedrivs utan att småskalig vattenkraft visst ska få finnas. Det är bara för företagen att söka tillstånd och vidta de åtgärder som krävs. Då är allt frid och fröjd. Problemet, som miljöministern inte berör i sitt svar, är att kraven som ställs medför helt oproportionerliga kostnader för dessa företag. Det är krav på miljöprövningar som kostar långt mer än vad företagen kan bära. Och det är såklart utan några garantier för att tillstånd kommer att beviljas. Därefter ska de vidta utpekade åtgärder, som lök på laxen, om uttrycket tillåts i sammanhanget. Sammantaget är det ett lika effektivt sätt att stänga verksamheterna som om miljöministern själv hade åkt dit och haspat dörren.

Att verksamheter som bedrivits enligt gällande rätt under århundraden helt plötsligt anses tillståndslösa är ur ett rättssäkerhetsperspektiv mycket allvarligt. Verksamheterna, som fanns långt före miljöbalken, har nämligen inte varit tillståndslösa. Därför är omprövning det som kan krävas, inte nyprövning. Vid mina besök ute i verksamheter har jag inte stött på en enda vattenkraftsägare som inte är beredd att vidta de praktiska insatser som kan krävas. Det man vänder sig emot är kravet på nyprövning med oerhört kostsamma tillstånd.

I och med att det råder oklarheter – det är en utredning som bereds, länsstyrelser som bedriver häxjakt och vattenmyndigheter som har ohemula krav, finns det ingen som i dag vågar satsa på den förnybara elproduktionen i de småskaliga vattenkraftverken. Med regeringens passivitet i frågan riskerar kon att dö medan gräset växer.

Med den utmaning i fråga om att ställa om från fossilt till förnybart som vi befinner oss mitt i är min fråga: Är miljöministern inte beredd att se över om det finns bättre sätt än hot om vite att vidta de klimat- och miljöåtgärder som behövs?

Anf. 3 PENILLA GUNTHER (KD):

Herr talman! Jag får naturligtvis tacka statsrådet för svaret, men frågan jag har ställt är dessvärre inte helt besvarad.

Precis som Annika Qarlssohn sa här precis före mig handlar det helt enkelt om att vi gärna vill ha kvar verksamheter på landsbygden där man kan verka, leva och till och med växa. Det som händer nu ska inte bara ske på grund av att man anser att tillstånden för de småskaliga vattenkraftverken ska omprövas och nyprövas. De har i många fall funnits sedan flera hundra år tillbaka.

Det blir lite ironiskt och lite smålustigt när man talar om vandrande fisk och om fiskvägar och att man skulle återställa det hela till de naturliga tillstånden. Jag har svårt att tro att fiskarna minns hur det var på 1600-talet och att det har gått något slags generationstänk hos våra fiskar när de ska komma framöver i de nya vattenvägarna, som i så fall skulle vara som de gamla – för flera hundra år sedan. Det blir fånigt, rent ut sagt.

Jag tror att det helt enkelt handlar om en orimlig bedömning av länsstyrelserna, som har tagit fasta på utredningar som riksdagen inte har beslutat ska fullföljas. Statsrådet nämner själv i sitt svar att det finns olika sätt hos länsstyrelserna att ta sig an frågorna. Det är väl precis så det är. Jag vet inte hur många vittnesmål som har kommit i mejlen och hur många samtal och möten jag har haft med ägare till småskaliga vattenkraftverk – familjeverksamheter som har funnits hur länge som helst. De säger att de har fått besök av länsstyrelserna, som avkräver dem åtgärder som i många fall kanske kostar mellan en halv och en hel miljon. Det är mer än vad många av dem har i omsättning per år. Hur skulle de klara en sådan typ av avgift?

Det är också därför jag ställer frågan till statsrådet. Om man nu ställer sådana här ohemula krav på små verksamheter på landsbygden – hur ska de då kunna få kompensation för just det arbetet? Eller är det bara tänkt att man ska åtgärda detta och att man sedan ändå inte har någon nytta av den kraft som kommer från vattenkraftverket eftersom verksamheten ändå måste läggas ned?

Jag tror att vi är ganska ense om att vi behöver ha en landsbygd som lever. Jag vet att statsrådet företräder ett parti som har många sympatisörer inte minst i Stockholms innerstad, där man gärna köper ekologiskt. Då behöver man också veta varifrån produkterna kommer. De kommer från landsbygden och de verksamheter som finns där. Om det inte finns några verksamheter där finns det inte heller några produkter att köpa i Stockholms innerstad och inte någon annanstans heller. Vi behöver ha de små vattenkraftverken kvar just därför att de handlar om miljövänlig elframställning. Det handlar också om att kunna säkerställa att vi har verksamheter över hela landet.

När det handlar om människors önskan att leva och verka på landsbygden tycker jag att detta är ett utmärkt sätt att visa en bättre och godare vilja från regeringens sida.

Anf. 4 PER-INGVAR JOHANSSON (C):

Herr talman! Den debatt som hittills har förts i riksdagen om den småskaliga vattenkraften har främst gällt länsstyrelsens agerande i Västra Götalands län. Men även Länsstyrelsen i Skåne har varit aktiv med förelägganden mot ägare till småskalig vattenkraft och deras dammar. Föreläggandena har motiverats med att man ska verkställa EU:s vattendirektiv.

Jag vill att vi ska uppnå förbättrade möjligheter för vandrande fisk att ta sig fram i vattendragen. Men länsstyrelsernas former för att uppnå detta har, som jag har uppfattat det, i flera fall skapat konflikter och motverkar syftet. Samhället måste kunna se på flera miljömål samtidigt. Åtgärder måste ske på ett sätt som inte motverkar syftet.

Att som länsstyrelserna i Skåne och Västra Götaland använda sig av förelägganden med krav på nyprövning av anläggningar för vattenverksamhet som har funnits redan före den tid då tillståndskrav infördes är, som jag ser det, ett ingrepp i äganderätten och nyttjanderätten till vattenkraften.

Nyprövningar utifrån nu gällande lagstiftning innebär mycket höga kostnader för fastighetsägaren. Rimligen borde prövningarna göras som omprövningar, som ger utrymme för förhandlingar om ändringar av anläggningar och de kostnader som detta leder till.

Från Skåne har jag några exempel på vad som har hänt när länsstyrelsen genom höga vitesbelopp har tvingat fram bortrivning av äldre kvarndammar som senare har använts för vattenkraft. Bortrivningen av en damm beräknas ha medfört att över 100 ton sediment från dammens botten har lagt sig nedströms i ån på ett sätt som har förstört bottarna för fisk och musslor. Dessutom har de vackra kulturmiljöerna vid dammarna ersatts med fula sår i miljön.

Vid en genomgång vi har haft vid ett seminarium med företrädare för Havs- och vattenmyndigheten här i riksdagen i mars i år framhöll de att genomförandet av åtgärderna föranledda av vattendirektivet ska ske enligt ett åtgärdsprogram som ska bli färdigt i december 2015, och det ska ha 2020 som målår. Man framhöll då att dialog ska vara arbetsformen, att finansieringen av åtgärderna måste klarläggas och att det måste ske en avvägning mot olika intressen.

Anser miljöministern att länsstyrelserna ska få fortsätta att genomföra åtgärder på det sätt som sker nu utan att avvakta Havs- vattenmyndighetens åtgärdsprogram?

Anf. 5 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Tack för intressanta inlägg om just den småskaliga vattenkraftsverksamheten, som är det som vi diskuterar här och som är den gemensamma nämnaren för de två interpellationerna! Precis som nämndes finns också olika frågeställningar.

Jag vill börja med att tydligt återigen här i kammaren säga att när länsstyrelserna utövar tillsynsverksamhet gör de det enligt de rättsregler och beslut som finns i regelverket. De gör det inte enligt uttalanden i en statlig utredning som inte har passerat Regeringskansliet och inte heller riksdagen, för den delen. När man kräver nyprövning av vissa små vattenkraftsverksamheter gör man det därför att rättsvårdande instanser, domstolar i det här fallet, har fastställt att just de saknar tillstånd enligt den regelflora och det regelverk vi har i Sverige i dag.

Eftersom vi i den här kammaren förhoppningsvis är helt överens om att vattenverksamheter kräver tillstånd är tillsynsmyndigheten ålagd att efterhöra och säkerställa att vi får tillstånd på plats. Då är det nyprövning som är instrumentet.

Jag har stor förståelse för frågan. Jag har också varit i dialog och hört mycket i debatten vad som har sagts från enskilda. Mindre enheter och enskilda som äger vattenverksamheter tycker naturligtvis att det är en jobbig uppgift att behöva ansöka genom ett nyprövningsförfarande. Det är lite mer omständligt än förfarandet vid en omprövning. Men när man hamnar i det läget beror det på domstolarna och de rättsvårdande myndigheter som vi har i landet. De tar hänsyn till rättssäkerhet, och det är de som fastställer vad som är rätt och orätt i Sverige. Det gör ju inte vi, utan det gör domstolarna. Det är de som har fattat beslutet om att det i vissa verksamheter saknas tillstånd inom den lagstiftning som finns i dag. Då är metoden nyprövning.

Det har ingenting att göra med länsstyrelsernas remissvar eller eventuellt kommande arbete med anledning av Vattenverksamhetsutredningens utredning och eventuella ändringar som kommer av den. Det har inte heller någonting att göra med vattenåtgärdsprogrammen.

Flera av interpellanterna har varit inne på frågan om tillstånden när man väl ska göra en ansökan. Där finns i dag en målbild som omfattar både förnybar energiproduktion och stor miljöhänsyn. Jag hör till ett parti som verkligen företräder att detta går att förena. Det finns ingen anledning att ta fram ny teknik för energi i Sverige om den skulle förstöra miljön i orimlig omfattning, samtidigt som vi behöver säkerställa att vi får fram ny och effektiv förnybar energi.

Det speglades i svaret att det självklart finns en relation och en diskussion. Jag konstaterar dock att de tusen minsta, småskaliga, vattenkraftverken bidrar till en halv procent av den svenska energiproduktionen. Vi pratar för svensk del inte om en stor del av den förnybara energiproduktionen. Det handlar om att i varje enskilt fall se till att produktionen på plats inom ramen för det lilla vattenkraftverket både uppfyller höga miljökrav och kan producera bra energi.

Det är regelverkets natur att om man bedriver vattenverksamhet i Sverige måste det finnas tillstånd. Om det bedöms att det inte finns tillstånd måste det finnas en process för en nyprövning. Det försöker länsstyrelserna säkerställa. Jag märker att de gör det med lite olika hårdföra metoder.

Anf. 6 ANNIKA QARLSSON (C):

Herr talman! Att ensidigt kräva att de som driver småskaliga vattenkraftverk ska genomgå nya miljöprövningar är som att säga att husen i Gamla stan är svartbyggen och måste följa dagens plan- och bygglag; annars ska de rivas eftersom det naturliga djurlivet på Stadsholmen är hotat. Med den jämförelsen kanske orimligheten i kraven på den småskaliga vattenkraften kan bli tydlig.

Miljöministerns påstående att verksamheten bedrivs utan tillstånd – det har sagts tidigare – stämmer inte. Alla har tillstånd på ett eller annat sätt. Urminnes hävd har rättsverkan före 1892. Häradsdom har rättsverkan före 1918. Sedan dess finns register över alla tillstånd.

Det som nu krävs är tillstånd enligt miljöbalken. Eftersom urminnes hävd eller häradsdom har haft rättsverkan är det omprövning som kan och ska krävas, inte nyprövning som länsstyrelserna kräver. Omprövning är det juridiska verktyg som myndigheterna har till sitt förfogande för att ändra villkor i befintliga tillstånd och i sådana särskilda rättigheter att förfoga över vattnet som kan tillkomma en rättighetsinnehavare genom privilegiebrev eller urminnes hävd. Detta finns att läsa i övergångsbestämmelserna till miljöbalken.

En omprövning får inte resultera i så ingripande villkor att verksamheten inte längre kan bedrivas eller att den avsevärt försvåras. Vid en omprövning behöver inte kraftverksägare inkomma med miljökonsekvensbeskrivningar och således inte utföra denna kostnadskrävande undersökningsplikt som finns i tillståndsansökningar, det vill säga nyprövning.

Det finns många goda skäl för att åstadkomma en höjning av miljöuppfyllelsen på den småskaliga vattenkraften. Men genom att tvinga alla att stänga igen uppfylls ingen av ambitionerna. Precis som Per-Ingvar Johansson beskrev kan det få helt andra konsekvenser än vad man har önskat. Varken nivåhöjning på miljöuppfyllelse eller framtida investeringar för energieffektivisering är till nytta för fisk, för miljö, för arbetstillfällen eller för kulturhistoria. Dessutom skadas just nu tilltron till myndigheter och till individens rättssäkerhet, som är en viktig och omistlig hörnsten i ett demokratiskt samhälle.

Regeringens tafatthet riskerar nu att leda till personliga katastrofer. När miljöministern i sitt svar sa att hon inte ser några problem var det ett hån mot en mängd företagare runt om i landet. Det finns målkonflikter, och de måste vägas av och regleras. I nuläget finns så stor osäkerhet om framtiden att den småskaliga vattenkraften snart stänger dammluckorna för gott.

Staten har tillåtit och i många fall stöttat att dessa dammar byggs. Vi förstår att de som har drivit vattenkraftverken i generationer ifrågasätter länsstyrelsens ambition att så snabbt som möjligt med hot om vite slå ut så många vattenkraftverk som möjligt. Länsstyrelsen i Västra Götaland har många fler ärenden än övriga länsstyrelser, enligt en rapport som riksdagens utredningstjänst har tagit fram. Då har de i och för sig inte frågat länsstyrelserna utan har gått vägen genom Havs- och vattenmyndigheten.

I beslutet att förstärka tillsynen över vattenverksamheterna som fattades 2011 fanns inte något frikort för länsstyrelserna att agera kortsiktigt eller att verksamheter som har funnits i många generationer plötsligt skulle behöva rivas. Det står att läsa att det inte får leda till att verksamheten inte längre kan bedrivas eller avsevärt försvåras.

I väntan på att regeringen kan enas och för riksdagen presentera förslag på nya regler är det rimligt att låta verksamhet som funnits i generationer fortsätta. Den eventuella ytterligare miljöpåverkan av detta är marginell och vägs upp av potentialen för moderniserade kraftverk. Därför kräver vi ett stopp för pågående nyprövningar till dess att vi har fått ett tydligt och modernt regelverk som kombinerar miljö- och energihänsyn. Alternativet är att miljöministern genom sin passivitet riskerar att ta död på den småskaliga vattenkraften.

Anf. 7 PENILLA GUNTHER (KD):

Herr talman! Statsrådet beskriver att länsstyrelserna naturligtvis ska utfärda de tillstånd de ska utfärda. I kontakterna har det framkommit att länsstyrelsernas tjänstemän har gått händelserna i förväg. De gör kontroller och fastställer ålägganden till ägarna av de små vattenkraftverken utan att de har kunnat säga exakt varför. De har bara framhållit att det kommer att införas bestämmelser, och därför måste ägarna vidta dessa åtgärder.

Detta skrämmer upp folk eftersom de inte har de pengar som behövs. Hur ska de hantera de kostnaderna? Precis som jag sa tidigare kan det vara fråga om kostnader på flera hundra tusen upp till en miljon. Det är verksamheter som i de flesta fall inte ens har den omsättningen. Produktionen från vattenkraftverket är för eget behov för den lilla verksamheten eller familjen.

Det fanns en artikel i GT häromveckan om Erik, 85 år gammal. Han var ledsen över hur Länsstyrelsen Värmland hade agerat i frågorna. Han skulle i princip få gå från hus och hem med anledning av krav på det lilla vattenkraftverk han hade.

Jag tror inte att vi tjänar på att tron på myndigheters egentligen goda vilja blir satt åt sidan i det här fallet när man är beroende av länsstyrelsen för många tillstånd i verksamheten på landsbygden. Men när man möter handläggare som så självsäkert kan meddela att det kommer att införas bestämmelser som gör att länsstyrelsen agerar i förväg blir det fel. Det kan hända att det handlar om bara 0,5 procent av vattenkraftsproduktionen. Men jag är inte ute efter procentsiffran, utan det är fråga om förhållandena för människor som lever och verkar på landsbygden. Det är fråga om deras tillvaro och engagemang i och med att de bor där och själva har utfört tillsynen av vattenkraftverken i generationer. Därför blir engagemanget desto större hos dessa människor.

Jag kan nämna Assarebyn i min egen valkrets, Bredö i Skaraborg och många fler där invånarna har engagerat sig mycket i frågorna därför att de inte vill ge upp sina verksamheter, men de har inte råd att betala de ålägganden som länsstyrelserna kan ålägga dem.

Hur ska de små ägarna till vattenkraftverken få en kompensation om de ändå måste göra dessa saker?

Anf. 8 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Tack för att den djupa debatten fortsätter i en fråga som jag anser vara angelägen och som jag absolut känner att vi inte kan vara passiva inför.

Sverige är ett fantastiskt land med en fantastisk historia med många kulturella och biologiska värden. Enskilda och företag har drivit vattenkraft under många år och i många olika dimensioner.

Tittar vi på listan över förelägganden mot små vattenkraftverk ser vi att Västra Götaland har flest – 36 förelägganden mellan 2012 och 2014. Gävleborgs län har 27, Kalmar län 19, Västernorrlands län 17. Sedan kommer de i fallande ordning under 15 per län.

Föreläggandena har olika anledningar. Vi har inte gått in på den exakta materien här, men huvuddelen handlar om att vi behöver modernisera miljöhänsynen på olika sätt. I en sådan prövning, oavsett om det sker som nyprövning eller omprövning, är det en balans som också domstolen tar hänsyn till att hitta metoder, reformer och åtgärder som kan rymmas för att gå miljön till mötes.

Jag vet att det finns en stor och engagerad debatt bland ägare av vattenkraftverk, inte minst de småskaliga, där man visar ökad hänsyn till att exempelvis göra nya fiskvägar. Det handlar inte om att göra dem som de var historiskt sett. Vi har sett många goda exempel runt om i Sverige på att nya fiskvägar öppnas och återför vandrande fisk till vattendrag som har saknat detta i många år. Efter aktivt miljöarbete sker i dag en restoration av flera biologiska värden runt om i Sverige. Inte minst kring vattendragen är det en väldigt viktig process.

Frågan är vad man hamnar i om man säger att vi nu ska stoppa upp alltihop för att titta på en helt ny lagstiftning om småskaliga vattenkraftverk eller göra en översyn av om miljöbalken ska fortsätta att gälla för vattenkraften. Jag är orolig för att det snarare blir passivitet än den aktivitet vi behöver för att modernisera en av de viktiga energiproduktioner vi har i Sverige, nämligen vattenkraften.

Vi ska göra det på ett sådant sätt att vi kan vara stolta också miljömässigt och se att de strömmande vattendragen kan leverera mer än energi. De kan också leverera oerhörda värden i form av fiskvägar och arter som gör det akvatiska systemet levande.

Någon tyckte att det var ironiskt att tala om fiskvägar. Jag tycker inte att det är det. Jag ser att det är en av de rikedomar som finns ute i Sveriges landskap, som gör att många människor trivs på och dras till landsbygden och som får turism och industri att växa där. Det här måste vara saker som kan gå hand i hand. Jag blir uppmuntrad av exemplen på att man via samarbete har kunnat visa på att miljöomställning av stora och små vattenkraftverk faktiskt ger stor biologisk nytta.

Ska vi säkerställa att vi har ett regelverk som stöttar en sådan utveckling, då kanske vi inte ska ta ett steg tillbaka och säga att nu ska vi stoppa allt och låta all gammal lagstiftning gälla och inte låta de nya regler som faktiskt finns sedan mer än 15 år tillbaka gälla. Jag tror att vägen framåt är att hitta modeller och visa på lösningar.

Jag vet att flera länsstyrelser har jobbat mycket aktivt med dialog för att visa på att en nyprövning inte behöver bli så omständlig eller problematisk som det kanske först kan verka för en enskild verksamhetsutövare.

Anf. 9 ANNIKA QARLSSON (C):

Herr talman! Centerpartiets mål är ett helt förnybart energisystem. I den strävan spelar vattenkraften en betydande roll. Det är därför med sorg vi ser hur en passiv regering lägger en död hand över utvecklingen och tillåter enskilda myndigheter att skrämma små näringsidkare som driver vattenkraftverk i liten skala trots att dessa näringsidkare inte har gjort något fel.

Om miljöministern inte är beredd att stoppa upp alltihop skulle miljöministern kunna ge ett tydligt besked till länsstyrelserna att det är omprövning som gäller, för det är en helt annan process än den som just nu pågår.

I uppdraget som jag gav till utredningstjänsten var det just nyprövning jag frågade efter. Där sticker Västra Götaland ut. Precis som jag beskrivit tidigare är nyprövning en helt annan process än omprövning.

Den del som jag har diskuterat i dag berör miljöbalken, som antogs 1998. Att det sedan inte har hänt någonting på 17 år beror på att man lutar sig mot en dom från 2012 som beskrev tidigare tillstånd som tillståndslösa.

Om detta hade varit syftet med miljöbalken när den antogs 1998 hade det ju inte dröjt 14 år innan man började använda den delen av lagen. Hade det varit syftet hade det väl funnits ett politiskt syfte, en enighet här i kammaren: ”Ja, låt oss klämma åt de små vattenkraftsägarna!” Då hade det väl skett tidigare.

Det är olyckligt att detta kommer samtidigt som direktiven som lägger en stor död hand över i stort sett hela Sverige. Det handlar om både kommuners verksamhet och den småskaliga vattenkraften. Det handlar om landsbygdens befolkning och landsbygdens företag i stort, som har stora bekymmer – och det här kommer till.

Faktum är att ministern har en möjlighet att vidta åtgärder. Hon skulle kunna ge länsstyrelserna uppdrag för att få många fler goda exempel att beskriva i stället för att fortsätta kriget mot den småskaliga vattenkraften. Ta nu frågan ett varv till, Åsa Romson, och överraska oss alla med ett omtag!

Anf. 10 PENILLA GUNTHER (KD):

Herr talman! Jag tror att vi på något sätt talar förbi varandra här. Det handlar egentligen inte om att de små vattenkraftsägarna vill vara emot miljöförbättrande åtgärder. Det har ingen sagt av dem som jag har talat med eller fått information från.

Det man vänder sig mot är de ohemula kraven i form av kostnader som det här skulle medföra. Dessutom förstår man inte alla gånger vad de här åtgärderna ska göra för nytta eftersom man redan i dag tycker att man har skött det här ganska bra under lång tid.

Det är en fråga som fortfarande kvarstår, tycker jag. Det är inte frågan om att man inte vill vara med och göra miljön bättre. Man har bara inte råd, och man förstår inte vitsen med det.

Att presentera miljöförbättrande åtgärder måste ju vara en pedagogisk uppgift som gör att personerna som driver småskalig vattenkraft faktiskt förstår att de är önskvärda, att de fortfarande har en viktig insats att göra på landsbygden. I dagsläget kommer inte den idén fram från vare sig regeringens eller länsstyrelsernas sida.

Frågan är återigen: Om det nu ska göras miljöförbättrande åtgärder, kommer de här personerna då att få någon form av kompensation så att inte den småskaliga vattenkraften försvinner helt och hållet?

Anf. 11 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Även regeringen har siktet inställt på ett helt förnybart energisystem. Efter alla debatter som har förts här i kammaren tror jag att vi ser att det är en viktig väg för Sverige att gå. Vi har ett land som är rikt på naturresurser som kan ge oss energi på ett mycket gott sätt.

Men det är precis som när vi införde provningssystemet för vindkraft. Vi baserade inte det på att bara säga: ”Det här är förnybar energi; alltså behövs det inga tillstånd, ingen provning, inga analyser.” Självklart behövs det. Det tror jag att vi som är här i kammaren just nu håller med varandra om. Det finns ställen där det inte kan eller bör byggas, och det finns sätt att bygga förnybar energi som inte är bra. Vi måste ställa miljökrav på det.

Jag ser ingen motsättning mellan vattenkraft och god miljö. Jag ser att vattenkraften i Sverige bidrar till många stora nyttor, inte minst till att vi kan ha ett energisystem som i hög grad är miljöanpassat.

Men jag ser heller ingen motsättning i att ställa krav på att verksamheter – löpande verksamheter, pågående verksamheter – ska modernisera sig enligt de moderna miljökrav som samhället ställer.

Jag ser faktiskt inte att det finns en sådan idéfattigdom i Sverige att de här lösningarna inte är åtkomliga. Jag har hört om och sett alldeles för många goda exempel på att små och stora vattenkraftverk har moderniserats på ett miljömässigt sätt, men de är för få. Vi måste se till att detta kommer ut i hela systemet om vi ska klara de miljöförutsättningar som riksdagen har ställt sig bakom.

Nej, länsstyrelserna ska inte skrämna enskilda näringsidkare eller enskilda människor. Men jag menar inte att ett åläggande om nyprovning alla gånger är att skrämmas. Nyprovningen kan och ska vara ett bra instrument, men man ska också förstå hur man ska använda det. Det är inte att skrämmas, och där kan det behövas mer stöd och vägledning. Det är därför jag uppmanar länsstyrelserna att ta de goda exemplen och vägleda bättre.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 4 Svar på interpellation 2014/15:609 om svenskt klimatåtagande inför klimattoppmötet i Paris

Anf. 12 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Jag såg att interpellanten Jens just klev in i salen. Det var ju bra. Vi har debatterat detta flera gånger.

Jens Holm har frågat mig om jag kommer att verka för att Sverige ska lämna in ett eget klimatåtagande, INDC, till FN:s klimatkonvention som går utöver och kompletterar det som EU har presenterat.

EU:s medlemsstater agerar gemensamt inom FN:s klimatförhandlingar. Ett tydligt exempel är att vi i Kyotoprotokollet har gemensamma åtaganden om att minska utsläppen av växthusgaser och att vi enats om att fortsätta agera gemensamt inom den nya överenskommelse som jag, Jens och andra hoppas ska slutas i Paris. EU har också i hög utsträckning en gemensam klimatpolitik, genom gemensamma målsättningar för flera sektorer, handelssystem för utsläpp och andra regleringar på klimat- och energiområdet. Stats- och regeringschefernas beslut vid Europeiska rådet 2014 om ett nytt klimat- och energiramverk till 2030 inkluderade ramarna för det fortsatta EU-arbetet. Mot denna bakgrund lämnade EU i mars ett förslag till åtagande, alltså en INDC, till klimatkonventionen om att minska utsläppen inom EU med minst 40 procent till 2030. Åtagandet var i allt väsentligt detsamma som det beslut som Europeiska rådet tog i oktober.

Det är ännu oklart vilket ansvar Sverige kommer att ha för det EU-gemensamma utsläppsmålet. Den diskussionen påbörjas i EU först efter Paris-mötet.

Svaret är alltså att jag inte kommer att verka för att Sverige ska skicka in en egen INDC till FN, eftersom EU-länderna agerar gemensamt i klimatförhandlingarna. Jag vet heller inget annat EU-land som tar fram en nationell INDC.

Som bekant anser regeringen att EU borde ta ett större ansvar för utsläppsminskningar, och vi anser att 50 procents minskning till 2030 är mer i linje med EU:s ansvar och förmåga. Vi driver på att för EU ska kunna höja sin ambition ytterligare såväl före som efter Parismötet, inklusive genom internationella utsläppskrediter.

Den INDC som EU lämnade var i hög grad fokuserad på utsläppsminskningar, och det gäller även för kommissionens meddelande om Pariskonferensen. Regeringen vill tydliggöra att vi ser klimatanpassning och medel för genomförande såsom finansiering, teknikutveckling, teknikspridning och kapacitetsutveckling som centrala pusselbitar i ett nytt klimatavtal och avgörande för ett framgångsrikt klimatarbete. Därför menar Sverige och regeringen att EU i god tid före Parismötet behöver tydliggöra och kommunicera sina ställningstaganden också i dessa frågor. Det är viktigt, inte minst för att skapa allianser med de länder som är mest utsatta för klimatförändringarnas effekter.

Genom att Sverige höjer takten i klimatarbetet på hemmaplan och stöder fattiga länders klimatomställning till ett hållbart samhälle visar vi ledarskap. Genom kraftfulla bidrag till FN:s gröna klimatfond visar Sverige att vi förstår de utmaningar som många utvecklingsländer står inför. Kring detta har Sverige kommunicerat klart och tydligt. Att ambitionerna och ansträngningarna har ökat märks i de många utlandskontakter jag har i förberedelserna inför Parismötet. Sveriges ökade takt i klimatarbetet både nationellt och globalt välkomnas av många som ser Sverige som en förebild.

Anf. 13 JENS HOLM (V):

Herr talman! Jag vill tacka klimat- och miljöministern för svaret på min interpellation. Så här på den internationella miljödagen känns en debatt om Sveriges politik inför klimattoppmötet i Paris lite extra angelägen. Den är också extra angelägen eftersom vi vet att klimatförändringen troligen är värre än vad forskarna i FN:s klimatpanel tidigare har pekat på. I dag publiceras en rapport i den vetenskapliga tidskriften *Science* som pekar på att uppvärmningen tycks gå fortare än vad man tidigare har talat om och att den paus på 15 år som man har talat om inte finns.

Detta ger i alla fall mig en tydlig signal om att det behövs länder som driver på i de internationella klimatförhandlingarna. Precis som klimatministern säger har vi i Sverige mycket gott renommé internationellt, och jag vill att vi ska fortsätta vara ett pådrivande land.

Då både jag och Åsa Romson har varit på flera av de internationella toppmötena har vi lyssnat på företrädare från utvecklingsländerna, Bangladesh, Bolivia och örkenen i Stilla havet, till exempel Tuvalu, som vädjar till de industrialiserade länderna att gå längre än man tidigare har gjort.

På toppmötet i Lima i Peru i fjol bestämde man just att alla länder ska presentera klimatbidrag, så kallade INDC – en omöjlig förkortning egentligen – inför klimattoppmötet. Här i min hand har jag EU:s klimatbidrag inför toppmötet. Det är knappt fem A4-sidor där man egentligen bara säger att EU åtar sig att minska sina utsläpp med minst 40 procent. Man säger ingenting om hur ny teknik ska föras över till utvecklingsländerna. Man säger inget om hur mycket pengar EU och EU:s medlemsländer ska föra över till de utvecklingsländer som drabbas av våra utsläpp. Man säger ingenting om hur man ska samarbeta med de fattiga länderna i den viktiga frågan om klimatanpassning. Vi vet att i många utvecklingsländer finns klimatförändringen redan här och nu, med enorma katastrofer som följd.

När jag nu har frågat klimat- och miljöminister Åsa Romson om inte Sverige borde komma med ett eget klimatbidrag som går utöver de fem A4-sidor som EU har lagt fram får jag svaret: Nej, det ska vi inte göra. Jag tycker att det är märkligt. Även om EU:s klimatpolitik i mycket är harmoniserad tror jag inte – och jag har också låtit riksdagens utredningstjänst titta på detta – att det finns något som hindrar ett enskilt medlemsland att gå före på klimatområdet och säga att man själv vill göra mer och att man sätter högre klimatmål för Sverige och att man kommer att bidra med pengar till utvecklingsländerna, ny teknik, konkreta lösningar för klimatanpassning och så vidare.

Åsa Romson, ska det verkligen vara så att Sverige inte ska vara mer än blott ett eko från Bryssel i klimatpolitiken? Jag hoppas inte det. Jag vill att regeringen lämnar in ett eget klimatbidrag som går utöver och kompletterar EU:s klimatbidrag inför klimattoppmötet i Paris. Så kan vi verkligen driva på i klimatförhandlingarna. Borde vi inte göra det?

Anf. 14 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Först och främst ska jag säga att jag håller helt och fullt med Jens Holm om att klimattoppmötet i Paris i höst kommer att vara viktigt för att få upp frågan om klimathotet som ett av de största hoten mot mänskligheten just nu på den globala agendan och få ett samlat redskap, ett ramverk, där länder hela tiden avkrävs svar och drivs på för att öka sitt klimatarbete.

Det är det konkreta klimatarbetet som ger utsläppsminskningar, inte de tomma orden i FN. Men vi vet att ramverken är viktiga. De tomma orden i FN är viktiga för att skapa en tillit och en säkerhet, inte minst för att EU ska kunna vara pådrivande gentemot USA, Kina och andra stora utsläppsländer, så att de förstår att de också måste presentera hur de ska minska sina utsläpp. I det ljuset är styrkan i en gemensam förhandlingsposition från EU ganska väsentlig. Utan EU:s gemensamma förhandlingsstyrka i Kyoto hade vi aldrig haft något Kyotoavtal eller någon klimatkonvention.

Det är därför oerhört viktigt att få med EU, som är en starkare part och kan vara pådrivande. Med EU:s röst kan vi vara de enda som till exempel ställer krav på USA, som är ett av de länder som har störst utsläpp per capita och utifrån historiska mål.

Sveriges målsättning är både att driva på EU och att driva på världen. Det gör vi genom att öka vårt nationella klimatarbete. Vi går före på klimatområdet. Vi ger mer pengar till anpassning, stöd till utvecklingsländer och tekniköverföring. Vi har högre mål i klimatarbetet. Detta gör vi.

Det Jens Holm efterfrågar är att vi ska göra det på ett specifikt sätt, genom att lämna ett papper till FN, ett så kallat INDC. Men eftersom vi agerar gemensamt inom klimatförhandlingarna internationellt skulle det försvaga och skapa en splittring inom EU. Jag är inte säker på att det är värt priset.

Vi kan vara tydliga internationellt med att Sverige har högre klimatambitioner, att vi är villiga att ta på oss en ledartröja och att vi vill visa upp oss och bli ett marknadsfönster för klimatvänlig teknik för hållbara städer, med företagare och entreprenörer som inte bara kan göra gott här hemma utan som är beredda att göra gott i många andra länder för att minska klimatutsläppen.

Vi gör detta oerhört tydligt. Vi gör det genom arbetet i den gröna fonden, som vi har fått på fötter och som börjar fungera och leverera. Det är där vi sätter det internationella avtrycket, och det är där vi visar omvärlden vad det är att gå före och vad det är att vara beredd att ta på sig ledartröjan.

Ytterligare ett tomt papper till FN vid sidan av EU:s INDC skulle i det här sammanhanget i bästa fall inte ha någon som helst betydelse och i sämsta fall visa på en splittring i EU-arbetet som förminskar och försvagar EU:s position. Det skulle vara väldigt farligt i det här fallet eftersom det trots allt handlar om att få länder att hitta ett gemensamt ramverk i Paris.

Jag håller helt med och har gärna många debatter här i riksdagen om hur vi kan öka de svenska målen och medlen för att driva på klimatarbetet både i Sverige och internationellt. Men att koka ned det till den form som Jens Holm och Vänsterpartiet efterfrågar – att vi ska lämna in ett INDC – tycker jag är ett snett mål som inte kommer att gagna klimatpolitiken eller teknikutvecklingen och inte heller minska utsläppen.

Anf. 15 JENS HOLM (V):

Herr talman! Både du och jag var på klimattoppmötet i Lima i Peru i fjol, Åsa Romson. Jag träffade då människor som berättade att staden Lima får sitt färskvatten från de andinska bergen en bit ovanför. Det är floder som rinner ned till Lima och förser staden med vatten.

Nu säger de att det blir mindre och mindre färskvatten som kommer till Lima, och människor börjar nästan gripas av panik. De stora glaciärerna börjar smälta. Snart finns det inte mycket vatten kvar, för det återskapas inte så som det brukar under vinterhalvåret. Detta är ett konkret exempel på det man brukar kalla klimatanpassning. Vi måste hjälpa de människor som redan drabbas av klimatförändringen här och nu.

Om inte EU säger ett dyft om klimatanpassning i sitt bidrag inför klimattoppmötet i Paris måste någon annan göra det, så att någonting händer. Men då får jag höra att EU ska tala med en röst och att samarbetet förstörs om ett land inom EU säger att man vill lite mer än vad EU-rösten säger på de knappa fem A4-sidorna.

Jag är inte så säker på att det är på det viset, Åsa Romson. Jag tror att det kan vara precis tvärtom och att modiga länder kan stå upp och säga: Hör ni, kamrater i den här organisationen som kallas EU, det här håller inte. Att bara presentera något som inte säger någonting om ny teknik eller mer pengar till utvecklingsländerna eller om hur de ska få hjälp att anpassa sig till det förändrade klimatet håller inte. Därför lägger vi fram detta förslag för att visa på hur vi i Sverige vill gå före och dra med oss andra

industriländer så att vi kan ta vårt historiska ansvar för klimatförändringarna.

Jag skulle vilja veta om du har pratat med dina kollegor i EU, Åsa Romson. Är det helt förbjudet att lämna in ett klimatbidrag inför toppmötet som går utöver och kompletterar – inte går emot eller saboterar – det förslag EU lämnat in? Jag har försökt ta reda på detta genom riksdagens utredningstjänst. De konstaterade att det inte finns något juridiskt som säger att vi inte kan göra det. Jag tror verkligen att detta skulle kunna driva på både EU och klimatförhandlingarna som sådana.

Du talade om att det är bara är tomma ord i FN och att det bara är papper som lämnas in till FN, Åsa Romson. Jag förstår ärligt talat inte vad du menar. Det är de bidragen som ska ligga till grund för klimatförhandlingarna.

FN:s klimatsekretariat kommer att analysera alla klimatbidrag som lämnas in och sedan säga huruvida de håller eller inte för att vi ska kunna hålla oss under en temperaturhöjning på 2 grader. Detta är vad det handlar om, och det är otroligt viktigt.

Det som Åsa Romson sa i svaret till mig, att regeringen vill att EU ska skärpa sina klimatmål, är bra. Dock ska det kunna göras genom uppköp av internationella krediter, trots att både ditt och mitt parti, Åsa Romson, i valrörelsen för ett halvår sedan var överens om att vi inte ska uppnå våra klimatmål genom att köpa upp osäkra utsläppskrediter i andra länder.

Om vi pratar om att vi ska minska våra utsläpp med 40 procent här eller med 50 eller 60 procent på EU-nivå ska vi göra det på hemmaplan, inte genom uppköp av osäkra krediter.

Vad var det som gjorde att Miljöpartiet svängde i denna fråga och nu börjar förlita sig på osäkra utsläppskrediter?

Anf. 16 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! I tur och ordning kan jag förtydliga det jag sa i mitt svar, vilket Jens Holm uppenbarligen missade: Att Sverige driver på för att EU vid sidan av sitt INDC ska komplettera och tydliggöra att klimatanpassning är en oerhört viktig fråga – i paritet med utsläppsminskningsåtagandet. Världen kan inte blunda längre. Vi kan inte jobba med enbart utsläppsminskningar, utan vi måste jobba med anpassning.

Jag var också med på mötet i Lima. Jag inledde en session där Sverige hade ett sidoevent om hållbara städer. Där visade man upp ett avtal eller samarbete som man hade med Lima i Peru, där svensk busstillverkning skulle kunna ge en omvandling av kollektivtrafiken för att minska dess utsläpp och energipåverkan.

Det var ett konkret exempel. De internationella samtalen, nätverken och teknikspridningen är oerhört viktiga. Sverige driver definitivt på för att EU ska tydliggöra att klimatanpassning är i paritet med utsläppsminskningar.

Det är för att jag vill att vi ska fortsätta att vara en pådrivande kraft i EU som jag ställer mig lite frågande till den idé som Jens Holm nu har fått, nämligen att sättet att driva på både världen och EU är att Sverige ska lämna in ett eget papper, ett INDC.

Det fungerar inte så i internationell diplomati, utan vi jobbar för att få EU att tydliggöra att klimatanpassning är i paritet med utsläppsminskningar. Då känner utvecklingsländerna en trygghet. Om det bara är Sverige

som tycker så skulle de säga: Det är jättefint, men varför har ni inte fått med er EU på detta? Det är EU:s samlade kraft som kommer att få avtalet på plats.

Jag är hoppfull. Jag ser att förhandlingarna kommer att landa i att klimatanpassning får en helt annan dignitet och kraft i avtalet än vad vi tidigare har sagt. Där har Sverige en pådrivande roll. Jag har pratat med många kollegor i EU-kretsen för tydliggöra klimatanpassning, tekniköverföring och de delar som saknas. Jag håller helt med om att EU:s INDC saknar dessa delar, som är viktiga för ett internationellt avtal.

Internationellt är konkret handling från svensk sida, såsom det arbete som vi gör i den gröna fonden, viktigare än ett papper. När Sveriges riksdag har godkänt att vi har ett löfte om 4 miljarder till den gröna fonden är det ett konkret bevis för hur vi talar om för utvecklingsländer att vi ser klimatanpassning och utsläppsminskningar som oerhört viktiga frågor parallellt.

Det vi i regeringen gör är att trycka på för att EU i god tid före Paris ska tydliggöra och kommunicera ställningstaganden som kompletterar och fortsätter där det INDC som lämnats in slutar.

Från svensk sida driver vi också på oerhört mycket för att de internationella samtalen ska bli samtal om just samarbete och tekniköverföring.

Jag vill inte utesluta internationella krediter som en del av tekniköverföring och pengaöverföring till utvecklingsländer. Jag tycker inte som Vänsterpartiet att man ska utesluta alla sådana metoder. Däremot ska man inte räkna in dem i sina nationella mål, och det gör inte heller EU. Minst 40 procent är det nationella målet, som EU:s länder har sagt.

Vi från Sverige ville ha ett högre mål. Men vi utesluter inte utan ser snarare positivt på att utvecklat och bra verifierat, kvalitativt arbete med internationella utsläppskrediter också är ett verktyg. Vi kan inte bortse från sådana verktyg när vi står i den situation vi gör i världen med klimatförändringar. Precis som Jens Holm sa i början ser vi internationella rapporter som visar att klimatförändringarna ständigt pågår och pågår i en ökad takt till och med jämfört med vad forskarna sa bara för några år sedan.

Anf. 17 JENS HOLM (V):

Herr talman! Jag skulle vilja börja i den sista delen, nämligen uppköp av utsläppskrediter. I och med dagens system kan ett i-land betala för utsläppskrediter i ett utvecklingsland och tillgodoräkna det som om man hade gjort utsläppsminskningar i sitt hemland. Det innebär att man har ett klimatmål men i själva verket betalar lite pengar för att någon annan ska göra jobbet.

Nu säger klimat- och miljöministern att krediter ska kunna användas men att de inte ska användas för att nå våra nationella mål. Det är bra. Då är vi hyfsat överens. Men då undrar jag, Åsa Romson, varför du säger att regeringen vill höja klimatmålet på EU-nivå till 50 procent och att det ska kunna göras genom uppköp av internationella krediter. Då höjer man ju inte klimatmålet. Då kan du väl i stället säga: Dessutom vill vi att EU ska köpa krediter för 10 procent. Det är en helt annan sak. Vi vet också att det inte ens finns så många miljontals krediter att köpa i världen, ifall EU skulle köpa alla sådana utsläppskrediter som motsvarar 10 procent.

Här tycker jag att något skorrar falskt i regeringens argumentation. Klimat- och miljöministern får gärna tydliggöra den punkten – om 50 procent

ska åstadkommas helt och hållet inom EU, då det är en verklig ambitionshöjning, eller om det ska göras med krediter, då jag inte ser det som en ambitionshöjning.

Jag tycker att det är positivt att Sverige driver på och kommer att driva på i frågor om anpassning, finansiering och tekniköverföring, allt det som utvecklingsländerna efterfrågar och behöver. Jag hade önskat att Sverige också hade lagt in det i ett separat klimatbidrag till toppmötet. Det är bra att Sverige driver på, men vi borde kunna göra mycket mer.

Anf. 18 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Det är en oerhört angelägen debatt att föra kring hur vi kan få ett så starkt, tydligt och robust ramverk för jordens klimatutsläpp som vi hoppas med ett avtal i Paris senare i höst. Det är oerhört viktigt att alla länder visar en öppenhet och en förmåga att förhandla, för att helt enkelt enas om ett sådant ramverk. Om vi inte kan enas blir det ju inget ramverk.

Ett sätt att enas och säkerställa att det blir så ambitiöst och robust som möjligt är att driva på de aktörer som kan säkerställa att vi får ett bra ramverk.

Det är riktigt att de flexibla mekanismerna i Kyotoavtalet tillåter länder som antog avtalet, bland annat EU-länderna och Sverige, att använda internationella krediter som ett sätt att nå sina egna mål. Men vi kan sedan själva bestämma hur vi vill räkna våra nationella mål. Där har jag tydliggjort att regeringen ser som grundförutsättning att man räknar nationella mål med nationella åtgärder. Så gör också EU nu. När man säger minus 40 är det nationella åtgärder som man åsyftar. Men det innebär inte att man inte också kan och bör arbeta med andra verktyg.

Klimatanpassning kommer att vara en oerhört viktig fråga för om det här avtalet i praktiken kommer att driva på för en bra utveckling och också kommer att hitta det sammanhang där utvecklingsländer och i-länder kan komma samman. Det var det som Kyotoavtalet brast i delvis, att man inte fick tillräckligt många länder att ställa upp på det.

Därför är Sverige en pådrivande kraft för att klimatanpassning ska få en tydligare roll i EU:s förhandling. Vi stöder också detta skarpt genom att från finansieringshåll säkerställa att Sverige är med och gör mer än sin roll för att säkerställa att de här mekanismerna internationellt gör att utvecklingsländer får hjälp i anpassningsarbetet. Fattiga länder ska ha hjälp för klimatanpassning. Annars får vi inte ett globalt klimatarbete som fungerar.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 5 Svar på interpellation 2014/15:607 om externa aktörer i integrationsarbetet

Anf. 19 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Fredrik Schulte har frågat mig dels huruvida jag fortfarande är öppen för att tillåta externa aktörer i integrationsarbetet, dels huruvida det förbereds några konkreta förslag kring detta på Arbetsmarknadsdepartementet.

Sverige behöver på ett bättre sätt än tidigare ta till vara nyanländas kunskaper och färdigheter. Etableringsuppdraget behöver ständigt anpassas efter nya förutsättningar. Även etableringsinsatserna behöver effektiviseras och utvecklas.

En betydande del av medlen för etableringsinsatser har använts till etableringslotsar. Systemet med etableringslotsar har inte fungerat ändamålsenligt och effektivt, vilket bland andra Riksrevisionen har konstaterat. Regeringen anser att resurserna i stället bör kunna användas på ett mer effektivt sätt för att påskynda nyanländas arbetsmarknadsetablering och har därför för avsikt att återkomma till riksdagen med ett förslag om att avskaffa systemet med etableringslotsar.

De företag som är duktiga på att leverera bra resultat till Arbetsförmedlingen ska naturligtvis kunna göra det inom ramen för andra upphandlingar som görs av myndigheten. Arbetsförmedlingen har i dag möjlighet att anlita kompletterande aktörer för att snabbt och effektivt få arbetsökande i arbete. Myndigheten kan också fortsätta att erbjuda insatser inom ett valfrihetssystem. Enligt uppgift från Arbetsförmedlingen kommer tjänsten stöd och matchning att öppnas upp även för deltagare inom etableringsuppdraget. Det är en individuell anpassad upphandlad tjänst som erbjuds i ett valfrihetssystem.

Flera av de leverantörer som har erbjudit tjänsten etableringslots har gjort ett bra arbete, och många är även leverantörer av andra av Arbetsförmedlingens upphandlade tjänster och utbildningar. Dessa tjänster kan leverantörerna fortsätta att erbjuda. Det är alltså inte meningen att Arbetsförmedlingen ska driva all verksamhet i egen regi när systemet med etableringslotsar avskaffas.

Antalet nyanlända som ska etablera sig i Sverige beräknas öka under de närmaste åren. När etableringslotsarna avskaffas kommer Arbetsförmedlingen ges ökad möjlighet att avgöra vilka insatser som ska erbjudas de nyanlända och vilken aktör som ska leverera dem. Detta gör att resurserna för etableringsinsatser kan användas mer ändamålsenligt och effektivt för att påskynda de nyanländas arbetsmarknadsetablering.

Anf. 20 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Migration är ett område som upptar alltmer tid och engagemang här i riksdagen. Allt fler människor rör sig. Det är en konsekvens av globaliseringen, en konsekvens av att vi just nu har en hel del krig, inte minst i Syrien och Irak. Det gör att det blir tuffa utmaningar att från västvärldens sida ta vårt ansvar och erbjuda en fristad för dem som flyr från krig. Men det är också en stor möjlighet för oss i Europa, där vi har alltmer åldrande befolkningar. Vi blir allt äldre. Det gör att det blir en tuff demografisk utmaning. Enligt SCB:s prognoser kommer inget län i Sverige om tio år att ha fler personer i arbetsför ålder. Sverige är i kraftigt behov av migration för att klara av vår framtida välfärds- och välförärförskning.

Problemet med svensk migrationspolitik har dock länge varit att vi har varit dåliga på att se till att de människor som kommer hit också kommer i arbete. Problemet ska inte överdrivas. Vi har fortfarande en situation där sannolikheten att en utrikesfödd person är sysselsatt i Sverige är större än sannolikheten att en spanjor är sysselsatt i Spanien, så man ska inte måla fan på väggen. Men icke desto mindre har vi utmaningar när det kommer till det här området.

Det centrala då är att vi ser till att få in människor i arbete från dag ett. Den dag då en person kommer som asylsökande till Sverige och sedan får sitt uppehållstillstånd ska personen komma in i åtgärder och insatser som gör att man så snabbt som möjligt kommer in i arbete.

En av de reformer som den tidigare alliansregeringen genomförde var att ställa om mottagandet. När man kommer till Sverige som asylsökande hänvisas man inte längre till socialtjänsten utan till Arbetsförmedlingen som sköter detta mottagande nu, vilket är mycket positivt.

En annan del i det reformarbete som vi genomförde var detta med etableringslotsar, det vill säga att externa aktörer kan hjälpa till i denna process och vägleda människor som kommer hit som asylsökande in i det svenska samhället och in på arbetsmarknaden.

Som arbetsmarknadsministern var inne på har detta visat sig inte fungera särskilt väl. Jag tycker att det är mycket positivt att arbetsmarknadsministern säger att detta inte beror på företeelsen av externa aktörer, att vi har privata företag som går in och hjälper människor in i det svenska samhället, utan på hur systemet har utformats.

Därför ser jag mycket positivt på det svar som jag har fått från arbetsmarknadsministern och hoppas att vi kan ha ett konstruktivt samtal och en dialog här i kammaren och i arbetsmarknadsutskottet om hur vi fortsatt kan ha externa aktörer i detta arbete. Jag tror att det är viktigt.

Anf. 21 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Det är roligt att vi är så pass överens om vikten av att vi välkomnar människor på flykt att etablera sig i Sverige, som en fristad, och om det stora viktiga tillskott till svensk arbetsmarknad som nyanlända också innebär.

Vi delar också bilden att vi hittills inte har gjort tillräckligt för att få in människor på arbetsmarknaden tillräckligt snabbt.

De personer som flyr till Sverige har mycket olika förutsättningar. Nu kommer en växande grupp som har hög utbildning och arbetserfarenhet som är efterfrågad på svensk arbetsmarknad. Men vi har också en betydande grupp som har mycket låg utbildning, kanske ingen alls, och som kanske aldrig har yrkesarbetat eller bara lite. Det är klart att när människor kommer till Sverige med så olika förutsättningar säger det sig nästan självt att om man vill lyckas måste man också ge människor olika insatser som är avpassade utifrån de förutsättningar och behov som dessa personer har.

Ett av problemen med systemet med etableringslotsar var att det var samma typ av insatser för alla – one size fits all. Jag tror att man behöver mycket större pragmatism och flera olika verktyg i verktygslådan för att lyckas bättre med detta.

Men Fredrik Schulte har tolkat mig helt riktigt när det gäller att det var systemet med etableringslotsar, en lagstadgad rättighet lika för alla, som var problemet. Däremot finns det många aktörer som har agerat som etableringslotsar som har gjort ett bra arbete och som jag hoppas kommer att fortsätta att leverera till Arbetsförmedlingen inom ramen för det som nu kallas stöd och matchning, som är ett mer individanpassat sätt att ge extra stöd till de personer som behöver extra insatser för att komma in på arbetsmarknaden. Det ser jag alltså fram emot.

Anf. 22 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Jag tänker inte förlänga den här debatten så mycket mer eftersom vi är rörande överens, men jag tänkte bara passa på att ställa en kompletterande fråga.

Jag tror att det finns en stor kraft och potential i att inkludera det civila samhället i större utsträckning. Det är ett sätt att skapa stöd, förståelse och förtroende för den svenska öppenheten om man i större utsträckning skulle se till att vanligt folk, så att säga, engagerade sig i att hjälpa nyanlända in i det svenska samhället.

Tänk om det vore skattemässigt mycket förmånligt att till exempel bygga om ett garage till en bostad som man sedan kan hyra ut till en person som är nyanländ. Vi har ett stort problem med bostadsbrist. Migrationsverket har omkring 9 000 personer som har fått uppehållstillstånd beviljat men som inte har någonstans att bo och som inte kan kommunplaceras. Det vore fantastiskt om vi kunde skapa ett system så att medborgare kan upplåta sina hem och få ekonomiska fördelar av det. Vanligt folk kan också agera lotsar för människor som är på flykt och som har fått en fristad i Sverige.

Är arbetsmarknadsministern öppen för att också vidga systemet till att inte bara omfatta privata företag utan också vanliga människor och det civila samhället som vill hjälpa till med att se till att människor som har kommit hit som flyktingar får bästa möjliga chans att etablera sig på arbetsmarknaden?

Anf. 23 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! När det gäller ombyggnad av garage till bostäder och liknande får jag hänvisa till bostadsministern.

Men när det gäller frågan om att använda det civila samhället i etableringen vill jag gärna svara ett otvetydigt ja på den frågan. Regeringen har stora ambitioner när det gäller att ge bättre förutsättningar för det civila samhället och ideella organisationer.

I den budget som riksdagen snart ska fatta beslut om, vårbudgeten, har vi utökat resurserna kraftigt till ideella organisationer som utifrån sina förutsättningar vill ta på sig ansvar för att ordna möten mellan människor. Det kallas ibland språkvänner, ibland mentorer och så vidare. Det finns många utformningar av detta utifrån organisationernas egna intressen. Det finns nyanlända ungdomar som hjälper svenska pensionärer med deras datorproblem samtidigt som de pratar svenska med varandra.

Det finns en stor mångfald som är otroligt berikande. Och det ska inte vara brist på resurser från samhället som gör att organisationer inte kan ta på sig denna ideella verksamhet. Därför utökar vi mycket kraftigt dessa resurser, och vi hoppas att riksdagen ställer sig bakom det.

Jag anordnade en konferens den 8 maj, då jag bjöd in ideella organisationer och kommuner för en dialog om hur detta ska utformas på bästa sätt.

Jag hade också förmånen att vara med på rikskonferensen för språkvänner. Det är 90 kommuner som bedriver en verksamhet som man kallar språkvänner. Ibland finns det andra namn på detta. Det handlar helt enkelt om att en medborgare anmäler sig och säger: Jag vill gärna bli språkvän med någon som behöver träna det svenska språket.

Detta har varit en fantastisk verksamhet som har vuxit mycket snabbt. Där tar man till vara den stora vilja som jag upplever finns hos medborgarna i Sverige att verkligen själva engagera sig. Där tror jag att vi kan göra ännu mer.

På måndag reser jag till Kanada för att titta på och lära av hur man där använder just non profit-organisationer, ideella organisationer, som har en ännu större roll i mottagandet av nyanlända. Det är inte säkert att Sverige kan göra likadant. Men jag är övertygad om att det finns en del som vi kan lära.

Jag ser därför fram emot att vi kan ha en ännu bättre dialog och ett större engagemang från det civila samhället och de ideella organisationerna.

Herr talman! Jag vill tacka för en konstruktiv debatt.

Anf. 24 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Jag vill tacka för svaret och ser fram emot en konstruktiv dialog om dessa frågor i framtiden.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 6 Svar på interpellation 2014/15:637 om arbetslöshetsmålet

Anf. 25 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jenny Petersson har frågat mig vilka åtgärder jag och regeringen avser att vidta för att på riktigt öka sysselsättningen och skapa EU:s lägsta arbetslöshet. Vidare har Jenny Petersson frågat mig om regeringen tror att man kan nå sitt arbetslöshetsmål.

Låt mig börja med att säga att regeringen anser att det är centralt att människors kompetens och vilja att arbeta tas till vara på bästa sätt. En av regeringens viktigaste uppgifter under mandatperioden är därför att öka sysselsättningen och minska arbetslösheten varaktigt.

Ett sysselsättningspolitiskt ramverk med ett tydligt mål är en viktig del för att nå resultat och styra den ekonomiska politiken. Sysselsättningsgraden och arbetskraftsdeltagandet i Sverige är sedan länge bland de högsta i EU. Sverige har även goda förutsättningar att uppnå det ambitiösa målet om en sysselsättningsgrad på väl över 80 procent inom ramen för EU 2020. Samtidigt har arbetslösheten länge varit högre än i många jämförbara länder. Regeringen anser att den därmed bör kunna sänkas väsentligt och år 2020 vara lägst i EU.

Arbetslösheten ska minska genom att antalet personer som arbetar och antalet arbetade timmar i ekonomin ökar. Fler människor ska ha ett jobb att gå till, och färre ska vara deltidsarbetslösa. Det är särskilt angeläget att komma till rätta med den höga ungdomsarbetslösheten och den höga långtidsarbetslösheten, liksom att överbrygga matchningsgapet på arbetsmarknaden. Kvinnors sysselsättning och arbetskraftsdeltagande måste öka. Fler utrikes födda kvinnor och män måste ges förutsättningar att snabbt komma i arbete.

För att öka sysselsättningen och minska arbetslösheten krävs en rad åtgärder. Det är nödvändigt att stimulera jobbtillväxten genom att skapa förutsättningar för fler och växande företag. Investeringarna i infrastruktur, bostäder och klimatomställning ska öka. Med en aktiv näringspolitik, ökad export och framtidsinvesteringar ökar efterfrågan på arbetskraft. Dessutom finns behov av investeringar i välfärden, där många arbetstillfällen skulle kunna skapas.

För att matchningen på arbetsmarknaden ska fungera krävs både att Arbetsförmedlingen stärks och att människor har den kompetens som krävs. För att möta arbetsmarknadens behov av kompetens krävs investeringar i utbildning. Sverige behöver ett kunskapslyft. Fler unga måste påbörja och fullfölja gymnasieskolan, och fler vuxna måste ges möjlighet till omskolning och vidareutbildning i vuxenutbildning, högskola och folkhögskola.

Ungdomsarbetslösheten utgör en betydande andel av den totala arbetslösheten. Regeringen avser därför att stegvis införa en 90-dagarsgaranti för ungdomar, vilket innebär en bortre gräns för hur länge en ung person ska kunna vara arbetslös innan han eller hon erbjuds ett jobb, en insats som leder till ett jobb eller en utbildning. Som en viktig del av 90-dagarsgarantin avser regeringen att införa så kallade utbildningskontrakt i syfte att arbetslösa ungdomar ska påbörja eller återgå till studier med målsättningen att fullfölja en gymnasieutbildning.

Regeringen avser även att införa en form av traineejobb för ungdomar med, i normalfallet, fullständig gymnasieutbildning. Dessa traineejobb ska ge en möjlighet för ungdomar att kombinera arbete med relevant yrkesutbildning inom sektorer där fler går i pension eller där det finns bristyrken.

Regeringen är övertygad om att framgång i kampen mot ungdomsarbetslösheten förutsätter bred mobilisering och samverkan mellan bland annat arbetsmarknadens parter, kommuner och landsting, det privata näringslivet och det civila samhällets organisationer. Regeringen har bland annat inlett en dialog med företrädare för kommunsektorn avseende dessa reformer. En utvecklad samverkan mellan Arbetsförmedlingen och kommunsektorn kommer att vara nödvändig för att uppnå resultat.

För att stärka de långtidsarbetslösas möjligheter att få jobb kommer det att krävas många olika åtgärder. Regeringen avser bland annat att införa så kallade extratjänster i välfärden.

Regeringens arbetslöshetsmål är högt satt för att målet ska styra och prioritera politiken. Jobben är den viktigaste frågan för oss, och vi har för avsikt att utforma politiken så att vi når våra högt uppställda mål.

Anf. 26 JENNY PETERSSON (M):

Herr talman! Precis som arbetsmarknadsminister Ylva Johansson säger har regeringen målsättningen att Sverige ska nå lägst arbetslöshet i EU till 2020. Hittills har målsättningen väckt fler frågor än svar, och så även i dag.

Jag tänkte i mitt första inlägg uppehålla mig vid jobb och företagande. Ylva Johansson säger i sitt svar: "För att öka sysselsättningen och minska arbetslösheten krävs en rad åtgärder. Det är nödvändigt att stimulera jobbtillväxten genom att skapa förutsättningar för fler och växande företag." Då är det ju bra om regeringen är tydlig, och regeringen är väldigt tydlig i denna fråga – skatterna på arbete och företagande höjs med 27 miljarder.

Skattehöjningarna på jobb och företagare är mer än 40 gånger större än näringslivssatsningarna.

På vilket sätt menar regeringen och Ylva Johansson att jobben blir fler om ni satsar på jobben, som ni säger, genom att skattehöjningarna på arbete och företagande är 40 gånger större än företagssatsningarna? Jag har utgångspunkten att skattehöjningar på jobb hotar en stabil återhämtning och möjligheten till fler jobb. Vi måste tvärtom värna drivkrafterna för jobb och skapa fler vägar till det första jobbet, till exempel genom YA-jobb och matchningsanställningar. Vi måste förbättra skolan, vilket är ett ständigt arbete.

Därför ser jag med oro på Sveriges framtid, herr talman. Regeringen går tillbaka till en politik Sverige har upplevt tidigare under socialdemokratiska regeringar. Det var en politik där man flyttade runt människor och dolde dem i statistiken. Det var en politik som ledde till utanförskap, och det var en politik som ledde till ökade klyftor i samhället. Det var ett Sverige där jobben försvann och ekonomin gick i botten genom skenande kostnader, och det är inte rätt prioriteringar för vår gemensamma välfärd.

Anf. 27 GUNILLA NORDGREN (M):

Herr talman! Jag tänkte mer gå in på målsättningen att ha lägst arbetslöshet i EU 2020. Det kan i och för sig vara ett lovvärt mål, men vad jag har frågor om och synpunkter på är att relativa mål kan ha sina sidor. Rent teoretiskt är det faktiskt så att om arbetslösheten inom EU skulle öka fram till 2020 skulle det mål Socialdemokraterna har satt upp kunna nås, även om arbetslösheten i faktiska siffror och procent har ökat. Vi får dock hoppas att det inte blir så.

Om man nu ska ha relativa mål är det dessutom avgörande att man använder sig av samma mått och sätt att mäta. Sättet att mäta arbetslöshet ändrades 2007 just för att vi skulle göra på samma sätt inom EU. Jag läste i en artikel att Arbetsförmedlingen funderar på att man skulle kunna låta bli att ta med ungdomarna i mätningar, och det får en ju att fundera. Det är också viktigt att man, vilket Jenny var inne på, inte gömmer undan människor i statistiken genom att ta andra åldersgrupper, börja förtidspensionera – vilket vi såg förut – och så vidare. I stället måste man verkligen jobba på att få fler människor i arbete.

Nu är inte just långtidsarbetslösheten ett väldigt stort problem för ungdomar, tack och lov, men ungdomsarbetslösheten är stor. 50 procent av dem studerar i och för sig. År 2007 valde vi dock att använda detta sätt att mäta för att kunna jämföra oss med andra. Därför tycker jag att det är fruktansvärt viktigt att man inte ändrar sätten att jämföra sig med EU – framför allt inte när man har relativa mål.

Anf. 28 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Låt mig först säga att man när man lyssnar på Jenny Petersson undrar om man lever i samma samhälle som hon. Det Jenny Petersson säger stämmer ju inte. Under socialdemokratiska regeringar har vi aldrig kört ekonomin i botten – aldrig. Det har bara hänt under moderatledda regeringar. Under socialdemokratiska regeringar har vi alltid prioriterat arbete och kampen mot arbetslösheten. Jenny Petersson verkar alltså leva i sin egen värld.

Sedan vill jag säga följande: När man sätter likhetstecken mellan skattesänkningar och en politik för jobb kanske man ska lära sig lite av hur det faktiskt har fungerat. Vi prövade den politiken i åtta år. Sänkta skatter var det enda instrument man sa skulle bita på arbetslösheten, och vi prövade det år efter år – under åtta år. Resultatet var bedrövligt dåligt, vilket också är ett av skälen till att den tidigare regeringen inte fick fortsatt förtroende av väljarna.

Den nuvarande regeringen har en mycket ambitiös politik när det gäller jobben – mycket ambitiös. Det bör nämligen en regering ha, tycker jag. Det betyder att vi gör stora insatser när det gäller att få fram nya jobb och även för att matcha de arbetslösa mot de lediga jobben.

Vi behöver förstärka den svenska exporten, och vi gör insatser i det som kallas Team Sweden. Vi behöver göra stora satsningar vad gäller forskning och innovationer, vilket är ett av regeringens mest prioriterade områden. Vi behöver göra – och vi gör – stora satsningar när det gäller utbildning och matchning, kunskapsresultaten i skolan, investeringar i bostadsbyggande, investeringar i klimatsmart omställning och investeringar i infrastrukturen. Det här är sådant som skapar nya jobb, men det är också viktigt att de arbetslösa kan matchas mot de lediga jobben.

Jag vill säga till Gunilla Nordgren att jag delvis delar uppfattningen att man bör se upp med att hålla på för mycket med statistik och koncentrera sig för mycket på det. Den viktiga uppgiften är att se till att få fler människor i arbete och fler arbetade timmar. Det är det som är själva nyckeln till att nå arbetslöshetsmålet. Jag tror alltså att det är bra att man i huvudsak fokuserar på detta och inte går vilse i olika sätt att mäta.

Ungdomarna är en av regeringens mest prioriterade grupper, och vi gör stora insatser för att lösa ungdomsarbetslösheten. Jag säger ibland att vi ska lösa ungdomsarbetslösheten på riktigt. Med det menar jag att vi inte ska gömma undan någon i statistik, utan vi ska hitta dem som inte ens finns i statistiken.

De överenskommelser som just nu sluts lokalt mellan kommun och arbetsförmedling innebär att man i alla kommuner ska söka upp och kartlägga alla ungdomar från 16 år som inte arbetar eller studerar. En hel del av dem finns inte inskrivna på Arbetsförmedlingen i dag och ingår därmed inte i Arbetsförmedlingens statistik. Men det vore bra om de gjorde det, för det är en första möjlighet för att vi ska kunna hjälpa dem tillbaka i utbildning eller arbete. Vi räds inte om det blir fler inskrivna på Arbetsförmedlingen om det innebär att vi på riktigt kan lösa problemet med de ungdomar som står så långt ifrån arbetsmarknaden – ibland kallas de Neets – och inte ens finns inskrivna på AF och kanske inte gör någonting.

Vi ska lösa arbetslösheten på riktigt. Vi ska nå Europas lägsta arbetslöshet genom att ha fler människor i arbete och fler arbetade timmar i ekonomin.

Anf. 29 JENNY PETERSSON (M):

Herr talman! Jag kan konstatera att jag och arbetsmarknadsminister Ylva Johansson tycker olika. Jag kommer att fortsätta hävda att vänsterregeringen för en politik som skadar jobb och tillväxt i Sverige. Att göra jobb dyrare tycker jag är fel väg att gå. Det behövs som sagt fler vägar till fler jobb.

Angående vem som har gjort vad kan jag inför sommaren ge arbetsmarknadsministern ett litet sommarläsningstips, Kjell-Olof Feldts bok om vem som gjorde vad.

I interpellationssvaret talar Ylva Johansson bland annat om den höga långtidsarbetslösheten och att den är en utmaning.

Låt mig göra en jämförelse. Regeringens mål är att nå lägst arbetslöshet i Europa till 2020. Vi kan göra en jämförelse med att nå målet lägst långtidsarbetslöshet till 2020. Andelen långtidsarbetslösa är lägst i Sverige och Österrike, och så var även fallet under Alliansens regeringstid. Jag hävdar att vi måste fortsätta arbeta för att minska antalet långtidsarbetslösa. Vad anser ministern är viktigast, att vi har den lägsta långtidsarbetslösheten i EU, vilket är fallet i dag, eller att vi har en låg arbetslöshet i Sverige? Detta kan då kopplas till regeringens mål om lägst arbetslöshet 2020.

Jag kommer som sagt att fortsätta hävda att regeringens ekonomiska politik saknar fokus på jobben. Budgetförslaget, som vänsterregeringen har lagt fram och som ni säger skapar jobb och skapar förutsättningar för företag att växa, har i stället kritiserats av många tunga verk och instanser. Konjunkturinstitutet, Ekonomistyrningsverket, Ekobrottsmyndigheten och Finanspolitiska rådet menar bland annat att regeringen kommer att ha svårt att nå arbetslöshetsmålet. Och kritiken saknar inte fog.

Ylva Johansson talar sig varm om unga. Men regeringen gör det dyrare att anställa unga. Det gör att färre kommer i arbete. Ni gör förändringar i RUT- och ROT-avdragen. Det innebär att vita jobb blir svarta och att människor som har omfattats av våra socialförsäkringssystem inte kommer att göra det längre. Ni inför skattehöjningar på jobb, företag och bensin. Och ni säger att ni satsar på jobb. Nej, ni satsar på bidrag.

Detta är fel väg att gå, anser jag.

Anf. 30 GUNILLA NORDGREN (M):

Herr talman! Jag tycker att svaret från ministern var väldigt glädjande. Det ska inte gömmas människor i statistiken, som skedde före 2006, och det ska inte ändras i sättet att mäta. Det är alldeles utmärkt. Jag tycker att det är jättebra och kommer att följa det noga så att det inte sker.

Sedan vill jag bara påminna om att de rödgröna inte vann valet – ni gick plus minus noll procent – utan det var faktiskt Alliansen som förlorade, och det var bara ett parti som vann.

Jag tolkar nu svaret som att vi ska slippa människor som göms i statistiken. Ministern pratade om ungdomar från 16 år och uppåt som varken går i skolan eller arbetar. Det finns redan ett krav på kommunerna att hålla rätt på de ungdomarna, att så att säga katalogisera dem. Det har visat sig att en del av dem inte är arbetslösa, utan att de är ute och reser lite och så.

Jag var inne på att långtidsarbetslösheten är låg redan i dag. Ni kommer med ett förslag om att det i lagen om offentlig upphandling ska ställas krav på att man ska ta hand om en viss procent långtidsarbetslösa. Dels blir offerterna antagligen dyrare, dels försvårar det för mindre företag som inte har den möjligheten. Stora företag har säkert den möjligheten, men mindre företag har det inte. De kommer alltså att missgynnas om detta införs i LOU. Jag vill därför fråga arbetsmarknadsministern hur allvarligt menat förslaget är.

Anf. 31 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Frågan om jobb är den absolut mest centrala frågan i politiken. Den är central eftersom det är genom arbete som vi lägger grunden för vårt välbefinnande. Det är genom arbete som vi lägger grunden för att vi har pengar till att finansiera vår gemensamma välfärd. Det är genom arbete som människor kan stå på egna ben, kan tjäna egna pengar, känna att man deltar i samhället och får friheten att forma sitt eget liv.

Frågan om jobben och att så många som möjligt, helst alla, har ett jobb att gå till på morgonen är den absolut viktigaste politiska frågan.

Vi har fått höra här hur arbetsmarknadsministern försöker måla upp bilden av att utvecklingen har sett dystert ut under de åtta åren med alliansregeringen. Det är faktiskt precis tvärtom.

Under de senaste 30 åren har antalet personer som har ett jobb ökat med en halv miljon, med 500 000. Av de 500 000 i nytillskott av jobb har 360 000 kommit under de senaste åtta åren. Det är alltså mer än två tredjedelar av de nya jobben under de senaste 30 åren som har kommit under de senaste åtta åren.

Det här är ingen slump, herr talman. Om man dessutom tar med i beräkningen att vi under de senaste åren har haft den värsta globala krisen sedan depressionen på 30-talet är det helt enastående. Ändå har arbetslösheten ökat.

Hur går det ihop? Jo, innan alliansregeringen tillträdde ägnade sig Göran Persson och inte minst arbetsmarknadsminister Ylva Johansson, som var arbetsmarknadsminister även i Göran Perssons regering, åt att dölja arbetslösheten genom att se till att människor sjukskrevs. Vi hade en lavinartad 400-procentig ökning av antalet förtidspensionärer under Göran Perssons tid vid makten. Sjukskrivningarna skenade, och man försökte på olika sätt dölja arbetslösheten.

Herr talman! Det dröjer inte länge efter att den socialdemokratiska regeringen har tillträtt så är man inne på samma spår igen. För två veckor sedan sa Arbetsförmedlingens generaldirektör att ungdomsarbetslösheten enkelt kunde lösas genom att man inte redovisade de unga som söker jobb som har utbildning, eller något. Jag minns inte exakt vad han sa, men poängen var att man skulle trixa med statistiken.

Vi ser också hur sjukskrivningarna ökar påtagligt. Regeringen agerar genom att förenkla regelverken så att fler människor ska fastna i sjukskrivning – allt för att dölja arbetslösheten.

Åter ska Socialdemokraterna lösa problemen genom att låsa in människor i bidragsberoende. Men det är inte genom bidrag vi bygger Sverige, utan vi bygger Sverige genom arbete.

Anf. 32 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Vilken politik är mest framgångsrik när det gäller att bekämpa arbetslösheten och få fler människor i arbete? Är det skattesänkningar och nedskärningar, som vi prövade i åtta år? Eller är det investeringar och utbildning?

Precis som Jenny Petersson säger tycker vi olika i detta. Väljarna tycker också olika i detta, vilket var ett av skälen till att den gamla regeringen inte fick fortsatt förtroende.

Vilken politik som kommer att fungera och vad som faktiskt ger arbete får verkligheten utvisa.

De instanser för ekonomisk expertis som Jenny Petersson räknar upp och hänvisar till har en sak gemensamt: De har underkänt den gamla regeringens viktigaste insats mot arbetslösheten, nämligen sänkt arbetsgivaravgift för ungdomar, som helt verkningslös och en mycket dyr åtgärd.

Det är sant att det regeringen hittills har presenterat inte kommer att räcka för att nå målet om Europas lägsta arbetslöshet 2020. Men vi har många nya förslag att lägga fram och många nya budgetar att presentera för riksdagen. Det är precis så ett mål ska fungera enligt oss. Det ska styra politiken så att det påverkar vilka prioriteringar vi gör i hela regeringens arbete, för hela regeringen har jobben som den viktigaste frågan. Det är den viktigaste frågan i dag, och det är den viktigaste frågan för framtiden och för framtidstron för barn och unga.

Herr talman! Jag delar inte uppfattningen att långtidsarbetslösheten är låg. Vi har 36 000 personer i fas 3. Det är katastrof. De genomsnittliga arbetslöshetstiderna har ökat dramatiskt i Sverige.

Sverige har under lång tid haft lägre långtidsarbetslöshet än de flesta jämförbara länder. Det har vi fortfarande, men vår långtidsarbetslöshet har ökat dramatiskt under de senaste åren. Det är självklart mycket allvarligt. Det är föga tröst för de 36 000 personerna som befinner sig i återvändsgrändens fas 3 att det finns länder där situationen är ännu värre.

Självklart är vårt förslag att använda offentliga upphandlingar för att långtidsarbetslösa ska komma i arbete eller praktik allvarligt menat.

Till Gunilla Nordgren vill jag säga att vi har en dialog med företagen om detta. Många svenska företag som verkar på en internationell arena har erfarenhet av detta från andra länder. Skanska är ett sådant stort bolag som har positiva erfarenheter från andra länder av denna typ av upphandlingar.

Jag ser ingen anledning att vi inte skulle kunna använda det också i Sverige. Det är något som efterfrågas av företagen i många av de dialoger jag har. De vill gärna ta ett socialt ansvar. Det måste dock vara lika för alla, och därför måste det in i upphandlingsunderlagen för att fungera.

Under er tid i regeringen, Fredrik Schulte, försvagades de offentliga finanserna, och Sverige skaffade sig ett budgetunderskott. Det betyder att vi varje år behöver låna för att klara de löpande utgifterna. Det är resultatet av er ekonomiska politik samtidigt som vi har en alarmerande hög arbetslöshet.

Antalet personer som har ett jobb har ökat. Det finns ett naturligt samband mellan antalet personer som arbetar och befolkningens storlek. Länder med större befolkning har i allmänhet fler personer som arbetar än länder med liten befolkning.

Sveriges befolkning har ökat mycket de senaste åren, vilket är positivt. Det är också positivt att många arbetar, men sysselsättningsgraden, Fredrik Schulte, andelen av den svenska befolkningen som arbetar, ökade inte under den tid som ni hade regeringsmakten.

Anf. 33 JENNY PETERSSON (M):

Herr talman! Jag ställde en fråga om långtidsarbetslösheten kopplad till målet om lägst arbetslöshet i EU 2020. Jag undrade om det var viktigast att ha lägst långtidsarbetslöshet i EU eller låg långtidsarbetslöshet i Sverige. Jag fick inget svar från arbetsmarknadsministern.

Jag instämmer i att det är en utmaning och att vi måste jobba med dessa frågor. Men min fråga var vilket som är viktigast, och jag fick inget svar. Det säger något om synen på det egna arbetslöshetsmålet om lägst arbetslöshet 2020. Det kanske var därför arbetsmarknadsministern valde att ducka.

Sverige kan mer än vad vänsterregeringen levererar. Det gäller även här i kammaren i dag.

Under många av Alliansens åtta år vid makten befann sig Sverige i en global ekonomisk kris. Då tog Alliansen ansvar för Sveriges ekonomi, gjorde reformer och förde en agenda för fler jobb. Vi kan ha olika åsikter om huruvida det var rätt eller fel, men vi förde en aktiv reformpolitik. Det saknas reformpolitik och förslag från regeringen.

Än mer oroande och problematiskt är att Sverige sedan valet 2012 har gått från ett hyllat land när det gäller ansvarsfullhet och krishantering till ett ifrågasatt land som skjuter från höften.

När det gäller långtidsarbetslösheten är det senaste tvångsrekrytering. Har man ens tänkt på att det blir dyrare och krångligare för företagen, på matchningsproblemet och på att alla företag inte ingår i upphandlingsunderlag?

Anf. 34 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Arbetsmarknadsministern påstår att sysselsättningsgraden inte ökade under de år Alliansen styrde. Jag blir lite upprörd, för det är ett rent faktafel från arbetsmarknadsministern. Antingen ljuger arbetsmarknadsministern – och då ska jag direkt efter debatten KU-anmäla arbetsmarknadsministern – eller så har arbetsmarknadsministern inte koll på sysselsättningsstatistiken. Jag vet inte vad som är värst.

Sysselsättningsgraden, alltså antalet personer som andel av befolkningen som jobbar, ökade. I åldrarna 15–76 ökade den från 65,8 procent till 66,5 procent. I den arbetsföra befolkningen, 18–64 år, har den ökat från 78 procent till 79,9. Det borde arbetsmarknadsministern veta. Det är något av det viktigaste en arbetsmarknadsminister ska ha koll på, men det har inte vår arbetsmarknadsminister.

Jag tror att jag vet varför arbetsmarknadsministern inte har koll på det. Det är för att arbetsmarknadsministern inte bryr sig om sysselsättningsgraden. Hon bryr sig bara om arbetslöshetsmålet. Hon bryr sig bara om att trycka ned arbetslösheten, för det ser bra ut i medierna.

Då är vi tillbaka i den situation vi hade under Göran Perssons tid vid makten. Man struntar i att skapa nya jobb. Man höjer skatterna på jobb och företagande. Man höjer bidragen för att inte arbeta så att det inte lönar sig att arbeta längre. Man gör det för att sopa människor under mattan.

Förtidspensioneringarna ökar. Arbetsförmedlingens ordförande säger: Göm människor i statistiken. Det regeringen tänker göra är att fortsätta där Göran Persson slutade.

Anf. 35 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Låt mig göra några korrigeringar till att börja med. Jag var inte arbetsmarknadsminister i Göran Perssons regering. Jag var sjukvårds- och äldreomsorgsminister och tidigare även skolminister. Vi hade inte val 2012.

Låt mig ta detta med sysselsättningsgraden. Jag menar att sysselsättningsgraden är det viktigaste måttet på hur bra det fungerar på arbetsmarknaden. Det är därför som det är så oerhört viktigt att vi ökar sysselsättningsgraden och antalet arbetade timmar, så att vi inte bara får en ökning av deltidssysselsatta utan också kan räkna antalet arbetade timmar.

Om man jämför sysselsättningsgraden i Sverige i början av 2007 när den gamla regeringens politik började gälla med vad som gällde när den gamla regeringen föll är vi tillbaka på ungefär samma sysselsättningsgrad. Det har alltså inte blivit en ökning av sysselsättningsgraden under de åtta år som den gamla regeringen styrde.

Sysselsättningsgraden sjönk under finanskrisen. Man tog sig tillbaka till ungefär samma nivå där man var när man tillträdde. Det är alltså inte en ökning av sysselsättningsgraden. Det är däremot sant att fler människor är i arbete. Det har en koppling till att befolkningen har ökat. Det är positivt att befolkningen har ökat. Det är positivt när fler människor kommer i arbete. Men vi måste ställa målet högre och också öka sysselsättningsgraden.

Regeringen har jobben som sin främsta fråga, inte skattesänkningar och nedskärningar. Det betyder att vi ska styra politiken för fler människor i arbete och fler arbetade timmar så att vi når vårt högt ställda arbetslöshetsmål.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellationerna 2014/15:513 och 520 om Backaundantaget och påminnelseavgifterna för trängselskatten i Göteborg

Anf. 36 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Robert Hannah har frågat mig när beredningen av Backaundantaget beräknas vara klar och när undantaget kommer att införas, om jag anser att nivåerna på påminnelseavgifterna är proportionerliga och hur jag och regeringen arbetar för att göteborgarna ska ha fortsatt tilltro till skattesystemet.

Jan Ericson har frågat mig hur jag kan försvara en oskäligen statlig förseningsavgift som i andra sammanhang hade betraktats som ocker.

Jag delar Robert Hannahs uppfattning att det är angeläget att hitta en lösning på de problem i Backaområdet som lyfts fram i hemställan från Göteborgs stad och Trafikverket.

Hemställans förslag remitterades hösten 2014, och två centrala remissinstanser, Skatteverket och Transportstyrelsen, avstyrkte då genomförandet av förslaget. Mot bakgrund av vad som framkom vid den tidigare remitteringen och i syfte att skapa ett bättre beslutsunderlag har nu en promemoria med förslag framtagna inom Finansdepartementet remitterats den 21 maj. Innan beredningen har avslutats kan jag inte ta ställning till när en lagrådsremiss kan lämnas eller ändringar kan träda i kraft. Frågan är dock högt prioriterad, och utgångspunkten är att den ska lösas så snart som möjligt.

När det gäller tilläggsavgiften infördes den för att inskräpa vikten av att trängselskatten betalas i tid. Att det är många som inte betalar trängselskatten i tid visar att det finns ett sådant behov.

2011 års vägtullsutredning föreslog i sitt slutbetänkande att en förseningsavgift om 100 kronor skulle införas som ett första steg innan tilläggsavgiften om 500 kronor tas ut.

Göteborgs kommun har i en skrivelse, som kommit in till Finansdepartementet den 16 april 2015, begärt att regeringen ska besluta om en lägre förseningsavgift i enlighet med Vägtullsutredningens betänkande. Framställan kommer nu att beredas i sedvanlig ordning.

Anf. 37 ROBERT HANNAH (FP):

Herr talman! Tack för svaret, finansministern! Som riksdagsledamot för Göteborg är jag väl informerad om att väldigt många göteborgare är skeptiska mot trängselskatten. Det var den fråga som de flesta väljare ville prata med mig om under valkampanjen 2014.

I Göteborg har förtroendet för oss politiker gemensamt – socialdemokrater, allianspolitiker och folkpartister, som jag själv är – naggats i kanten av allt från mutskandaler från Socialdemokraternas sida till omröstningen om trängselskatter i höstas, där väljarnas röster inte hördes. Vi har ett gemensamt ansvar att återvinna göteborgarnas förtroende för politiken. Det är någonting som vi alla politiker, oavsett vilken politisk färg vi har, har ett ansvar för.

Jag tänker ge finansministern ett tips: Man återfår inte människors förtroende genom att bryta vallöften och dra viktiga frågor i långbänk. Jag tvingas konstatera att finansministerns svar innebär att Backaundantaget kommer att dras i långbänk. Det kommer att innebära att göteborgare får betala skyhöga förseningsavgifter under en väldigt lång tid framöver. Det gör att politikerföraktet kommer att förvärras.

Herr talman! Vad gäller Backaundantaget kan finansministern än i dag endast lova att ”utgångspunkten är att den ska lösas så snart som möjligt”. Men det sa Socialdemokraterna redan när man kom till makten, och det är snart ett år sedan.

Det är inte en acceptabel tidsplan att meddela detta till göteborgarna eller politikerna i riksdagen. Så snart som möjligt är ett icke-svar. Jag vill därför fråga finansministern: När ungefär kan finansministern tänka sig införa undantaget? Vi behöver veta ungefär när. Är det hösten 2015, våren 2016 eller hösten 2016?

Herr talman! Backaborna förtjänar ett svar med en ungefärlig tidsplan och inte ett besked att det löser sig så snart som möjligt, för det har inte hänt ännu. Som trängselskatten i dag är utformad i Backa är det i mina ögon inte något annat än en straffskatt för Backabor som inskränker deras möjlighet till rörlighet inom deras egen stadsdel. Är det rimligt att de ska behöva betala trängselskatt för att de ska köpa mjölk? Jag tycker inte att det är rimligt, och finansministern borde inte heller tycka det.

Om regeringen avser att dra Backaundantaget i långbänk och inte leverera någonting inom ett halvårs tid är min starka åsikt att Backa borde undantas från trängselskatt tills finansministern har gjort sitt jobb. Man kan inte ha en modell där Backaborna tvingas betala för finansministerns och Finansdepartementets ovilja att leverera lagstiftning.

Herr talman! Vad gäller förseningsavgifterna vill jag ta fram en artikel i GT från april. Jag ska nu citera Johan Nyhus, som är kommunalråd för Socialdemokraterna i Göteborg. Så här sa Johan Nyhus, finansministerns egen kollega, när Finansdepartementet meddelade att man inte tänker

sänka förseningsavgifterna: ”Det är inte rimligt att bilägare tvingas betala 500 kronor om de missar betalningen med en dag eller två”. Han sa också: ”Det är fruktansvärt dåligt och väldigt dumt.” ”Jag är oerhört besviken på regeringen.”

Det är finansministerns egen kollega som leder Göteborgs stad som är missnöjd med hanteringen. Jag vill därför fråga finansministern: När tänker finansministern lämna besked vad gäller förseningsavgifterna? Anser finansministern att det är rimligt och proportionerligt att ha en sådan förseningsavgift fastän Lagrådet, Skatteverket och Transportstyrelsen tycker att den är orimlig?

Anf. 38 JAN ERICSON (M):

Herr talman! Jag tackar finansministern för svaret. Vi kan ha olika uppfattningar om trängselskatten eller biltullarna, som jag tycker är en mer korrekt beskrivning. Det är knappast någon hemlighet att jag fortfarande är motståndare till trängselskatten. Det är i grunden en orimlig och orättvis skatt. Men så länge vi har trängselskatt ska regelverket vara rimligt utformat, och avgifterna ska vara utformade på ett skäligt sätt.

Förseningsavgiften för sen inbetalning av trängselskatt är i dag 500 kronor. Det gäller även om skuldens storlek bara är några tiotus. Det innebär att avgiften motsvarar flera tusen procent, vilket man normalt brukar betrakta som ocker. Framst drabbar det bilister som besöker eller passerar genom Göteborg, eller för den delen Stockholm, någon enstaka gång och som därför varken vet hur systemet fungerar eller har sett någon anledning att skaffa autogiro för betalning av trängselskatt. Det är alltså framst turister som riskerar att bestraffas med en oskälig förseningsavgift som tack för sitt besök.

Staten borde inte ägna sig åt ocker, och finansministern borde gå i spetsen för att åtgärda det. En utredning presenterades 2013 som bland annat föreslog en sänkning av förseningsavgiften till 100 kronor vid första påminnelsen. Tidigare infrastrukturministern, min partikollega Catharina Elmsäter-Svärd, var positiv till detta förslag. Men tyvärr hann inte detta bli verklighet före valet 2014.

Precis som tidigare interpellant påpekade fanns det före valet väldigt tydliga löften om att alla partier ville förändra detta. Men efter regerings-skiftet har situationen förändrats till det sämre. Dagens regering verkar inte ha något intresse alls av att åtgärda förseningsavgiften.

Tvärtom meddelade Finansdepartementet nyligen att den höga förseningsavgiften ska finnas kvar och att det inte finns några tankar över huvud taget på att sänka den. Det var ett tydligt besked från finansministerns egen statssekreterare så sent som den 13 april i år.

I sitt svar öppnar nu ändå finansministern för att skrivelsen från Göteborgs kommun om att införa en lägre förseningsavgift i enlighet med Vägtullsutredningens förslag kommer att beredas i sedvanlig ordning.

Jag vill fråga finansministern om detta innebär en omsvängning gentemot de besked som Finansdepartementet lämnade i april, där man helt avfärdade alla förändringar av förseningsavgiften.

Anf. 39 JOHAN BÜSER (S):

Herr talman! För oss som lever och verkar i Göteborg är frågan om det västsvenska paketet och trängselskatten viktig. Det är en fråga som berör

göteborgarna, och det är en fråga som diskuteras. Det är en fråga som är viktig för Göteborg men inte bara för staden utan också för regionen runt omkring.

Det västsvenska paketet är nödvändigt för att bygga den hållbara staden. Det är nödvändigt för att utveckla näringslivet. Det skapar fler jobb, och det kommer på sikt att leda till ett ökat bostadsbyggande.

För att kunna nå de klimatmål vi sätter upp måste fler också åka kollektivt, och det västsvenska paketet är en del av omställningen för att klara detta.

Det västsvenska paketet ger jobb. På kort sikt tillkommer nya jobb under byggtiden och på lång sikt ännu fler när näringslivet utvecklas.

Men det är också viktigt när vi satsar den största delen av paketet, när vi bygger ut kollektivtrafiken, att göteborgarna också ska känna förtroende för paketet och för det arbete som ger paketet legitimitet hos göteborgarna.

Vi hörde tidigare Robert Hannah från Folkpartiet ha ett väldigt högt tonläge. Det kan man naturligtvis välja att ha, men jag tror att vi i sak i alla fall är överens om att det västsvenska paketet är nödvändigt för Göteborg. Vi har båda våra partier säkert också tagit till oss av den rådgivande folkomröstning som hölls i samband med det kommunala valet 2014, där en majoritet av göteborgarna röstade nej till trängselskatt.

Jag vet att också den rödgrönrosa minoriteten har sett över möjligheterna men ändå kommit fram till att trängselskatt är det vi fortsatt ska ha, därför att det bidrar till bättre framkomlighet, bättre luft, bättre hälsa och ett paket som på sikt kommer att leda till fler jobb.

Det som också har sagts från den rödgrönrosa minoriteten är att vi måste se över de möjligheter vi har till att göra paketet och finansieringsmöjligheterna bättre. Där ligger till exempel frågan om påminnelseavgiften som vi från Göteborgs sida tycker är orimligt hög. Det måste upp till diskussion.

Där ligger också frågan om Backaundantaget, det vill säga Backabornas möjligheter att på ett bättre sätt ta sig fram och bidra till paketet på ett rättvisare sätt.

Vi har nu fått två förslag. Regeringen har glädjande nog tagit itu med den här frågan och presenterat ett förslag. Göteborgs stad tog i medborgardialog fram ett annat som vi förordar. Den tidigare regeringen och Anders Borg lovade leverans, men ingenting skedde. Därför är det glädjande att regeringen ändå har sett och identifierat den här frågan som viktig.

Min fråga till finansministern är: När kommer vi att kunna få iland Backaundantaget? Det är viktigt för oss göteborgare, och det har med det västsvenska paketet att göra.

Anf. 40 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag tycker att det är angeläget med ett Backaundantag. Jag tycker inte att man ska behöva betala trängselskatt när man åker och köper mjölk. Därför har jag tidigt varit ute i debatten och sagt att jag tycker att man ska ha ett Backaundantag.

Efter att jag var ute och sa att jag anser att man bör ha ett sådant undantag följde den tidigare alliansregeringen efter. Min företrädare på posten, Anders Borg, blev därefter också förespråkare för ett Backaundantag. Det är väldigt glädjande att det nu finns en bred majoritet i riksdagen för

ett Backaundantag. Jag tycker inte att det ska fungera som det fungerar i dag.

Problemet med hanteringen av detta har hittills varit att det förslag som har varit ute på remiss har fått väldigt tung kritik från tunga remissinstanser som menar att det inte skulle vara rättssäkert. Därför har vi på Finansdepartementet bedömt att vi också bör remittera ett alternativt förslag så att det finns två förslag att ta ställning till.

Det andra alternativet, som nu är ute på remiss, är ett utvidgat Backaundantag. Fler skulle omfattas av det undantaget, inte bara personer som bor i Backa utan även personer som åker och handlar där, fikar, går på restaurang eller hälsar på någon i Backa. Även dessa personer skulle omfattas av undantaget, som alltså utvidgas.

Detta är nu ute på remiss, och vi måste naturligtvis se vad remissinstanserna har för synpunkter på det här förslaget. Det är ju viktigt när vi sätter ett Backaundantag i sjön att det också fungerar.

Det här är en angelägen fråga för regeringen att jobba med. Det är viktigt för trovärdigheten i trängselskattesystemet att det finns ett fungerande system även i Backa, och i dag fungerar det inte på avsett vis.

Därför arbetar vi med detta med hög prioritet, men naturligtvis måste man följa beredningsformerna. Även nya förslag måste remitteras så att vi kan ta ställning till remissinstansernas synpunkter och sedan ställa förslagen mot varandra, självklart i dialog med Göteborg.

Det finns en upprördhet över förseningsavgiften. Vi har fått en skrivelse från Göteborg som vi nu kommer att bereda i sedvanlig ordning. Jag hoppas att den kan beredas hyfsat skyndsamt. Men samtidigt är det så att vi har haft så här höga förseningsavgifter, och jag undrar naturligtvis, Jan Ericson och Robert Hannah, varför den borgerliga regeringen inte gjorde någonting åt förseningsavgiften under de åtta år som man satt i regeringsställning. Om man nu tycker att detta är ocker – ett starkt ord – är frågan naturligtvis varför man inte gjorde någonting åt det.

Robert Hannah säger att jag bryter vallöften. Jag undrar naturligtvis vilket vallöfte jag har brutit. Jag har ju sagt att vi ska genomföra ett Backaundantag, och vi kommer att genomföra ett Backaundantag.

Jan Ericson säger att han är emot trängselskatt. Jag måste ändå notera att det finns en väldigt bred samsyn om trängselskatt där även Moderaterna är med. Jan Ericson satt väl i riksdagen när Moderaterna röstade för trängselskatt i Stockholm? Rätta mig gärna om jag har fel!

Anf. 41 ROBERT HANNAH (FP):

Herr talman! Jag och Folkpartiet är inte motståndare till trängselskatt. Vi tycker att det är viktigt. Folkpartiet står bakom det västsvenska paketet; det är väldigt tydligt.

Men vad vi inte står bakom och vad vi faktiskt är motståndare till är orimliga och orättvisa skatter som pekas ut för vissa stadsdelar i Göteborg. Backaundantaget är en viktig fråga för Folkpartiet, och vi tänker arbeta för att det ska bli verklighet.

Vi tycker också att förseningsavgifterna är orimliga. Man kan faktiskt vara för trängselskatten och för det västsvenska paketet samtidigt som man är för ett Backaundantag och mot orimliga förseningsavgifter.

Det är också viktigt att påminna om att påminnelseavgifter inte ska vara någon finansieringsmetod för det västsvenska paketet. Påminnelseavgifter är inget annat än en påminnelseavgift för att få folk att betala, så när riksdagsledamoten Johan Büser från Socialdemokraterna försöker använda det som ett sätt att tjäna pengar och för att finansiera det västsvenska paketet blir jag väldigt orolig. Det är inte och kan inte vara syftet. Men när man har en avgift på 500 kronor som går direkt in i systemet och som också budgeteras kan man inte tänka sig något annat än att det är ett finansieringssystem som finansministern använder för att bekosta den här typen av vägprojekt.

Jag kan också konstatera att finansministern över huvud taget inte har besvarat någon av de frågor som jag ställde. Jag tänker därför upprepa dem.

Finansministern kan inte säga någonting mer än att utgångspunkten är att det ska lösa sig så snart som möjligt vad gäller Backaundantaget. Men jag vill ha en ungefärlig tidsplan: Är det hösten 2015, är det våren 2016 eller är det hösten 2016 som vi kan räkna med att det kommer ett förslag till riksdagen? När får Backaborna ett besked i frågan? När kan vi i riksdagen veta när det landar något här?

Det är viktigt för trovärdigheten, det är viktigt för göteborgarnas förtroende för trängselskatterna men det är också viktigt för deras generella förtroende för politiken, också med tanke på alla mutskandaler som Socialdemokraterna har ägnat sig åt i Göteborg de senaste åren.

En annan fråga jag vill ställa till finansministern är om hon kan tänka sig ett undantag för Backa medan ärendet bereds, eftersom det dras i långbänk. Jag tycker att det är ett brutet vallöfte att dra saker i långbänk på ett sådant sätt.

Vad gäller min fråga angående förseningsavgifterna har finansministern inte svarat på om det är rimligt och proportionerligt att ha en förseningsavgift på 500 kronor när avgiften som ska betalas är på 10 kronor och är en eller två dagar sen.

Jag hävdar att en socialdemokrat för en gångs skull har rätt. Den socialdemokraten är Johan Nyhus. Det är värt att påminna om vad han sa och vad Göteborgspolitikerna är eniga om. Kommunalsrådet Johan Nyhus, S, sa: "Det är inte rimligt att bilägare tvingas betala 500 kronor om de missar betalningen med en dag eller två." Han sa också att "det är fruktansvärt dåligt och väldigt dumt" och att han är "besviken på regeringen".

Vem kan han säga att han är besviken på? Jo, den han är besviken på är särskilt finansministern. Johan Nyhus, Socialdemokraterna, är besviken på finansminister Magdalena Andersson, också Socialdemokraterna. Jag blir lite orolig över att finansministern inte lyssnar på sina egna partikollegor i Göteborg. Jag kan förstå om finansministern inte vill lyssna på en folkpartist – även om vi är duktigast och smartast – men det kan vara bra att lyssna på sina egna partikamrater när de är besvikna på regeringen för att ni inte agerar.

Förseningsavgiften är orättvis. Den är en straffskatt. Den är inte rimlig. Man ska inte använda förseningsavgifter för att finansiera det västsvenska paketet. Man ska använda förseningsavgifter för att få folk att betala.

Anf. 42 JAN ERICSON (M):

Herr talman! Det är helt korrekt, Magdalena Andersson, att jag satt i riksdagen när vi tog beslut om trängselskatten. Jag var tyvärr den enda riksdagsledamoten som var uppe i talarstolen och kritiserade beslutet. Men ibland får man vika sig för partilinjen. Så ser det ut.

Magdalena Andersson undrar varför Alliansen inte gjorde någonting under sina regeringsår. Det är viktigt att komma ihåg att Alliansen faktiskt gjorde det. Alliansen utredde frågan. Det utmynnade i vägtullsutredningen, som presenterades 2013. Som Magdalena Andersson säkert vet, som ansvarigt statsråd, tar det lite tid efter en utredning innan man kan presentera ett lagförslag. Det hanns inte med före valet 2014. Men infrastrukturministern var tydlig med att detta skulle göras.

Det allvarliga är att det här har förändrats efter valet. Nu låter det inte så längre. Men jag gläds åt att finansministern ändå verkar öppna lite för detta och tar avstånd från det som hennes egen statssekreterare sa så sent som i mitten av april när hon uteslöt alla förändringar och sa att det kommer att ligga kvar. Nu öppnar finansministern för att pröva detta i sedvanlig ordning, vad det nu kan tänkas innebära. Vi får hålla tummarna för att det är en positionsförändring.

Jag vill återkomma till det här med ocker. Den 27 januari 2014 skrev finansministern en för övrigt bra artikel i Svenska Dagbladet om sms-lån tillsammans med Veronica Palm. Ockerräntor i samband med sms-lån är en fråga som jag också har engagerat mig mycket i. Finansministern påpekar bland annat att företagen som ger sms-lån ”tar ut betydande vinster – via extremt höga räntor och avgifter”. Det står också att: ”Situationen är oacceptabel. Därför vill vi ta krafttag mot avarterna i branschen.” Och ett av de konkreta förslagen är just: ”Sätt stopp för ockerräntorna.”

Anser finansministern fortfarande att man måste ta tag i ockerräntor från privata kreditgivare? Menar hon i så fall att staten ska behandlas anorlunda? Borde inte staten i stället föregå med gott exempel och gå i spetsen för att motarbeta ockerräntor, även när det gäller skatteuppbörd?

Anf. 43 JOHAN BÜSER (S):

Herr talman! Jag inledde mitt tidigare inlägg med att säga att det är en fråga som berör. Det märks också här i debatten i dag och i interpellationen. Robert Hannah och även Moderaterna är överens med oss om Västsvenska paketets betydelse. Det gläder mig.

Jag skulle kanske önska att ledamot Hannah kunde hålla sig till de saker som vi ska diskutera och inte börja tala om andra kommunala angelägenheter som inte har med den här debatten att göra över huvud taget. Men det kan få bli ett medskick inför framtiden.

Jag vill tacka finansministern för hennes svar. Jag tror och hoppas att vi även i fortsättningen kan ha en konstruktiv, god dialog kring påminnelseavgiften men också Backaundantaget.

Regeringen Reinfeldt och Borg lovade att ta tag i frågan. Ingenting hände. Vår regering tar nu tag i frågan. Det ligger ett förslag på bordet, som vi har tagit fram tillsammans med Backaborna genom medborgardialog. Det finns ett annat förslag från Finansdepartementet som nu är ute på remiss till den 31 augusti. Där har Göteborgs stad möjlighet att inkomma med synpunkter.

Jag hoppas på fortsatt god dialog om de här frågorna så att vi på bästa sätt kan få förankring hos medborgarna i Göteborg och att vi därmed får till det västsvenska paketet. Det är helt avgörande när det kommer till frågor om jobb, när det kommer till frågor om klimatomställning och när det kommer till frågor som inte bara berör Göteborgs framtid utan också hela Västra Götalandsregionen.

Anf. 44 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Det finns ett engagemang kring förseningsavgiften på trängselskatten. Det är absolut en hög förseningsavgift. Men jag måste konstatera att både Moderaterna och Folkpartiet satt i regeringen i åtta år utan att göra någonting åt denna avgift. Jag vet att det kom en utredning 2013. Men om detta är så upprörande, varför gjorde man ingenting under åtta år? Det hade varit fullt möjligt att tillsätta en utredning och förändra förseningsavgiften från dag ett, när man fick regeringsmakten 2006. Detta gjordes dock inte. Man lät förseningsavgiften ligga kvar på den här nivån i åtta år.

Nu har vi fått in en skrivelse från Göteborg. Vi kommer att bereda detta.

Det är svårt att göra en exakt tidsplan för när ett undantag kan införas eftersom vi ännu inte har fått remissynpunkterna på den promemoria som är ute. De kommer att komma in till slutet på september. Sedan måste vi sammanställa dem. Sedan kan vi gå vidare med en lagrådsremiss, om det behövs. Och sedan kan vi komma med förslag till lagstiftning. Jag hoppas att detta kan ske under den tidiga delen av den här mandatperioden. Det är min absoluta ambition.

Backaundantaget är viktigt. Jag förstår att Backaundantaget är viktigt för att höja legitimiteten för trängselskattesystemet i Göteborg. Jag är den första att se att vi behöver höja legitimiteten för trängselskattesystemet i Göteborg. Det är viktigt för göteborgarna, men det är också viktigt för tilltron till politiken.

Frågan kvarstår dock. Vad gjorde Alliansen under åtta år vad gäller förseningsavgiften?

Robert Hannah menar att man bryter ett vallöfte om man inte genomför en reform under de första åtta månaderna av ett fyraårigt regeringsinnehav. Robert Hannah, det är en nytolkning av vad ett vallöftesbrott innebär som jag aldrig har hört förut. Jag undrar då: Hur många vallöften bröt Folkpartiet under de år ni satt vid regeringsmakten? Alla vallöften i Alliansens valmanifest var inte införda i juni åren efter valen, vare sig 2006 eller 2010.

Man får vara lite försiktig. Det värnar inte tilltron till demokratin när man använder sådana överdrifter, Robert Hannah.

Anf. 45 ROBERT HANNAH (FP):

Herr talman! Till skillnad från Johan Büser anser jag att mutskandaler, trängselskattsomröstningar och alla dessa typer av straffskatter sammantaget leder till att förtroendet för politiken försämras ganska kraftigt bland göteborgare. Det är viktigt att se vad det stora sammanhanget, totalen, blir när göteborgarna är besvikna på politiken. Det är därför viktigt att påminna om det.

Det är också viktigt att påminna finansministern om att trängselskatten i Göteborg infördes den 1 januari 2013. Det var inte för åtta år sedan. Det är bra att kunna sin matematik och sina årtal, om man ska komma med påståenden om vad Alliansen inte har gjort. Det är svårt att ta bort en förseningsavgift som inte existerar.

Vad gäller brutna vallöften kan jag återigen ta upp artikeln och visa den för kammarens ledamöter. Det var ett vallöfte från Socialdemokraterna att förseningsavgifterna skulle bort i Göteborg. Det kan vara viktigt att påminna om det.

När det gäller trängselskatten och Backaundantaget har ni fortfarande inte levererat någonting till riksdagen, trots att ni har suttit vid makten i åtta månader. Det kommer ju inte någonting till hösten utan det blir troligen först nästa år. Då kommer undantaget att vara infört eventuellt 2017.

Det är lätt att säga att man inte brutit sitt vallöfte och säga att man bara har haft åtta månader vid makten. Men det är sant att detta kommer att dras i långbänk. Denna långbänk innebär för mig, många göteborgare och många Backabor att man bryter sitt vallöfte.

Jag skulle fortfarande vilja ha ett mer tydligt datum än efter första delen av mandatperioden för när detta kommer att införas.

Ministern har fortfarande inte besvarat frågan: Är det proportionerligt att tvinga göteborgare, de som bor i närheten och andra som besöker Göteborg att betala 500 kronor i förseningsavgift när det handlar om 10 kronor i trängselavgift? Jag anser inte det.

Jag anser inte att förseningsavgiften är till för att finansiera det västsvenska paketet, även om jag står bakom det. Det är viktigt att påminna om att förseningsavgifter är till för att få folk att betala, inte för att betala nya tullar.

Anf. 46 JAN ERICSON (M):

Herr talman! Robert Hannah sa en sak som jag också tänkte påpeka för finansministern. Hon säger att förseningsavgifterna borde ha tagits bort 2006. Men det är ju lite svårt med tanke på att trängselskatten i Göteborg infördes den 1 januari 2013. I Stockholm infördes trängselskatten förvisso under 2007, men då var inte förseningsavgifterna lika höga. Det systemet gjordes om i samband med att trängselskatten infördes i Göteborg. Dessa avgifter fanns inte när Alliansen tillträdde. Därför var det väldigt svårt för oss att ta bort dem.

Men nu finns de. Och det allvarliga i dagens diskussion är att före valet var politikerna – både Socialdemokraterna och Alliansen, både i Göteborg och på riksnivå – överens om att förändra Backaundantaget och förseningsavgifterna. Efter valet säger finansministerns statssekreterare att det inte är aktuellt att sänka förseningsavgifterna, som jag för övrigt anser är ocker. Det är där problemet ligger, och det är därför som finansministern har den här frågan på sitt bord.

Jag har fortfarande inte fått något tydligt svar från finansministern om man kan tolka in en positionsförändring i det här svaret eller om det är statssekreterarens besked som gäller om att förseningsavgiften ska ligga kvar oförändrad eftersom den behövs som finansiering för det västsvenska paketet. Är det hennes åsikt som gäller eller är det finansministerns nya, något mer öppna diskussion?

Frågan är viktig, inte bara för bilisterna i Göteborg, utan den är precis lika viktig för alla bilister i Stockholm. De har precis samma förseningsavgift.

Anf. 47 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Vi kommer att pröva skrivelsen från Göteborgs stad i vanlig ordning. Men det går inte att komma ifrån att det som man får in på trängselskattens förseningsavgifter bidrar till finansieringen. Förändrar man förseningsavgifterna behöver intäkterna öka någon annanstans i det systemet. Sedan kan man tycka att det är principiellt fel att det är på det sättet, men det är så det är.

Om Moderaterna införde en förseningsavgift på 500 kronor blir man ännu mer förvånad när Moderaterna samtidigt tycker att det är ocker. Men förseningsavgiften har funnits längre än sedan 2013. Det var en hög förseningsgift för trängselskatten i Stockholm innan trängselskatten infördes i Göteborg – jag vet inte exakt vilket år den infördes, men jag vet att det har förts diskussioner om detta långt före 2013.

Det är svårt att smälta Robert Hannahs syn på vallöftesbrott, att man inte har genomfört alla vallöften åtta månader in på en mandatperiod. Men då måste jag konstatera att Folkpartiet och Robert Hannah bröt mot en rad vallöften både 2006 och 2010. Alla förslag hade då inte införts efter åtta månader. Låt mig bara nämna några från den förra mandatperioden: det femte jobbskatteavdraget, höjningen av brytpunkten för den statliga inkomstskatten, sänkt skattskyldighet för utlandsbosatta – den så kallade A-skatten.

Listan på Folkpartiets vallöftesbrott 2010 och 2006 skulle kunna göras oändligt lång. Jag tycker verkligen att Robert Hannah borde vara lite mer försiktig med sitt sätt att uttrycka sig. Det där är inte seriöst.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2014/15:526 om höjda arbetsgivaravgifter för unga inom Försvarsmakten

Anf. 48 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Hans Wallmark har frågat mig varför Försvarsmakten inte kompenseras 2015 för de höjda arbetsgivaravgifterna för unga.

Resultaten i IFAU:s utvärdering av de nedsatta socialavgifterna för unga indikerar att nedsättningen är en ineffektiv åtgärd som inte har haft någon sysselsättningseffekt alls för grupper av unga med svag anknytning till arbetsmarknaden. De unga som är i störst behov av stöd tycks alltså inte ha hjälpts alls av en åtgärd som kostar omkring 20 miljarder kronor årligen. För att bekämpa den höga ungdomsarbetslösheten föreslår regeringen i stället bland annat traineejobb och utbildningskontrakt.

När det gäller Försvarsmakten överlämnade regeringen i april en proposition med försvarspolitisk inriktning för perioden 2016–2020. I samband med framtagandet av propositionen nåddes en överenskommelse mellan regeringspartierna och Moderaterna, Centern och Kristdemokraterna om att den samlade försvarsekonomin under perioden får ett tillskott

om ytterligare drygt 10 miljarder kronor. Enligt överenskommelsen kompenseras Försvarsmakten under 2016–2020 för effekterna av förändringarna av arbetsgivaravgifterna för unga.

Vidare innehåller budgeten för 2015 redan tillskott till försvaret. Därmed bör förändringarna kunna omhändertas under det halvår som återstår till 2016.

Anf. 49 HANS WALLMARK (M):

Herr talman! Fru finansminister! Jag gick faktiskt fram till podiet för att se om det var någon del av svaret som var borttappad. Jag trodde att det fanns en sida till, men det fanns bara en sida.

Finansministern konstaterade i sitt svar: ”Hans Wallmark har frågat mig varför Försvarsmakten inte kompenseras 2015 för de höjda arbetsgivaravgifterna för unga.” Sedan följer tre stycken som över huvud taget inte berör den frågan, så den kvarstår. Varför kompenseras inte Försvarsmakten 2015 samtidigt som den här regeringen har för avsikt att kompensera kommuner och landsting för höjningen av ungdomsarbetsgivaravgifterna? Det tycker jag är en relevant och intressant fråga, och jag önskar att vi under de kommande inläggen kan få ett svar på den frågan.

Herr talman! Låt mig börja med det som är bra innan jag i fallande ordning går över till det som är dåligt.

Jag delar finansministerns och den övriga regeringens synpunkt som har kommit till uttryck här i kammaren ett antal gånger, att den försvarsuppgörelse som har tecknats mellan fem partier är bra. Det är bra i en orolig tid att en bred majoritet av Sveriges riksdag står bakom den inriktningsproposition som vi ska fatta beslut om nästa vecka.

Vidare tycker jag att det är bra att medelstillelningen till Försvarsmakten ökar. Nu börjar vi dock närma oss det sluttande planet där det går från bra till lite sämre. Regeringens grundbud var ju att det skulle bli 6,2 miljarder mer under de kommande fem åren. Samtidigt ökar man ungdomsarbetsgivaravgiften och avkastningskravet på Fortifikationsverket. De 6,2 miljarder som regeringen avsatte är i själva verket värda ungefär 4,4 miljarder.

Arbetsgivaravgiftshöjningen kostar Försvarsmakten i runda slängar 260 miljoner kronor per år. Avkastningskravet på Fortifikationsverket uppgår till 100 miljoner kronor per år. Det är alltså 360 miljoner kronor om året som regeringen tar tillbaka med den ena handen samtidigt som man med den andra handen ger ökade anslag till Försvarsmakten.

Därför är det bra att vi i god ordning kunde förhandla oss fram till en annan nivå. Nu kommer vi att landa på 10,2 miljarder kronor i ökade anslag till Försvarsmakten under de kommande åren utöver det som låg i anvisningarna, och det tycker jag är bra. I praktiken har vi andra som har varit med och förhandlat kunnat dubblera pengarna till Försvarsmakten.

Ungdomsarbetsgivaravgifterna kommer att kosta Försvarsmakten 266 miljoner kronor. För 2015 rör det sig kanske om drygt 100 miljoner kronor.

Förra året, som en konsekvens av den oroliga omvärld vi ser och det ökade antalet kränkningar och incidenter som vi ser i Östersjön, valde den dåvarande regeringen att lägga till lite extra pengar. Det handlade för 2014

om 100 miljoner kronor mer per år och för de kommande åren 300 miljoner kronor. De skulle användas för ökad incidentberedskap och för ökad övningsverksamhet.

Herr talman! Jag tycker att det är mycket bra. När svenskt lufrum kränks och när vi kan konstatera undervattensverksamhet i Stockholms skärgård är det bra med ökad incidentberedskap och ökad övningsverksamhet. Överbefälhavaren har sagt att de extra pengarna – förra året 100 miljoner och för de kommande åren 300 miljoner – är glasyren på kakan. Att inte kompensera Försvarsmakten för 2015 är, herr talman, att ta kniven och skära bort glasyren, den som hade lagts dit just för att kunna användas för incidentberedskap, just för att kunna användas för ökad övningsverksamhet.

Därför är min fråga till finansministern varför man inte kompenserar Försvarsmakten för den höjda arbetsgivaravgiften när man gör det för kommuner och landsting. Om man inte gör det och det kommer att kosta Försvarsmakten 100 miljoner undrar jag varifrån finansministern tycker att Försvarsmakten borde ta pengarna.

Anf. 50 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag är glad att Moderaterna äntligen har svängt i försvarsfrågan. Efter att i åtta år i regeringsställning, eller åtminstone i sju och ett halvt år, huvudsakligen ha använt Försvarsmakten som en kassako för att finansiera olika skattesänkningar är Moderaterna nu beredda att satsa på försvaret. Det är väldigt välkommet. Nu känner vi igen försvarsvännerna i de gamla moderaterna. Det tycker jag är mycket bra.

Jag är glad över den överenskommelse som våra partier, och även några andra partier i riksdagen, har fattat om att öka anslagen till försvaret. Jag önskar att det inte hade behövts. Jag önskar att vi hade haft en tryggare omvärld, att vi hade kunnat fortsätta att använda resurserna till annat. Men så som omvärldsläget förändrats är det helt nödvändigt. Därför är jag glad att vi kan avsätta ytterligare resurser till just försvaret. Personligen är jag en varm anhängare av ett starkt svenskt försvar. Jag tycker att det är centralt för Sverige.

Vad gäller Försvarsmakten har de ungefär 45 miljarder kronor i sitt anslag. Här handlar det om ungefär 100 miljoner kronor för 2015. I svaret som jag gett till Hans Wallmark säger jag: ”Vidare innehåller budgeten för 2015 redan tillskott till försvaret. Därmed bör förändringarna kunna omhändertas under det halvår som återstår till 2016.” Därefter är försvaret kompenserat.

Anf. 51 HANS WALLMARK (M):

Herr talman! Jag måste börja med att konstatera att finansministern smickrar mig genom att beteckna mig som försvarsvän. Det tar jag gärna åt mig. Jag gläder mig också åt att finansministern betraktar sig själv som en försvarsvän. Det bådär gott för framtiden.

Dock måste jag konstatera att det parti i Sveriges riksdag som möjligtvis har svängt när det gäller försvarspolitik inte är Moderaterna utan Socialdemokraterna. Socialdemokraterna som vi mötte i valrörelsen 2010 var ett parti som gick till val med en rödgrön valplattform där man uttryckligen ville dra ned anslaget till försvaret med 2 miljarder. Under de drygt åtta år som jag suttit i Sveriges riksdag, sedan 2006, har jag inte en enda gång

varit med om att det från socialdemokratiskt håll lagts fram ett skarpt förslag om mer pengar till försvaret.

Om det är något parti som ska hälsas välkommet in i den försvarsvänliga famnen är det i så fall Socialdemokraterna, allra helst om vi går tillbaka och ser på tiden före år 2000, alltså till 90-talets politik. Då, herr talman, var svensk försvarspolitik detsamma som förbandsnedläggningar. Jag kan berätta för finansministern att då lades Skånska flygflottiljen ned. Jag vet det, för jag var kommunstyrelsens ordförande i Ängelholm, en av många kommuner som drabbades av nedläggningar. Vi kan räkna upp ett antal städer och orter i Sverige som under 90-talet fick se verksamhet avvecklas. Under de åren var socialdemokratisk försvarspolitik detsamma som förbandsnedläggningar. Jag säger därför välkommen, herr talman, till alla de partier som förändras i en försvarspolitiskt vänligare riktning.

Finansministern säger att 100 miljoner inte är mycket i en budget som omsluter drygt 40 miljarder. Det kan man tycka. Jag tillhör dock dem som inte tycker att Försvarsmakten, försvaret, i dag har för mycket pengar. Jag skulle till och med kunna säga att de inte ens har tillräckligt. Däremot är jag glad att jag tillsammans med mitt parti har medverkat till – jag vill understryka det – den försvarsuppgörelse som innebär att vi nu får upp nivåerna.

Men 100 miljoner är trots allt en peng som Försvarsmakten måste hantera, och den peng ska ses i ljuset av att vi så sent som för ungefär ett år sedan lade fram ett extra paket just för att kunna hantera incidentberedskapen och övningsverksamheten, som en reaktion på det vi ser i Östersjöområdet och i vårt närområde. Det var 100 miljoner för 2014 och 300 miljoner de kommande fyra åren, med start i år, 2015, för att användas för övningsverksamhet, för att få upp flygplan i luften när vi ser att svenskt lufterum kan vara på väg att kränkas och för att få ut fartyg på vattnet när vi ser att saker och ting händer vid den svenska kusten.

Om man nu ska ta bort 100 miljoner vill jag fråga finansministern: Är det incidentberedskapen finansministern tycker att vi kan dra ned på, eller är det övningsverksamheten? Vilken del av Försvarsmakten kan kännas minst angelägen att värna när man ska ta bort de 100 miljonerna?

I synen på kommuner och landsting har den socialdemokratiska och miljöpartistiska regeringen valt att kompensera. Därför återkommer jag, herr talman, till den grundläggande fråga som jag väckte i min interpellation och som står först i finansministerns skriftliga svar men som sedan inte får något ytterligare förtydligande, nämligen: Varför kompenseras inte Försvarsmakten för de höjda ungdomsarbetsgivaravgifterna när samma regering har för avsikt att kompensera kommuner och landsting? Jag tycker, herr talman, att det är en mycket intressant fråga.

Anf. 52 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag tror att jag ska påminna Hans Wallmark om vad som hände förra våren i Försvarsberedningen. Vi socialdemokrater drev att man skulle öka resurserna till försvaret medan Moderaterna var motståndare till det. Vi hade då högre ambitioner med försvaret men kunde tyvärr inte nå en kompromiss. Jag är glad att vi nu har nått fram till det. Jag tror att det är bra för det svenska försvaret att ha en stabil och bred majoritet som är enig om hur mycket resurser de ska ha samt att vi har en gemensam

syn på inriktningen av det svenska försvaret. Särskilt viktigt är det med tanke på den oroliga omvärld som vi just nu ser.

Det är bra att Moderaterna har svängt från förra våren då de inte var lika intresserade av att lägga ytterligare resurser på försvaret. Till Moderaternas försvar måste dock sägas att det sedan förra våren hänt en del i vår omvärld som ger ökad anledning att lägga resurser på försvaret. Det är bra att man anpassar sin politik till omvärldsutvecklingen. Det är positivt. Vi socialdemokrater varnade för den utvecklingen redan för ett år sedan. Jag önskar naturligtvis att vi hade haft fel och att utvecklingen hade gått åt ett annat håll.

Den bedömning vi gör är att försvaret bör kunna hantera detta i sin budget på drygt 40 miljarder, 40 000 miljoner, men självklart är det upp till Försvarsmakten att hantera frågan. Det är inte lämpligt att myndigheten får exakta riktlinjer från Regeringskansliet om hur den ska hantera sin ekonomi, utan det är Försvarsmakten naturligtvis själv bäst på att bedöma.

Anf. 53 HANS WALLMARK (M):

Herr talman! Jag önskar egentligen inte några riktlinjer från finansministern. Det hade räckt med en kompensation till Försvarsmakten på samma sätt som kommuner och landsting kompenseras. Det hade dugt fint för mig.

Jag satt i Försvarsberedningen, herr talman, och var med om en del av det förpost- och efterpostfäktande som finansministern antyder. Det fanns förslag, absolut, men problemet var att den finansieringsmodell som då föreslogs slog mot jobb och tillväxt. Jag tillhör dem som är både försvarsvän och en vän av svenska jobb och svensk tillväxt. Det är viktigt att hålla det i huvudet.

Jag kan glädja finansministern med att de nivåer som Socialdemokraterna och vi andra talade om i Försvarsberedningen nu har överträffats tack vare den uppgörelse som Socialdemokraterna varit med om att sluta med bland annat Moderaterna. Vi kan konstatera att i den delen slutade berättelsen väl. Till det kommer att under dessa år – det inkluderar det som vi förhandlade om i försvarsbudgeten förra året – har det från Socialdemokraterna inte lagts fram några skarpa förslag i riksdagens kammare om ökad medelstillelse. Det är alltså en sak att tala om det och någonting annat att leverera. Nu är vi med och hjälper till att leverera mer pengar till försvaret. Det tycker jag i grunden är bra.

Läget är oroligt. I denna stund sker attacker från rysk sida in i Ukraina. Vi ser också hur lufrum och vatten kränks i Östersjöområdet. Det är ett försämrat säkerhetsläge.

Den grundläggande frågan är om kompensation ska ges när man nu höjer ungdomsarbetsgivaravgifterna, vilket i grunden är allvarligt för många företag och svenskt näringsliv i övrigt. Kommuner och landsting ska kompenseras, tycker regeringen. Då är det för mig kuriöst att man säger att det finns en del sektorer som kan klara sig själva, till exempel Sveriges försvar, som är en av landets största ungdomsarbetsgivare. Jag hade tyckt att det varit elegant med en kompensation och inte riktlinjer.

Anf. 54 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! När Hans Wallmark själv tar upp det kan jag inte låta bli att påminna om det lite komiska i att Moderaterna förra våren, när ni satt i

regeringsställning och vi förhandlade inom Förvarsberedningen, var stenhårda med att vi var tvungna att vara överens om finansieringen. Vi kom med finansieringsförslag, men ni avslög dem. Sedan hade ni inga egna finansieringsförslag. Ni kunde inte göra upp om vi inte var överens om finansieringen, för ni lyckades inte plocka fram pengarna.

Men när ni är i opposition har ni svängt 180 grader. Då vägrar ni att diskutera finansiering och vill inte försöka komma överens om det, utan då är det regeringen som ska ordna finansieringen. Ni har en princip när ni är i regeringsställning men en helt annan princip när ni är i opposition. Det är mycket märkligt. Jag har haft väldigt svårt att förstå den principiella inställningen, eller snarare den totala principlöshet som Moderaterna haft i den här frågan.

Vad gäller försvaret är jag glad att vi trots detta har kommit överens. Jag tycker att det är bra att vi har en bred majoritet i riksdagen bakom den här politiken. Tyvärr är det nödvändigt att stärka försvaret och svensk försvarsförmåga. Det har varit viktigt att göra det efter de år då försvaret inte fått de resurser som det i dagsläget behöver.

Vad gäller arbetsgivaravgiften för ungdomar kommer försvaret att kompenseras från och med den 1 januari 2016. Regeringens bedömning är att försvaret kommer att klara det halvår som återstår fram till dess med de resurser som det har.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellationerna 2014/15:536 och 555 om konsekvenser för landsbygden av höjd skatt på bensin och diesel

Anf. 55 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Helena Bouveng har frågat mig dels på vilket sätt landsbygden kompenseras när bensin- och dieselskatten höjs, dels hur bensin- och dieselpriset påverkas av indexeringen i framtiden.

Gunilla Nordgren har frågat mig om jag är beredd att lägga fram förslag för att kompensera dem som bor och verkar på landsbygden för ökade kostnader, till exempel för höjd skatt på bensin och dieselbränsle.

Staten har för närvarande ett stort budgetunderskott. Genom att höja skatten på drivmedel kan vi finansiera viktiga reformer och samtidigt stärka skattesystemets klimatstyrande effekt. Vi höjer energiskatten för att kunna satsa på till exempel järnväg och annan infrastruktur.

Förutom satsningarna på järnvägen kommer också andra investeringar att genomföras, bland annat inom landsbygdsprogrammet och regionalfondsprogrammen. Programmen omfattar bland annat satsningar på innovation, företagande, bredband, hållbara transporter och service. Insatserna kommer att ha stor betydelse för att stärka landsbygdens förutsättningar för hållbar tillväxt. Regeringen investerar också i en utbyggnad av högskolor i hela landet.

Helena Bouveng skriver i sin interpellation att skatterna enligt promemorian kommer att höjas med index varje år efter 2017. Eftersom det var 20 år sedan bestämmelsen om indexering av energi- och koldioxidskattesatserna på bränslen infördes utgår jag från att Helena Bouveng egentligen avser förslaget om att skattesatserna på bensin och dieselbränsle, utöver

indexeringen, också ska räknas om utifrån bnp-utvecklingen. Detta gör att hennes räkneexempel inte är relevant.

Prot. 2014/15:110
5 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 56 HELENA BOUVENG (M):

Herr talman! Den rödgröna regeringen har aviserat en rejäl skattehöjning på bensin och diesel. Nästa år kommer bensinskatten att höjas med 44 öre per liter och dieselskatten med 48 öre per liter. Enligt regeringens beräkningar ska detta ge statskassan ett tillskott på 4 miljarder, pengar som bland annat används för att höja a-kassan.

Vi i Alliansen har länge varnat för att en höjning av dessa skatter kommer att slå hårt mot både landsbygd och glesbygd, där avstånden är långa och man inte har något annat val än att ta bilen till jobbet, affären och barnens fritidsaktiviteter. Jag som kommer från ett landsbygds- och glesbygds-län, Jönköpings län, har den senaste tiden fått väldigt många telefonsamtal och upprörda mejl. Inte minst barnfamiljer oroas över om de ska ha råd att bo kvar där de bor. Det är barnfamiljer som inte bara har många mil per dag att köra till jobbet utan också en hel del körande för att deras barn ska ha vettiga fritidsaktiviteter. Redan i dag trollar man med knäna för att vardagspusslet med hämtning och lämning ska fungera. Man vill att ens barn ska få hålla på med sina intressen. Men nu ställer man sig naturligtvis frågan om plånboken kommer att klara av detta i framtiden.

Herr talman! Regeringen menar att man ska använda pengarna till att satsa på förbättrad kollektivtrafik. Handen på hjärtat – varken finansministern, jag eller de som bor på landsbygden tror att detta är möjligt. Det kommer inte helt plötsligt att finnas fler länsbussar som går från Kvillsfors till Vetlanda. Som kommunpolitiker i Vetlanda vet jag att det helt enkelt blir för få bussturer för att det kollektiva åkandet ska få något fotfäste. Inte ens i centrala stadskärnan var detta möjligt. Nej, finansministern, det är helt enkelt de som redan bor i större städer, med nära tillgång till tunnelbana och annan kollektivtrafik, som möjligtvis kommer att märka någon skillnad. För lands- och glesbygdsborna är det rätt upp och ned en kostnadshöjning för att kunna ta sig fram och tillbaka till jobbet, affären och fritidsaktiviteterna.

Regeringen och dess landsbygdsminister säger att hela landet ska leva, men hur rimmar detta med denna skattechock för alla som är beroende av bilen i sina dagliga gärningar, oavsett om det gäller arbetspendling, företagande eller skjutsande av barn? För människor som bor ute på landsbygden finns det inga andra alternativ än just bilen. Regeringen tar helt enkelt pengar från landsbygden och ger till storstaden. Det blir landsbygden som får betala den höjda a-kassan, samtidigt som landsbygden riskerar att utarmas ännu mer.

Därför vill jag återigen fråga finansministern på vilket sätt hon kommer att kompensera gles- och landsbygdsborna för denna skattechock. Jag vill också fråga finansministern om hon delar min oro för att landsbygden utarmas på jobb, tillväxt och boende.

Anf. 57 GUNILLA NORDGREN (M):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka finansministern för svaret, som jag dock inte kan vara särskilt nöjd med. Jag har inte fått svar på min fråga om finansministern är beredd att kompensera dem som bor och verkar på landsbygden för de ökade kostnader som en höjning av bensin- och

dieselskatten innebär. Eller ska jag tolka icke-svaret som ett nej? I så fall är jag naturligtvis inte nöjd med det heller.

I svaret talar finansministern om satsningar inom landsbygdsprogrammet. Jag antar att finansministern bland annat tänker på utbyggnaden av bredband, vilket är en av många åtgärder som behövs för att stötta och verka för en levande landsbygd. Men det har kanske inte så mycket med bensinskatten att göra.

Finansministern menar att denna skattehöjning ska ge 4 miljarder, som ska finansiera viktiga reformer. Men medan till exempel satsningar på infrastruktur tar tid träder den här skattehöjningen i kraft redan den 1 januari 2016.

Det sägs även i svaret att skattesystemet har en klimatstyrande effekt. Jag antar att man menar att utsläppen ska minska, vilket är bra för miljön och bidrar till inbromsning av temperaturhöjningen. Men skatterna styr nog inte klimatet.

Herr talman! Olika uttalanden har gjorts av finansministern vad gäller höjningen av bensinskatten. Ett av dem är att orsaken till höjningen är ett sjunkande oljepris. Då vill jag fråga: Är det så att man kan tänka sig att sänka skatten på bensin och diesel om oljepriset skulle stiga? Jag hade blivit glad om svaret blev ja. Även om jag är en positivt lagd person tror jag dock inte att jag får det svaret, men jag blir gärna överraskad.

I valrörelsen sa Socialdemokraterna att man inte ville höja bensinskatten. Jag citerar ur vad massmedierna skrev efter ekonomidebatten i augusti 2014: "Ekonomidebatten började högoktanigt. Bensinpriset drog direkt upp engagemanget. – – – Samtliga partiets företrädare fick gissa vad en liter 95-oktanig bensin kostar ... Både Magdalena Andersson, S, och Anders Borg, M, lovade att det inte blir någon höjd bensinskatt. – Jag tänker låta priserna vara. Det är dyrt nog för dem som bor i glesbygden, säger finansminister Anders Borg, M.

Miljöpartiet ville däremot se en prishöjning på 70 öre litern. – – – Socialdemokraterna vill inte heller höja bensinskatten.

– Det är jättedyrt att tanka bensin som det är, vi ser inget behov av att höja bensinskatten. Däremot vill vi införa en miljöbilsbudget, säger Magdalena Andersson, S."

Det är uppenbart att detta är en eftergift till Miljöpartiet. Vi kanske ska vara tacksamma för att det stannar vid 44 öre, exklusive moms, och 50 öre med moms.

Finansministern hänvisar i sitt svar till regionalfondsprogrammen. Problemet är bara att byggande av infrastruktur tar tid, och under tiden får de personer som bor på landsbygden betala ett högre pris. Det saknas buss och tåg. Statliga företag lägger ned sina lokalkontor. Lanthandlare försvinner och så vidare.

Vad säger finansministern till alla som bor på landsbygden? Vad säger hon till alla föräldrar som skjutsar sina barn till förskolan, aktiviteter, fotbollsmatcher och kanske till ridskolan, för att anknyta till en tidigare debatt? Vad säger finansministern till dem som får längre pendlingsavstånd till sina arbeten på grund av att statliga myndigheter lägger ned sina lokalkontor? Vad säger finansministern till dem som får längre avstånd till matbutiken?

De ökade kostnaderna ska dessutom tas av inkomsten efter skatt. Det kan faktiskt i förlängningen vara så att föräldrar tvingas säga nej till sina barn eller flytta från landsbygden.

Anf. 58 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Det har hänt något dramatiskt under det här året. Framför allt har det accentuerats under hösten. Oljepriset har fallit dramatiskt. Det föll med hela 50 procent. Det är klart att det påverkar vilken politik som regeringen bör föra och vilken som är lämplig att föra.

Att höja bensinskatten när bensinpriset var mycket högt tyckte jag inte var någon bra idé. Men nu har oljepriset och även bensinpriset sjunkit. Det är utifrån den utgångspunkten man ska se eventuella kostnadsökningar för personer som åker bil. Det är utifrån ett lägre bensinpris än det har varit tidigare.

För att upprätthålla omställningen och omställningstrycket är det viktigt att det finns ekonomiska styrmedel. Det brukar även moderater tycka. Det var också därför, antar jag, som den tidigare moderata regeringen höjde bensinskatten trots att man inte hade sagt det inför valet.

Men detta är ett förslag från den här regeringen för att minska transporterens klimatpåverkan. Den hade annars riskerat att öka med det låga oljepriset, som sedan innebär lägre bensin- och dieselpolis.

Vilka andra förslag har Moderaterna? Jag tror att vi är eniga om att vi behöver minska transporterens klimatpåverkan. Jag är naturligtvis intresserad av att höra vilka förslag Moderaterna har för att minska klimatpåverkan från transporterna.

Jag uppskattar verkligen det engagemang som finns hos både Helena Bouveng och Gunilla Nordgren vad gäller möjligheten att leva, bo och verka i hela landet. Det är en fråga som också engagerar mig och hela regeringen. Regeringen har vidtagit åtgärder för att på olika sätt förbättra möjligheterna att leva och bo på landsbygd och i glesbygd. Bland annat är de program som finns, landsbygdsprogrammet och regionalfondsprogrammen, viktiga. Det handlar bland annat om stöd till service men också om utbyggnad av bredband, som vi vet är otroligt centralt för att man ska kunna verka och arbeta i glesbygd.

Det finns andra politikområden som spelar roll. Till exempel har vi ett kommunalt skatteutjämnningssystem som är centralt för möjligheten för de mer glesbefolkade kommunerna att upprätthålla god service.

Här har den tidigare moderatledda regeringen föreslagit ett särskilt stöd för tätbefolkade kommuner via en extra, som man kallar den, tillväxtmiljard i det kommunala utjämnningssystemet. Först var alla partier överens om ett kommunalt utjämnningssystem. Sedan kom den moderatledda regeringen och sa: Nja, vi ska nog lägga lite extra pengar på just de kommuner som är tätbefolkade.

Jag undrar lite hur det rimmar med Helena Bouvengs och Gunilla Nordgrens engagemang i glesbygden. Regeringen har nu föreslagit att man ska återgå till det kommunala utjämnningssystem som vi alla var överens om. Då kanske Gunilla Nordgren och Helena Bouveng tycker att det är en ganska bra idé.

Prot. 2014/15:110

5 juni

Svar på
interpellationer

Vad gäller lokalkontoren är det en process som har pågått under en lång tid. Den tidigare borgerliga regeringen gjorde tyvärr inte någonting. Den här regeringen har nu gett Statskontoret ett uppdrag att se hur man kan ge de myndigheterna bättre stöd i hur de ska tänka när de organiserar sin verksamhet. Det betyder att vi i den här frågan faktiskt redan har gjort mer än vad den borgerliga regeringen gjorde på åtta år.

Anf. 59 HELENA BOUVENG (M):

Herr talman! Socialdemokraterna lovade de facto i valet, precis som min kollega Gunilla citerade, att inte höja bensinskatten utöver de indexökningar som sker varje år, oavsett om det är fallande eller ökande oljepreiser. Vi vet inte heller hur priserna kommer att se ut i framtiden – eller hur? Men efter valet kom det helt andra besked.

Enligt vårpropositionen ska den höjas med 44 öre vid årsskiftet, vilket i princip innebär att det blir en höjning med 55 öre. Det är ännu ett i raden av alla löftesbrott från denna rödgröna regering. Regeringen får kritik till och med av tidigare socialdemokratiska statsråd för just löftesbrott. Att slira på löften är ingen framgångsfaktor. Regeringen berättade nämligen inte hela sanningen om skattehöjningarna. Enligt förslaget kommer bensin- och dieselskatterna att höjas inte bara utifrån index utan också utifrån bnp varje år. Detta sker utan att ett beslut måste fattas av riksdagen, vilket bara det har ifrågasatts. Det har ifrågasatts om det är rätt och riktigt ur en konstitutionell synvinkel. Man etablerar helt enkelt ett system för automatisk skattehöjning utan att beslut behöver fattas av riksdagen. En extra höjning med 2 procent innebär att skatten blir 50 procent högre efter 20 år utan att beslut fattas här.

Herr talman! Från och med 2017 vill regeringen att indexuppräknningen av skatten på bensin och diesel ska plussas på med 2 procentenheter. Det är 2 procentenheter som ska avspegla bnp-utvecklingen. Det är något som bland annat Konjunkturinstitutet anser är ett feltänk och inte heller rimligt. Man säger: Bnp kan bara öka för att den arbetsföra befolkningen ökar. Det är inte rimligt att skattesatserna ska påverkas av befolkningstillväxten.

Energimyndigheten efterlyser en analys av förslagets fördelningseffekter. Man säger: Det är för det första inte givet att alla har en inkomstutveckling som följer bnp, och för det andra kan förslaget påverka låginkomsttagare och glesbygdsbor i större omfattning än andra.

Min fråga till finansministern är om hon tycker att det är rätt och riktigt att låginkomsttagare och glesbygdsbor ska bekosta höjningarna i a-kassan. Vad är finansministerns besked till de löntagare som inte har en inkomstutveckling som följer bnp?

Anf. 60 GUNILLA NORDGREN (M):

Herr talman! Jag får upprepa min fråga: Är finansministern beredd att sänka skatten om oljepriset skulle gå upp?

Priset på bensin har väl i och för sig inte gått ned med 50 procent. Jag vet inte exakt hur mycket det har gått ned, men inte har det gått ned med 50 procent i alla fall.

Finansministern pratar om landsbygdsprogrammet. Jag var också inne på det. Men problemet är att de grejerna tar tid att genomföra, och de som bor på landet drabbas av kostnadshöjningarna den 1 januari. Landsbygden behöver fler jobb, inte höjd bensinskatt.

Jag vill också vända mig mot det här med skatteutjämningsystemet. Jag är från södra delen av Sverige, vilket framgår. Lomma och Vellinge är inte särskilt tätt befolkade. De drabbas av den här miljarden. Vad jag har emot den är att man gör detta med väldigt kort varsel.

Människorna som bor på landsbygden har inga alternativ. Det går ingen buss. Det går inget tåg. De är tvungna att ta bilen. Det är bra att fler har möjlighet att åka kollektivt, men då krävs det att det finns ett alternativ.

Vi var inne på miljömålspremier, men bensinskattehöjningen drabbar även biodrivmedel, det vill säga miljönyttan blir inte så stor som den skulle kunna vara.

Jag har en fråga. Man skulle kunna höja reseavdraget. Man skulle kunna utforma ett reseavdrag som är till för de människor som bor där det faktiskt inte finns alternativ. Det är ett sätt att försöka kompensera dem som bor på ställen utan alternativ. De kan vänta på bredband, och de kan vänta på bättre service. Men de drabbas av kostnaderna från dag ett.

Min fråga är: Skulle ett differentierat reseavdrag kunna vara någonting? Är det någonting som finansministern och regeringen skulle kunna tänka sig att titta på?

Anf. 61 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Ursäkta, Gunilla Nordgren – jag missade att svara på om vi ska sänka skatten när oljepriset går upp, eller om oljepriset går upp. Prognosen är att vi kommer att ha ett lågt oljepris under en ganska lång period. Det är de bedömningar som de flesta bedömare gör framöver. Det är också så som marknaden har prisat in det. Bedömningen är alltså att det kommer att vara ett lågt oljepris under en ganska lång period. Om det sedan skulle hända någonting får vi naturligtvis återvända till frågan.

Det är dock viktigt att ha med sig just detta att bedömningen är att oljepriset kommer att fortsätta vara lågt. Det är också mot den bakgrunden man ska se denna skattehöjning. Det kommer att bli dyrare att köra bil än det var för ett år sedan, men inte alls i den nivå som skatten förändras utan betydligt mindre.

Helena Bouveng var kritisk till indexeringen; hon verkar vara principiellt emot indexeringar. Jag undrar om Helena Bouveng också är kritisk till indexeringen av brytpunkten. Det är en annan indexering som finns i skattesystemet. Jag undrar om hon bara är för indexeringar som sänker skatten och är emot indexeringar som påverkar skatteintäkterna på ett positivt sätt. Eller finns det någon annan princip som Helena Bouveng har i frågan?

Om vi ser på reseavdraget är det en inte ointressant fråga som Gunilla Nordgren ställer vad gäller avdragets konstruktion. En fråga som har varit uppe i debatten och något som även finns i Norge är ett avståndsbaserat reseavdrag, som skulle kunna gynna personer som bor i glesbygd och som har lite längre väg att resa till jobbet. Om Moderaterna är intresserade av att diskutera frågan är jag öppen för diskussion om ett avståndsbaserat reseavdrag. Det skulle också vara intressant att se lite grann hur det har fungerat i Norge, där det har funnits ett sådant avdrag under en period. Det skulle kunna vara någonting som vore bra för personer som bor i glesbygd.

Det är intressant att höra att Gunilla Nordgren försvarar den miljard som i huvudsak går till moderatstyrda kommuner här i Stockholms län. Men den går också till några moderatstyrda kommuner i Skåne. Det är roligt att någon står upp för Lomma och Vellinge. Jag hoppas att alla som sitter och tittar och lyssnar på debatten hör att det är Lomma och Vellinge som är de glesbygdskommuner som Moderaterna nu bekymrar sig för. De tycker att det är viktigt att det ska gå ett särskilt stöd till dessa kommuner och till kommuner i Stockholms län. Jag tror att de åhörare vi har i Vilhelmina, Sveg, Kiruna, Umeå, Luleå och en rad andra kommuner noterar detta.

Anf. 62 HELENA BOUVENG (M):

Herr talman! Finansministern efterfrågade i sitt förra inlägg Alliansens tankar om hur vi kan göra någonting åt klimatet. Jag kan bara konstatera att sedan 2006 har personbilarnas totala utsläpp av växthusgaser minskat med 14 procent trots en ökad trafik – detta för att vi i Alliansen ville stimulera till en mer klimatsmart fordonspark, och inte straffa dem som dagligdags är beroende av en bil. Det ska med teknisk utveckling vara möjligt att bo och leva i hela landet och att bedriva företag i ett glesbefolkat land samtidigt som utsläppen minskar. Det tycker vi är en smartare väg att gå framåt.

Den dramatiska höjningen innebär inte bara en inskränkt frihet för människor att välja var man bor. Den innebär också att företag ute på landsbygden förlorar i konkurrenskraft, och den riskerar att leda till färre jobb ute på landsbygden. Sverige är ett av Europas mest glesbefolkade länder samtidigt som vi redan i dag har världens högsta bensinskatt.

Regeringen och finansministern skyller höjningarna på sitt samarbetsparti, Miljöpartiet, som sedan länge är kända för att vara landsbygdsfientliga. Jag undrar om finansministern delar denna landsbygdsfientlighet. Kan finansministern garantera att landsbygden inte utsätts för fler löftesbrott under den kommande perioden? Återigen: Vad säger finansministern till de inkomsttagare som oftast berörs, som bor ute på landsbygden och som inte följer en inkomstutveckling på bnp på 2 procent?

Anf. 63 GUNILLA NORDGREN (M):

Herr talman! Då får vi se. Det är riktigt att prognosen är ett lågt pris. Men jag kommer nog att ställa frågan när oljepriset går upp.

När det gäller reseavdraget är avstånd en sak. Men man behöver titta på innehållet och se om det finns alternativ. Detta gäller inte bara glesbygd, utan det gäller även landsbygd. Jag försvarar inte det nya förslaget om inkomstskatteutjämningen. Jag sa att det inte bara är tätbefolkade kommuner som drabbas. Vellinge och Lomma är inte särskilt tätbefolkade på det sättet.

Jag tycker att det är skrämmande att man bara pratar glesbygd. Jag bor själv på landet. Jag bor inte alls särskilt långt från närmaste tätort, men någon buss går inte. Den bara finns inte. Som Helena var inne på är det för få människor som åker per tur. Jag tycker att det är bra att det blir en öppning för att titta på reseavdraget. Men jag skulle vilja göra tillägget att det inte bara handlar om avståndet. Man ska kunna titta på om det över huvud taget finns något alternativ. Människor kan inte traska iväg med två ungar i åtta kilometer i regn och storm där det inte ens finns någon gång- och

cykelväg. Det har inte bara med avstånd att göra, utan det handlar om huruvida det över huvud taget finns någon buss, något tåg eller så.

Till slut vill jag tacka för en bra debatt, och jag ser fram emot lite konstruktiva förslag när det gäller reseavdraget.

Anf. 64 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Helena Bouveng undrar hur människor som bor på landsbygden ska kompenseras. Då vill jag påpeka att oljepriset har fallit och att det är betydligt billigare att köra bil i dag än det var för ett år sedan.

Medan Moderaterna satt och styrde Finansdepartementet fördubblades oljepriset. Jag minns inte att man hade någon särskild kompensation till människor i glesbygden då. Det måste ju ha påverkat deras kostnader betydligt mer än den förändring som vi nu föreslår.

Jag uppskattar det engagemang som finns här i kammaren för glesbygdens och landsbygdens utveckling. Jag tycker ofta att jag möter det i debatterna. Jag tror att det är en styrka för Sverige att det finns så många riksdagsledamöter som är engagerade i utvecklingen. Det gäller också regeringen. Vi tycker att detta är en viktig fråga. Därför tillsätter också landsbygdsminister Sven-Erik Bucht en stor parlamentarisk utredning om hur vi kan stärka utvecklingen i hela landet.

Sverige är ett stort land. Jag tycker att det är viktigt att det finns goda förutsättningar att leva och bo i våra storstäder. Om människor vill flytta till storstäderna ska det finnas möjlighet att göra det. Det är därför vi går fram med ett stort paket för att stärka nybyggnationen. Det råder i och för sig bostadsbrist i många kommuner runt om i Sverige, så detta kommer att stötta kommuner i hela Sverige men även i våra tillväxtregioner.

Därutöver är det viktigt att det finns goda förutsättningar att leva och bo även i vår glesbygd och att människor som vill bo i glesbygden ska ha möjlighet att göra det. Man ska kunna bo kvar, och man ska kunna ha möjlighet att flytta till glesbygden. Vi såg på nyheterna så sent som i dag att det finns ett ökande intresse bland till exempel unga akademiker för att bosätta sig utanför storstäderna. Jag tror att detta är en positiv utveckling som kommer att stärka Sveriges långsiktiga tillväxt.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2014/15:561 om Sveriges bilaterala skatteavtal

Anf. 65 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Olle Felten har frågat mig om jag är medveten om det problem han beskriver med statusen på skatteavtalen och konsekvenserna av denna situation. Han efterfrågar även åtgärder i förhållande till vad han anser är brister i tempot med att teckna nya avtal samt att uppgradera och komplettera befintliga avtal i syfte att förbättra förutsättningarna för den svenska industrins konkurrenskraft. Slutligen frågar han hur jag ska säkerställa att så blir fallet och när det kommer att ske.

Prot. 2014/15:110

5 juni

Svar på
interpellationer

Låt mig börja med att slå fast att ett brett och konkurrenskraftigt nät av skatteavtal är viktigt för en exportberoende och öppen ekonomi som Sveriges. Det finns ingen motsättning mellan regeringens prioriteringar på skatteavtalsområdet och de svenska exportföretagens.

När Riksrevisionen granskade det svenska avtalsnätet 2010 låg fokus och resurser i stor utsträckning på att förhandla informationsutbytesavtal och att omförhandla vissa centrala skatteavtal i fråga om informationsutbyte. Det arbetet är nu slutfört, och Sveriges nät med 40 informationsutbytesavtal är ett av världens största. Dessa avtal och de omförhandlade skatteavtalen är mycket viktiga för att skydda den svenska skattebasen, och Skatteverket beräknar att de hittills genererat närmare 3 miljarder kronor i skatteintäkter.

Sedan informationsutbytet byggts ut har Finansdepartementet åter kunnat koncentrera förhandlingsarbetet på skatteavtalen. Man måste dock komma ihåg att skatteavtalsförhandlingar är processer som Sverige inte ensidigt råder över. Det är ett bilateralt arbete där krav från svensk sida bemöts med motkrav. Det tar tid innan man når fram till ett undertecknat avtal.

Nu börjar vi dock se resultatet av de senaste årens förhandlingsarbete. Ett avtal har ingåtts med Georgien, och avtalet med Japan har uppdaterats. Vi har också nyligen undertecknat ett nytt avtal med Storbritannien. Det pågår även förhandlingar med flera ytterligare länder som vi vet är viktiga för svenska företag. Några av dessa förhandlingar är långt gångna, och förhoppningen är att vi inom en relativt nära framtid kommer att kunna presentera färdiga förhandlingsresultat.

I sammanhanget ska också beaktas att arbetet med skatteavtalsfrågor inte enbart består i bilaterala förhandlingar. Det pågår också annat internationellt arbete med dessa frågor. Något som just nu är aktuellt, och som Riksrevisionen noterar i sin *Uppföljningsrapport 2015*, är det arbete mot BEPS, base erosion and profit shifting, som sedan 2013 bedrivs av OECD med stöd av G20. Sverige har ett mycket omfattande och aktivt engagemang i det arbetet.

Anf. 66 OLLE FELTEN (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka finansministern för svaret på min interpellation om hanteringen av de svenska skatteavtalen.

Det är bra att ministern klargör att det inte finns någon motsättning mellan regeringens och exportföretagens prioriteringar på skatteavtalsområdet. Om det stämmer innebär det ett rejält omtag i hanteringen av de svenska skatteavtalen i förhållande till de senaste 15 åren.

Finansministern sa också i sitt svar att sedan informationsutbytet byggts ut har Finansdepartementet åter kunnat koncentrera förhandlingsarbetet på skatteavtalen. Det kan tyckas låta betryggande, men det svaret inrymmer också en ståndpunkt som betyder att man har tyckt att det har varit okej att mer eller mindre lägga ned arbetet med skatteavtal för att lägga kraften helt på informationsutbytesavtalen. Det är just den ståndpunkten som oroar mest, förutom själva resultatet av den inställningen. Nu kan vi dock inte skylla på bara den nuvarande regeringen för den passiva hållningen. Den har varit förhärskande under de senaste fyra regeringarna.

Men, herr talman, jag hade hoppats att finansministern skulle ha indikerat en betydligt större och vidare insikt om att Sverige tappat stora delar av de konkurrensfördelar som vår position på området gav oss i slutet av 90-talet. Jag hade hoppats att vi här i dag skulle få en redovisning av rejäla krafttag för att så snabbt som det är möjligt arbeta i fatt det vi förlorat under så många år. Det är lite trist att den reaktionen uteblev eftersom tempoför-lusterna är ett faktum som både Riksrevisionen och Svenskt Näringsliv visat i sina rapporter från 2010 och 2014.

Det är också värt att notera att finansministern uppenbarligen inte har uppfattat att industrins oro över den långsamma hanteringen av skatteavtal riskerar att underminera svenska bolags konkurrenskraft på många viktiga marknader. Det är en utveckling som är extremt väldokumenterad. Den har pågått under hela 2000-talet och innebär att vi under denna tid har haft en negativ utveckling av konkurrenskraften för svensk exportindustri på de områden som skatteavtalen reglerar.

Signalerna från både Riksrevisionen och Svenskt Näringsliv är övertydliga på den punkten. Finansministern verkar ha en annan uppfattning om tingens ordning än de fakta som redovisas i de väl underbyggda analyser som Riksrevisionen och Svenskt Näringsliv presenterat. Det förvånar mig mycket, herr talman.

Oron hos industrin vidimeras även av en minienkät som vi har låtit RUT genomföra hos några av våra största industriföretag. Av den framgår tydligt att det finns allvarliga risker med de uppkomna bristerna i skatteavtalen. Detta borde finansministern ta på större allvar än vad som gavs sken av i svaret på min interpellation. Det är fråga om effekter som redan har skadat svensk industris möjligheter att konkurrera internationellt. Det borde trigga finansministern att vidta extraordinära åtgärder för att ytterligare växla upp arbetet med att återställa en svensk topposition när det gäller aktualiserade och konkurrenskraftiga skatteavtal.

Herr talman! Det var den insikten jag hade velat se i finansministerns svar, men jag tvingas tyvärr konstatera att den verkar lysa med sin frånvaro.

Anf. 67 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag blir lite förvånad. Jag hoppas att Olle Felten delar uppfattningen att det är viktigt med informationsutbytesavtalen och att det arbete som har bedrivits har varit viktigt.

Vi har höjt ambitionen och ökat arbetsinsatserna vad gäller skatteavtalen med enskilda länder. Samtidigt lägger vi mycket resurser på det BEPS-arbete som sker inom OECD. Här är min bild att även Svenskt Näringsliv tycker att det är oerhört viktigt att Sverige är engagerat i det arbetet. Jag tror att en annan prioritering inte är någonting som näringslivet skulle önska sig. Det är inga indikationer som jag har fått. Tvärtom säger näringslivet att det arbete som sker i BEPS är oerhört centralt för de svenska exportföretagen, svenskt näringsliv och för övrigt för den svenska bolags-skattebasen.

Det handlar om att undanröja skatteundandragande för internationella bolag, och det handlar också om att få tydliga regler för var beskattning ska ske. En central del i det arbete som Sverige har prioriterat är att försöka få fram en resolutionsmekanism där tvistigheter kan lösas. Det är i dagsläget inte helt sällan ett problem för svenska internationella bolag när en

utländsk stat beskattar på ett sätt som svenska staten inte uppfattar är korrekt och företag riskerar att hamna i en dubbelbeskattningssituation. Med en bra resolutionsmekanism via BEPS bör förhoppningsvis fler av de dubbelbeskattningssituationerna kunna lösas på ett bra sätt.

Därför är det viktigt att vi prioriterar BEPS. Samtidigt har ambitionerna höjts när det gäller att även förhandla de bilaterala skatteavtalen.

Anf. 68 OLLE FELTEN (SD):

Herr talman! Det är naturligtvis viktigt med arbetet runt BEPS, men det var inte riktigt det min interpellation handlade om – även om den tangerar frågan.

Jag skulle vilja breda ut mig lite grann om själva kärnan i de problem som finns på grund av en osedvanligt passiv hållning till arbetet med skatteavtalen – det arbete som pågått under så lång tid.

Vi är där. Det är en objektiv sanning. Frågan är nu hur Sverige ska komma tillbaka till en ledande position. Finansministern påstår att arbetet har dragits igång ytterligare eftersom förhandlingskapaciteten har tagits från det avslutade arbetet med informationsutbytesavtalen. Det är bra.

Men vi har tappat 15 år i förhandlingsarbetet. Det krävs alltså ytterligare rejäla åtgärder för att sätta det svenska förhandlingsarbetet på kartan igen. Sverige har gått ned från att vara bland de topp tre fyra länderna i världen på att ha uppdaterade skatteavtal till att nu ligga på tionde eller elfte plats bland de viktigaste OECD-länderna. Sverige har blivit förbispunget av de viktigaste konkurrenterna och de viktigaste marknaderna. Det är allvarligt. För ett sådant stort glapp måste man göra något extra utan att ta från den löpande kapaciteten för att återställa Sveriges position. Här måste till krafttag.

Ett problem för Sverige och svenska företag är att andra länder har arbetat mer effektivt än vi. Sverige har satsat på att utveckla sina informationsutbytesavtal, som naturligtvis är viktiga. Det påpekade Riksrevisionen i en rapport från 2009. Det är bra att vi har jobbat med dem. Men andra länder har samtidigt arbetat med att utveckla sina skatteavtal, och det har Sverige inte gjort i tillräckligt stor utsträckning. Det ser vi på resultatet av förhandlingsarbetet. Det är där problemet finns, och jag vill ha finansministerns svar på hur hon tänker knäcka den nöten.

I svaren på enkäten som vi gjorde bland ett antal stora exportföretag finns det en nästan samstämmig oro för att viktiga investeringsprogram ska gå om intet eller flyttas från Sverige på grund av bristerna i det svenska skatteavtalspaketet.

Man menar att bristerna också påverkar och urholkar den svenska skattebasen. Nästan hälften av respondenterna i undersökningen menar att det finns risk att situationen på skatteavtalsområdet påverkar placeringen av centrala bolagsfunktioner. Det finns alltså risk att stora koncerner flyttar sina centrala utvecklingsfunktioner till andra länder. Det här är jätteallvarligt för den svenska välfärdens utveckling på lång sikt.

Återigen: Tycker inte finansministern att det vore på sin plats att göra lite mer än vad som framgår av interpellationssvaret?

Anf. 69 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Vi har höga ambitioner vad gäller de här skatteavtalen. Det är också därför det pågår förhandlingar med ett antal länder. Låt mig

nämna några: Brasilien, Ryssland, Kina, Saudiarabien, Singapore, Turkiet och Azerbajdzjan är länder där det pågår avtalsförhandlingar.

Men att slutföra ett avtal är ju inte bara upp till Sverige eftersom det handlar om ett tvåpartssamarbete. Det bygger på att man kommer framåt i förhandlingarna men också att det andra landet sätter till de resurser som krävs för att man ska komma ända fram.

Samtidigt är det viktigt att vi prioriterar BEPS-arbetet. Det handlar ju om samma kompetens – det är samma personer på Finansdepartementet som kan arbeta med och har kunskaper om skatteavtalen som arbetar med BEPS. Jag har inte fått någon indikation från näringslivet på att man tycker att vi bör prioritera ned BEPS-arbetet. Där lägger vi för tillfället väldigt mycket resurser eftersom det är helt avgörande för hur de framtida skatteavtalen kommer att se ut och för svenska bolags förutsättningar att konkurrera i världen. Det är också viktigt för den svenska skattebasen.

Anf. 70 OLLE FELTEN (SD):

Herr talman! Skatteavtalen är en viktig fråga. Enskilt handlar de inte om att leva eller dö för industrin, men de utgör en viktig kugge i det maskineri som bygger förutsättningar för svensk industris industriella konkurrenskraft. Det är i sin tur en förutsättning för den svenska välfärdens utveckling.

Finansministern har redogjort för att en del av den kapacitet som skulle kunna jobba med skatteavtalen är inblandad i förhandlingarna om BEPS. Det är en självklarhet, men där försvinner alltså en del av skatteavtalsförhandlingskapaciteten. Det är det jag menar.

Vi behöver extra resurser för att återställa vår position. Finansministern måste ändå vara medveten om det stora ras i konkurrenskraft som bristerna i arbetet med skatteavtalen har medfört för Sverige under mer än 15 års tid. Det kan inte vara någon nyhet. Riksrevisionen har rapporterat om det. Svenskt Näringsliv har rapporterat om det två gånger, senast 2014. Det finns mängder av statistik som visar att det är på det här viset. Det är jättebra att det pågår arbete med en del skatteavtal, men det behövs mer.

Jag ska bara hänvisa till Riksrevisionens senaste slutsatser. I sin årliga rapport för 2015 säger man följande: ”Regeringens styrning behöver fortsätta att utvecklas för att statsförvaltningen ska nå högre effektivitet.” Det är den styrningen som tyvärr saknas i ganska stor utsträckning. Jag hoppas att vi kan få en utveckling av det.

Anf. 71 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Arbetet med såväl BEPS som skatteavtalen och informationsutbytesavtalen är viktigt för att säkra svenska intäkter men också för att säkra svenska exportföretags möjligheter att exportera på goda konkurrensvillkor.

Jag blev väldigt glad när jag kom tillbaka till Finansdepartementet efter åtta år och såg hur väl den tidigare regeringen hade lyckats med att arbeta fram de informationsutbytesavtal som vi nu har. Vi har ett av världens mest heltäckande nätverk av informationsutbytesavtal. Jag tycker att det var en bra prioritering som den tidigare regeringen gjorde.

Prot. 2014/15:110

5 juni

Svar på
interpellationer

Det är klart att i och med begränsade resurser och ett begränsat antal personer i Sverige som kan den här materien har det faktum att man har prioriterat informationsutbytesavtalen gjort att man har fått lägga något mindre resurser på skatteavtalen.

På samma sätt är det nu – och det har så varit de senaste två åren – oerhört viktigt att Sverige är aktivt i BEPS-arbetet och driver de frågorna för att säkra svenska företags konkurrenskraft men också för att säkra den svenska bolagsskattebasen. Därför tycker jag att det har varit en rimlig prioritering av den tidigare men även den nuvarande regeringen att lägga ned mycket resurser på BEPS-arbetet.

Olle Felten önskade att vi skulle göra mer. Jag tror att det är många som önskar att vi kunde göra mer, men verkligheten är sådan att det inte bara finns begränsade ekonomiska resurser på Finansdepartementet, utan det finns också de facto ett begränsat antal personer i Sverige som kan den här materien och kan sköta det arbetet. Då handlar det om att göra avvägningar.

Vi förhandlar skatteavtal med många viktiga länder, men vi behöver också lägga resurser på BEPS-arbetet.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellationerna 2014/15:564 och 610 om sänkt ROT-avdrag

Anf. 72 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Helena Bouveng har frågat mig varför regeringen vill begränsa ROT-avdraget samt varför vi valde att sänka subventionsgraden och inte taket i ROT-avdraget. Vidare har Carl-Oskar Bohlin frågat mig hur jag ser på att bedömningar säger att svartarbetet ökar och skattemoralen urholkas med den föreslagna förändringen i ROT-avdraget.

När ROT-avdraget infördes 2009 beräknades att kostnaderna för avdraget skulle uppgå till 3,6 miljarder kronor samma år. Sedan dess har användandet, och därmed kostnaderna, ökat kraftigt i omfattning. Skatteverket uppskattar att det för 2014 betalats ut nästan 17 miljarder kronor i ROT-avdrag. Samtidigt ser vi stora underskott i statens finanser efter den förra regeringens mandatperioder.

Vi vill begränsa nuvarande subvention av renovering, om- och tillbyggnation och använda pengarna som frigörs för att bland annat öka byggandet av nya bostäder. Genom att begränsa ROT-avdraget skapar vi utrymme för angelägna satsningar, inte minst inom bostadspolitiken. Behovet av nyproduktion av framför allt mindre lägenheter är stort. Den föreslagna subventionsgraden på 30 procent är i enlighet med vad som gällt för tidigare ROT-avdrag.

Skatteverket har undersökt hur ett slopande av ROT-avdraget skulle kunna påverka svartarbetet och funnit en begränsad effekt. Det gör att påverkan på svartarbete kan antas vara ännu mindre av ett begränsat ROT-avdrag.

Anf. 73 HELENA BOUVENG (M):

Herr talman! Regeringen har nu aviserat en begränsning av ROT-avdraget till 30 procent av arbetskostnaden i stället för dagens 50 procent. Ännu ett löftesbrott från den rödgröna regeringen: ROT skulle lämnas intakt, lovade man i valrörelsen, men nu är det något annat som gäller.

Vad man däremot inte gör är att förändra taket på 50 000 kronor per person och år, vilket har förbryllat många. En del vet inte ens om att så är fallet. Detta innebär i praktiken att de som har råd med stora renoveringar gynnas. Lyxrenoveringar påverkas ju inte alls.

Skillnaden i praktiken för en ensamstående mamma som har sparat ihop pengar till att göra en mindre renovering i sitt badrum är att hon kommer att få mindre pengar tillbaka än vad hon får i dag. Men den som har råd att göra en dyrare renovering av sitt hus kan fortfarande få ut 50 000 kronor.

Renoverar den ensamstående mamman i dag för 50 000 kronor får hon 25 000 kronor i subvention. Med regeringens förslag har hon bara rätt till 15 000 kronor. Renoverar du i dag för 100 000 kronor kan du få 50 000 kronor i subvention. Det liggande förslaget skulle innebära en hjälp med 30 000 kronor. Men med regeringens förslag om förändring av ROT-avdraget innebär det bara att du gör renoveringen lite större. Då kan du fortfarande få ut ett avdrag på 50 000 kronor – något som den ensamstående mamman knappast har råd med.

Finansministern använder i debatten om ROT-avdraget ofta argumentet att regeringen i och med sina begränsningar av ROT-avdraget har satt stopp för lyxrenoveringar, att det är få som slår i taket och att de som har råd att göra stora renoveringar inte behöver skattelättnader. Men i själva verket blir det ju precis tvärtom. Förslaget verkar vara skraddarsytt för att gynna lyxvillorna i stället för radhusen och höginkomsttagare i stället för människor med normala inkomster.

Därför blir min fråga till finansministern om hon anser att höginkomsttagarens lyxrenoveringar är mer försvarbara att subventionera än den ensamstående mammans.

Anf. 74 CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Herr talman! I valrörelsen var Socialdemokraterna tydliga på en punkt, och det var att om man vann regeringsmakten skulle man inte röra ROT-avdraget. Jag tycker att det är beklagligt och bekymmersamt för hela politiken, för förtroendet för politiken. Vad är det i vårt samhälle som bygger politikerförakt? Jo, det är just uppfattningen att politiker inför ett val lovar något och sedan gör det diametralt motsatta.

På denna fråga har vi egentligen aldrig fått något riktigt svar från socialdemokratin: Varför valde man att svika en hel bransch? Varför valde man att, till exempel som den socialdemokratiska politikern i Rättvik Anders Björkman sa, tårta en hel grupp i ansiktet? Det var nämligen så han kände det när han gick ut i valrörelsen och sa att en röst på Socialdemokraterna är en röst på ett oförändrat ROT-avdrag. Det är en röst för en byggbransch som inte utsätts för oschyst konkurrens genom en ökande svart sektor. Men allt detta visade sig bara vara en lögn.

Jag kan bara beklaga att finansministern egentligen inte svarar på min fråga. Hur ser finansministern på den problematik som flera tunga expertmyndigheter varnar för, nämligen att den nu aktuella mycket stora sänkningen av avdragsrätten, som ju innebär att man ökar kostnaderna för att göra ROT-avdrag med 40 procent, bedöms leda till ökat svartarbete – ett problem som tidigare, innan ROT-avdraget infördes, var stort i den här sektorn?

Ekobrottsmyndigheten, som ju får anses vara en expertmyndighet på det här området, säger: ”Om det nu aktuella förslaget genomförs innebär detta enligt myndighetens bedömning risk för att svartarbete kommer att öka i väsentlig mån och därigenom den ekonomiska brottsligheten.” Vad räknar finansministern med att skattebortfallet blir på grund av det ökade svartarbete som förväntas inträffa i den här sektorn till följd av regeringens undermåliga politik? Det vore intressant för den här kammaren och för svenska folket att få reda på detta. Där hoppas jag att finansministern svarar.

Jag har tidigare hört att finansministern refererar till att Skatteverket skulle ha uttalat att problemet kanske inte är så stort ändå. Var och när har Skatteverket sagt detta? Jag har gått igenom Skatteverkets remissvar för 2015 och läst det remissvar man avgav på förslaget om att förändra ROT-avdraget. Där nämns ingenting om den här saken. Var och när har Skatteverket meddelat finansministern att detta inte skulle bli något problem?

Det enda jag har kunnat ta del av är att två tunga expertmyndigheter, Ekobrottsmyndigheten och Ekonomistyrningsverket, varnar för att svartarbetet bedöms kunna öka kraftigt om det här förslaget genomförs. Detta vill vi i dag ha svar på av Magdalena Andersson.

Anf. 75 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Till Carl-Oskar Bohlin vill jag säga att svaret från Skatteverket är en undersökning som Skatteverket har gjort, där man har frågat personer om de skulle fortsätta att köpa vitt i samma utsträckning om ROT-avdraget inte hade funnits. Det är alltså en undersökning som Skatteverket har gjort. Om Carl-Oskar Bohlin hör av sig till Finansdepartementet kan vi säkert ge en närmare beskrivning av exakt vad det är för nummer och datum på den undersökningen.

Jag vill också påpeka att det finns en rad myndigheter som inte har gjort samma bedömning och konsekvensanalys som Ekobrottsmyndigheten, till exempel Brottsförebyggande rådet och Skatteverket, som ju också har kommit in med remissvar på förslaget. Bland expertmyndigheterna finns det uppenbarligen olika syn på detta.

Det är viktigt att påpeka att stödet till branschen som helhet inte kommer att minska; däremot flyttas delar av det stöd som i dag går till renovering och ombyggnation över, så att det i stället kommer att gå till nybyggnation. Stödet till byggbranschen kommer alltså inte att minska. Vi kommer att ha kvar de stora subventioner till byggbranschen som den moderatledda regeringen införde. Däremot flyttas det mer till att ta itu med de problem som finns växande i allt fler av landets kommuner, där det alltså råder bostadsbrist. Därför går vi fram med investeringsstöd samt ett stöd till kommuner som ser till att det kommer fram mark som det kan byggas på. I många regioner där det råder stark tillväxt är det nämligen en trång sektor att det inte finns tillräckligt mycket mark att bygga på.

Helena Bouveng påstår att jag har sagt att det här ska sätta stopp för lyxrenoveringar. Jag kan inte påminna mig att jag skulle ha sagt det. Jag skulle gärna vilja veta var Helena Bouveng har hört mig säga det.

Carl-Oskar Bohlin sätter sig på höga hästar vad gäller vallöften och hänvisar till det faktum att vi nu tar itu med problemet att ROT-avdragen skenar i kostnader och att kostnadsnivån nu är hela 17 miljarder. Om han tycker att det är problematiskt för demokratin vill jag påminna Carl-Oskar Bohlin om ett vallöfte som Moderaterna ställde ut i valet 2010. Inför det valet ställde Alliansen i sitt valmanifest mycket tydligt ut löftet att man inte skulle sänka skatten om man inte hade säkrat ett överskott. Detta stod i Alliansens valmanifest. Ändå föreslog man i riksdagen under hösten 2013 att man skulle sänka skatten via ett femte jobbskatteavdrag och förändra brytpunkten, trots att det rådde stora underskott i statens finanser och trots att förslaget faktiskt ökade underskottet i statens finanser mellan 2013 och 2014. Det försämrade alltså statsfinanserna radikalt trots att vi befann oss i ett konjunkturläge som förbättrades.

Det är ett mycket tydligt vallöftesbrott, och jag undrar om Carl-Oskar Bohlin gör samma bedömning av det vallöftesbrottet som det vallöftesbrott han påstår att Socialdemokraterna har begått.

Anf. 76 HELENA BOUVENG (M):

Herr talman! Nu är det inte bara jag som är kritisk till det kapade ROT-avdraget utan också en rad tunga remissinstanser, precis som min kollega Carl-Oskar Bohlin också nämnde. Då statsminister Stefan Löfven före valet lovade att inte röra RUT-avdraget väntade sig väljarna att så också skulle bli fallet. Men icke sa Nicke – inte heller det löftet hölls.

Ekonomistyrningsverket tar också upp detta i sitt remissvar, som avstyrker förslaget och varnar regeringen för att gå för fort fram. Man säger: ”Ett förslag med en stor minskning av subventionen i ett steg slår undan förutsättningar för många hushåll som har planerat och eventuellt kontrakterat hantverkare för renoveringar.” Det vill säga hushåll som sparar och måste ha lång framförhållning för att familjeekonomin ska klara av en renovering. Familjer med små marginaler blir de som drabbas.

Samma myndighet är också starkt ifrågasättande till skälen för att sätta gränsen vid 30 procent och har ifrågasatt påståendet att kostnaden för ROT-avdraget är hög och självfinansieringsgraden låg. Det finns helt enkelt inga beräkningar gjorda som styrker det påståendet, enligt Ekonomistyrningsverket.

Precis som Carl-Oskar Bohlin tog upp avstyrker Ekobrottsmyndigheten förslaget och skriver i sitt svar, vilket är värt att upprepa, att ”risken för svartarbetet kommer att öka i väsentlig mån och därigenom den ekonomiska brottsligheten.”

Man ser också en risk att skattemoralen kommer att påverkas negativt, och incitamenten för att köpa vita tjänster kommer sannolikt att minska.

Ett viktigt argument för både ROT- och RUT-avdraget är att flera svarta jobb har blivit vita. Det är vita jobb som ger klirr i statskassan, och det kan gå till vår gemensamma välfärd – skolan, vården och omsorgen. Nu riskerar det att bli precis tvärtom.

Finansministern säger att branschen inte kommer att drabbas eftersom det handlar om nybyggnation. Så långt är det väl bra. Jag träffade dock Seniorbolaget i Nässjö, som menar att deras största uppdrag är jobb som

man förmodligen hade gjort själv eller renoveringar som annars kanske inte skulle göras. Det går inte riktigt att jämföra; det är äpplen och päron.

Därför vill jag fråga finansministern: Är det inte rimligt att vallöften hålls, så att familjer med normala inkomster kan planera sina framtida renoveringar? Delar finansministern Ekonomistyrningsverkets och Ekobrottsmyndighetens oro över att vita jobb återigen blir svarta?

Anf. 77 CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Herr talman! Det är nästan skrattretande att lyssna till finansministern när hon står här och anklagar den tidigare alliansregeringen och Moderaterna för att ha velat tumma på efterlevnaden av överskottsmålet. Samma finansminister deklarerade, när bläcket på regeringsförklaringen knappt hunnit torka, att vi inte ska ha något överskottsmål längre. Det är ytterligare ett löftesbrott från Socialdemokraterna.

Låt oss ställa frågan tydligt: Är den förändring av ROT-avdraget som nu aviseras av den socialdemokratiska regeringen ett löftesbrott eller inte? Lovade socialdemokratin i valrörelsen att inte röra ROT eller inte? Det är två frågor som jag tror att fler än jag vill ha ett tydligt svar på.

Men frågan är större än bara ROT-avdraget. Den handlar i stort om hur man bygger förtroende för ett skattesystem. Låt oss gå tillbaka till tiden före alliansregeringen, innan dessa reformer fanns. Vi kan konstatera att svenska folkets förtroende för skattesystemet då var betydligt lägre än i dag.

Mellan 2006 och 2012 gjordes stora förändringar på skatteområdet som påverkade människors syn på skattesystemet. Bland dessa förändringar fanns ROT- och RUT-reformerna, skärpningen av 3:12-regelverket, begränsningar av räntesnurror samt informationsutbytesavtal med andra länder.

Sammantaget ledde detta till att betalningsviljan och förtroendet för skattesystemet ökade. Vi fick fler människor som var med och betalade skatt. Vi fick bort en rad svarta sektorer – sektorer som tunga myndigheter nu varnar för kommer att återuppstå.

Finansministern väljer att inte ens kommentera Ekobrottsmyndighetens yttrande. Vad är finansministerns bedömning av det jag precis läste upp? Vad är finansministerns bedömning av det som Ekobrottsmyndigheten och Ekonomistyrningsverket säger, nämligen att svartarbetet kommer att öka? Vad räknar finansministern med att detta kommer att leda till i termer av skattebortfall och minskat förtroende för skattesystemet som helhet? Är inte detta problematiskt?

När finansministern står här och säger att man tänker använda pengarna till att skapa stora, krångliga subventionssystem på byggmarknaden är det inte svårt att landa i slutsatsen att dessa subventioner, om de ens blir verklighet, för det första vore skadliga och för det andra skulle hamna i fickorna på de stora byggjättarna. Där råder redan i dag en oligopolsituation där prispressen är alltför låg därför att konkurrensen är för liten, medan ROT-avdraget huvudsakligen kommer de små och medelstora företagen till del.

Det är dålig ekonomisk politik, finansministern.

Anf. 78 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Det är skattretande, säger Carl-Oskar Bohlin. Jag tycker att också Carl-Oskar Bohlin är skattretande, så då kan vi ha en riktigt rolig eftermiddag här i kammaren och sitta och skratta åt varandra.

När det gäller att vita jobb ger klirr i kassan och skatteintäkter är sanningen den att ROT-subventionen är så stor och lagd så att sektorn i princip är obeskattad. Det var så den moderatledda alliansregeringen lade subventionen. Den är precis så stor att den inte ska kunna bli en egen kassaapparat där man kan tjäna pengar genom att låtsas att man har gjort ROT-avdragen. Det är så den är utformad.

Den bedömning om svartarbete som gjordes i promemorian, nämligen att påverkan på svartarbetet kommer att bli ganska liten, grundar sig på den undersökning som Skatteverket gjort, där många av de tillfrågade säger att de skulle använda vita ROT-tjänster även om det inte fanns något ROT-avdrag. Nu blir det en begränsning av ROT-avdraget, men det kommer att finnas kvar.

Bedömningen blir då naturligtvis att effekterna på svartarbete blir ännu mindre än i Skatteverkets undersökning. Så står det också i promemorian.

Ekobrottsmyndigheten och ESV har haft en annan syn, men jag kan konstatera att myndigheter som Brottsförebyggande rådet, Skatteverket, Konjunkturinstitutet, Statskontoret, Konkurrensverket, IFAU och Arbetsförmedlingen inte har haft något att invända mot Finansdepartementets konsekvensanalys i den här frågan.

Jag känner mig ganska stärkt i konsekvensanalysen. Bedömningen är att det inte blir någon större inverkan på svartarbetet eftersom ROT-avdraget finns kvar, om än med en något lägre subventionsgrad. Det är viktigt att påpeka för Carl-Oskar Bohlin att det var en stor subvention till branschen som den tidigare regeringen införde.

Carl-Oskar Bohlin talade också om prispress. Poängen med det investeringsstöd som regeringen avser att införa är just att det kommer att läggas så att det blir en prispress. Det kommer att finnas en begränsning av hur höga hyror man kan ta ut i de fastigheter som tar del av investeringsstödet. Där finns alltså en prispress, till skillnad från i ROT-avdraget, där jag tror att många uppfattar att priserna har stigit efter det att subventionen infördes.

Det regeringen gör genom denna förändring är att försöka ta ansvar för ett system vars kostnader visade sig skena. Kostnaderna ökade med 2 miljarder bara för år 2014. Om man vill ta ansvar för de offentliga finanserna i det läget behöver man försöka göra något åt systemet.

Det är aldrig enkelt att höja skatterna, och det är heller inte enkelt att minska subventionsgraden i ROT. Men regeringen har bedömt att det är nödvändigt för att komma åt de skenande kostnaderna i systemet.

Samtidigt möjliggörs en stor satsning på nybyggnation, som är centralt för att vi ska kunna stärka tillväxten i Sverige. Frågan till de moderata debattörerna blir naturligtvis: Vad har ni för förslag för att få upp bostadsbyggandet så att våra ungdomar får möjlighet att flytta hemifrån? Det löser eller i alla fall förbättrar vi med det samlade paketet.

Anf. 79 HELENA BOUVENG (M):

Herr talman! Jag kan bara konstatera att vi har en finansminister som inte litar på den kanske viktigaste myndigheten, Ekobrottsmyndigheten,

som hanterar ekonomisk brottslighet varje dag och som gör en helt annan bedömning.

Jag kan också konstatera att Socialdemokraterna och finansministern ofta fokuserar på den som köper eller på företagaren. Man pratar väldigt sällan om den person som faktiskt får ett jobb. Den socialdemokratiska regeringen lovade i valrörelsen att man skulle ha den lägsta arbetslösheten i Europa. Det är ett vallöfte som väldigt få tror på. Jag är inte ens säker på att den socialdemokratiska regeringen gör det.

Arbetsförmedlingen, som torde vara den instans som har bäst koll på hur arbeten kommer till eller försvinner och vilken chans till jobb som människor långt från arbetsmarknaden har, borde väl ändå vara en remissinstans som regeringen och finansministern lyssnar till.

I sitt remissvar säger man: ”Även om det är ett fåtal personer som kan komma att drabbas bör detta vägas mot att detta gäller personer som ofta står långt ifrån arbetsmarknaden och som har svårt att finna andra arbetstillfällen och därmed riskerar att hamna i långtidsarbetslöshet.”

Samma myndighet varnar för att regeringens ROT-förslag kan få negativa konsekvenser på sysselsättningen i de delar av landet som har ett kärt arbetsmarknadsläge, det vill säga de områden som vi pratade om i den förra interpellationsdebatten om diesel- och bensinskatterna.

Nu finns det farhågor om att Arbetsförmedlingens lokalkontor kommer att försvinna, men man är också orolig för att flera jobb kommer att försvinna på ett antal orter runt om i Sverige.

Därför undrar jag om finansministern delar min oro för att inte bara den statliga servicen runt om i Sverige nedmonteras utan också att välbehörliga jobb försvinner.

Anf. 80 CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Herr talman! Finansministern står här i talarstolen och säger att alliansregeringen i princip har skattebefriat en hel sektor, att den här sektorn inte längre betalar någon skatt. Det är ett tämligen anmärkningsvärt påstående.

Ekonomistyrningsverket skriver i sitt remissvar över förslaget att de direkta skatterna kopplade till produktionen som generas av ROT-arbeten uppgår till 14,6 miljarder kronor. Är det en siffra från Ekonomistyrningsverket som finansministern underkänner? Det blir den naturliga frågan.

Än viktigare: Olika remissinstanser har olika funktion i ett remissförfarande. Finansministern står här och säger: Konjunkturinstitutet eller Skatteverket har inte i första hand berört frågorna om svartarbete. Nej, därför att vi har en specifik myndighet som förväntas yttra sig om den frågan, och det är Ekobrottsmyndigheten. Vill man veta vilka konsekvenser i termer av ökad brottslighet som förslaget har är det rimligt att lyssna på den myndighet som har att hantera den frågan, det vill säga Ekobrottsmyndigheten. Detta duckar finansministern för gång efter annan.

Det är två frågor som vi inte har fått något svar på. De är: Kommer svartarbetet att öka? Var det ett löftesbrott från socialdemokratin att på det sätt man nu gör röra ROT-avdraget?

Anf. 81 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Det är inte bara Ekobrottsmyndigheten som sysslar med svartarbete, utan det gör även Skatteverket och Brottsförebyggande rådet, som är två andra myndigheter som inte har haft någon synpunkt på den

konsekvensanalys som regeringen hade i den promemoria som gick ut på remiss. Det är uppenbart att expertmyndigheterna har olika syn på detta.

Jag hävdar inte svartarbetet inte kan påverkas över huvud taget, men bedömningen är att det inte kommer att påverkas i någon större omfattning. Genomför man större renoveringar är det ju inte ovanligt att man vill ha kvitto för att senare kunna visa för eventuella köpare, till exempel om man gör om ett våtutrymme eller badrum eller utför ett elinstallationsarbete. Då vill man ofta se till att det sedan finns kvitto, när man ska kunna sälja fastigheten vidare.

Jag noterar att Moderaterna inte svarar på frågan om hur Moderaterna vill lösa den bostadsbrist i Sverige som vi ser och som är akut. Inte minst i Stockholm, där vi befinner oss i dag, har Stockholms Handelskammare visat att vi går miste om väldigt mycket tillväxt på grund av den stora bostadsbrist som råder. Vi ser också att bostadsbristen är stor i en rad av landets kommuner, och den har ökat dramatiskt. Vi vet också att vi har en växande befolkning i Sverige, vilket gör att vi verkligen behöver få upp bostadsbyggandet.

Samtidigt har vi ett system med ROT-avdrag som har ökat på ett dramatiskt sätt och där kostnadsökningen bara under förra året var mycket dramatisk.

Ska man ta ansvar för statens finanser behöver man också försöka göra något åt detta. Det vi gör från regeringens sida i det här paketet är att försöka göra något åt de skenande kostnaderna i ROT-systemet samtidigt som vi möjliggör för fler människor att sätta nyckeln i dörren i sin första egna bostad.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2014/15:571 om möjligheterna till undantag från reglerna om krav på kassaregister

Anf. 82 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Per-Ingvar Johnsson har frågat mig om jag är beredd att medverka till en snabb översyn av reglerna om kassaregister vid användning av kassaregister utomhus och när den i så fall kan vara klar. Han frågar vidare om jag bedömer att det finns fler frågor när det gäller reglerna om kassaregister som behöver ses över.

Enligt reglerna om kassaregister finns det möjlighet för Skatteverket att medge undantag från skyldigheter som gäller kassaregister, bland annat om en viss skyldighet av tekniska orsaker är oskälig.

Den som inte är nöjd med Skatteverkets beslut kan begära att verket omprövar sitt beslut eller överklaga beslutet till förvaltningsrätten.

Beträffande övriga frågor om kassaregister kan jag nämna att en promemoria från Skatteverket – där det föreslås att kassaregisterkraven ska utökas till att gälla även utländska näringsidkare som bedriver kontanthandel i Sverige utan fast driftsställe här – är under remissbehandling till den 31 augusti i år.

Prot. 2014/15:110

5 juni

Svar på
interpellationer

Herr talman! Jag vill tacka finansministern för svaret på min interpellation.

Sedan den 1 januari 2014 gäller lagstiftningen om krav på kassaregister även torg- och marknadshandel. I förarbetet till lagstiftningen ifrågasattes om det var skäligt att för mindre verksamheter, som torg- och marknadshandel ofta är, behöva köpa ett relativt sett dyrt kassaregister. I underlaget för lagstiftningen, som beslutades 2013, lämnades uppgifter av Skatteverket om att ett certifierat kassaregister kunde inköpas för ett pris på drygt 6 000 kronor.

Sedan lagstiftningen beslutades har det framhållits från företrädare för torg- och marknadshandlare att det ännu inte är möjligt att skaffa certifierade kassaregister som är godkända för användning utomhus.

När jag undersökte detta själv fick jag erbjudande om att köpa en värdetålig skyddskåpa till ett kassaregister. Men bara den skyddskåpan kostar 14 900 kronor. Och när jag frågade en knalle om användningen av en sådan kåpa blev svaret: Den fungerar inte.

Många torg- och marknadshandlare har köpt in kassaregister som inte uppfyller Elsäkerhetsverkets krav i fråga om användning utomhus. Arbetsmiljöverket har reagerat på de säkerhetsrisker som användning av kassaregister utomhus innebär. En företagare uppges ha belagts med ett vite på 150 000 kronor för att stoppa att han använder sitt kassaregister utomhus. Samtidigt uppges Skatteverket påföra viten på upp till 200 000 kronor för knallar som inte använder kassaregister.

Skatteverket har vid förfrågningar om dispens från kravet på kassaregister, på grund av att sådana som är godkända för utomhusanvändning inte kunnat levereras, avvisat möjligheterna till undantag.

Jag frågade finansministern om hon är beredd att medverka till en snabb översyn av reglerna om kassaregister vid användning av kassaregister utomhus. Jag fick inget direkt svar på den frågan. Men jag tycker ändå att jag fick ett intressant svar.

Skatteverket utfärdade i december 2013 allmänna råd om undantag i enskilda fall från skyldighet som gäller kassaregister. I de råden hänvisas till att Skatteverket får medge undantag om skattekontrollen kan ske tillförlitligt utan kassaregister eller om viss skyldighet är oskälig. Skatteverket anger i sina råd inte något om vad oskäligheten kan bestå i. Skatteverket tycks i prövningen av oskälighet hittills inte ha beaktat tekniska problem när det gäller användning av kassaregister utomhus.

Finansministern svarar mig i dag att det finns möjlighet för Skatteverket att medge undantag från reglerna om kassaregister om skyldigheten av tekniska orsaker är oskälig.

Min fråga och det svar jag har fått från finansministern har förhoppningsvis den praktiska betydelsen att Skatteverket, tills kassaregister godkända för utomhusanvändning finns att köpa, kommer att medge undantag på grund av tekniska orsaker. Det är jag naturligtvis tacksam för.

Dessutom noterar jag med stor tillfredsställelse i svaret från finansministern att det nu arbetas fram regler som ska göra att alla utländska näringsidkare som bedriver kontanthandel i Sverige ska underkastas samma regler som svenska företag.

Anf. 84 GUNILLA NORDGREN (M):

Herr talman! Jag har också blivit kontaktad av personer som har problem med detta. Förutom att kostnaden är mycket mer än 6 000 kronor är det svårt att få tag på några apparater som kan fungera utomhus. Var hittar man marknadshandlare och knallar? Jo, man hittar dem på marknader, företrädesvis utomhus.

Detta är ett problem. Per-Ingvar Johnsson var inne på det, att apparaterna inte blir godkända och så vidare. De är dessutom, om jag har förstått det hela rätt, mycket långsamma. Om man är på en större marknad eller sammankomst av något slag får man alltså välja mellan att sälja mindre eller låta bli att slå in varorna. Man måste komma upp i fyra basbelopp för att man ska ha dessa register. Straffavgiften vid en extra kontroll är 10 000 kronor.

Jag har ett exempel på en person som stämplade in 27 000 men egentligen borde ha stämplat in 100 just av den anledningen att det kom folk hela tiden. Han mådde naturligtvis inte alls bra av det, eftersom han inte vill göra detta. Om det hade blivit en kontroll hade han fått en straffavgift på 10 000, men det hade fortfarande varit lönsamt. Det är en felaktig signal.

Detta har uppenbarligen kommit fram efter att denna lag har antagits. Det är inte alltid lagar blir rätt, oavsett vem som har lämnat förslag till riksdagen. Men ser man att saker och ting inte fungerar är det bra om man ser över lagen, och försöker anpassa den.

Det heter att Skatteverket kan ge dispens. Men de som jag har talat med säger att det i princip är omöjligt. Det har blivit en rundgång som inte är så bra. Man kanske kan titta på till exempel en schablonskatt. Jag vet inte om det är bra, men man kan titta på det i alla fall.

Det vore mycket bra om finansministern kunde svara på om hon är beredd att se över, förutom frågan om de utländska näringsidkarna, frågan om hur systemet fungerar, så att man kan hitta apparater som funkar utomhus där marknadshandlarna är och så att vi inte har ett system där de tvingas antingen vara ärliga men då inte når upp i fyra basbelopp eller riskera 10 000 kronor i straffavgift och ändå tjäna en peng på det. Det vore mycket trevligt att få svar från finansministern på detta i dag.

Anf. 85 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag uppskattar engagemanget i denna fråga. Jag uppskattar också att det har funnits en så bred politisk samsyn om att vi ska införa kassaregister och att det är så många partier som har stått bakom det. Det var ett arbete som påbörjades när vi hade en socialdemokratisk regering. Detta arbete fortsatte sedan under den moderatledda regeringen. Det är mycket bra att vi har en bred samsyn om att vi på olika sätt ska motverka skattefusk och skatteundandragande. Inte minst handlar det om att säkerställa goda villkor för alla företagare som vill och försöker göra rätt för sig. Det är bra att det finns ett brett stöd för det i Sveriges riksdag.

Jag vet inte om debattörerna känner till att Arbetsmiljöverket, Elsäkerhetsverket och Skatteverket den 22 maj kom med ett gemensamt uttalande där de har en samsyn kring hur frågan om elsäkerhet bör hanteras. Där skriver de att handlare i första hand bör välja elektriska produkter som är avsedda för utomhusmiljö. Då handlar det inte bara om kassaregister. Det

finns en rad andra elektriska produkter som man också har på sina marknadsplatser. Det kan handla om fläktar, frysar, kylskåp, lampor, musikanläggningar och annat.

Men efter en riskbedömning i det enskilda fallet kan man välja en elektrisk produkt, till exempel ett kassaregister, som har en lägre klassning än för att användas utomhus, alltså en inomhusapparat, om användaren ser till att den inte utsätts för skadlig fukt eller annan påverkan som gör att säkerheten kan riskeras.

De skriver: "Detta kan t.ex. innebära vackert väder eller att ett kassaregister förses med någon form av skydd mot väta och skydd mot mekanisk åverkan. Ett alternativ som minskar risken för elektrisk fara kan vara att man istället väljer att använda sig av sig en batteridriven och/eller uppladdningsbar produkt."

Detta skriver alltså de tre myndigheterna.

Jag tänker att detta i kombination med det faktum att Skatteverket har möjlighet att medge undantag om det av tekniska orsaker är oskäligt gör att det finns en möjlighet att något töja på detta vid den praktiska tillämpningen av den lagstiftning som riksdagen har fattat beslut om. Jag antar att det kan gälla till exempel undantag vid dåligt väder.

Dispens kan däremot inte ges generellt. De dispensansökningar som har kommit in har, vad jag känner till, gällt en generell dispens. Det kan Skatteverket inte ge. Vad jag har förstått har man inte kommit in med dispensansökningar som gäller specifika dispenser. Om sådana kommer in får man se hur Skatteverket hanterar dem. Jag avser att följa denna utveckling noga från Finansdepartementets sida om det kommer ytterligare dispenser.

Anf. 86 PER-INGVAR JOHNSON (C):

Herr talman! Finansministern säger här att Skatteverket inte kan ge generella dispenser. Det är problematiskt att veta vilket väder det kommer att vara. Man måste ju söka dispens i förväg. Om dispensen skulle bygga på vilket väder det kommer att vara och att man slipper ha kassaregister om det är dåligt väder, undrar jag om det verkligen går att ha en sådan tillämpning. Jag ifrågasätter det starkt. Jag vill gärna ha finansministerns kommentar på det.

Anf. 87 GUNILLA NORDGREN (M):

Herr talman! Det är bra med enighet, och det är bra att vi har en bred samsyn på detta.

Men om det kommer upp saker efter att lagstiftningen har trätt i kraft måste man kunna vara så pragmatisk, oavsett vem som sitter i regeringen, att man inser att det finns problem och då ser över det. Det är det som jag är ute efter.

Man kan inte beställa vackert väder. Jag har hört talas om dessa kåpor, och man säger att de inte fungerar. Kassaregister som är uppladdningsbara kostar mycket mer än de 6 000 som riksdagen trodde att de skulle kosta när vi fattade beslut om detta.

Jag får också vittnesmål om att Skatteverket kan medge undantag, och då inte generella utan specifika. Men i princip gör man inte det. Man säger bara att om man kommer på att någon gör detta kostar det 10 000 kronor. Det var inte detta vi ville med lagstiftningen.

Kan jag tolka svaret som att ministern är beredd att göra denna översyn, när man nu ändå arbetar med frågan om utländska näringsidkare och så vidare? Kan man kanske göra förtydliganden i det förslag till lag som kommer, så att vi kommer undan detta och så att vi kan ha kvar våra marknads-handlare, knallar och så vidare? Kan jag tolka svaret som att det finns en vilja att se över detta och göra förtydliganden vid behov?

Anf. 88 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Hur Skatteverket agerar i enskilda fall är en fråga för tillämpande myndighet och ingenting som jag kan stå och ge direktiv om. Men jag undrar om ni känner till något fall där Skatteverket har varit ute och bötfällt torghandlare som har stängt av kassaapparaten för att det är problem med elsäkerheten på grund av att det är dåligt väder och regnar. Jag känner inte till något sådant fall.

Självklart kommer vi att följa denna utveckling. Det är viktigt att denna lagstiftning fungerar och att den har legitimitet. Det betyder inte att jag i dagsläget kan lova att vi gör en förändring eller att vi gör en mer fördjupad översyn. Däremot tycker jag att det är viktigt att följa utvecklingen och se hur den lagstiftning som vi har varit överens om tillämpas av Skatteverket.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2014/15:622 om dubbdäcksskatt

Anf. 89 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Maria Plass har frågat mig om jag avser att lägga på bilisterna ytterligare en skatt i form av dubbdäcksskatt.

Partikelhaltsutredningen överlämnade den 31 mars 2015 sitt betänkande *Skatt på dubbdäcksanvändning i tätort?* Utredningen har kommit fram till att det för närvarande inte finns skäl att föreslå en skatt på dubbdäcksanvändning. Betänkandet är nu ute på sedvanligt remissförfarande. Därefter kommer remissvaren att analyseras.

Anf. 90 MARIA PLASS (M):

Herr talman! Jag vill tacka finansministern för svaret. Det kanske inte gav de svar jag hade önskat, men jag tackar ändå.

Finansministern hänvisar i sitt ganska korta svar till utredningen *Skatt på dubbdäcksanvändning i tätort?* som alltså redovisades den 31 mars i år. Precis som finansministern säger har utredningen kommit fram till att det för närvarande inte finns skäl att föreslå en skatt på dubbdäcksanvändning. Det är på grund av att halterna av PM10, vilket är luftburna partiklar som är mindre än 10 mikrometer, har gått ned under de gränsvärden EU föreskriver. Detta gäller främst i Stockholm.

Man har helt enkelt vidtagit andra åtgärder än förbud och skatter och ändå fått ned antalet överskridanden. Detta är mycket positivt, och det visar att det finns andra sätt än – vilket har föreslagits tidigare – förbud och nya skatter. Utredaren anser dock även att det bör finnas en beredskap för överskridanden ifall dessa skulle öka. Utredningen har därför tagit fram ett förslag till en lag om skatt på dubbdäcksanvändning.

Skatten skulle då tas ut för den som kör med dubbdäck i ett så kallat skattebelagt område, och det kan vara Stockholm, Göteborg, Södertälje eller Motala. Skatten skulle vara 2 000 kronor per år, alternativt 600 kronor per månad eller 50 kronor per dygn. Detta skulle bli en skatt som slår hårt mot dem som tvingas använda bil, och särskilt mot dem som har små ekonomiska resurser. Många skulle då välja bort dubbdäck av ekonomiska skäl, vilket vore förödande ur trafiksäkerhetssynpunkt. På isiga vägar innebär det fler dödsolyckor.

Finansministern hänvisar i sitt svar även till att en analys kommer att göras av de remissvar som kommer att komma in. Jag har förstått att den kommer i slutet av augusti. Jag tolkar det som att det är remissvaren som kommer att avgöra om det blir skatt på dubbdäck eller ej, och det är lite grann ”som man frågar får man svar”. Vad jag har förstått är flertalet instanser – närmare bestämt 35 av 44 – landsting, kommuner eller annan offentlig verksamhet.

Jag vill ställa frågan igen. Överväger finansministern ändå att utifrån utredningens förslag lägga på ytterligare en skatt för de bilister som brukar dubbdäck?

Anf. 91 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag svarar återigen att vi naturligtvis kommer att analysera de svar som kommer in från remissinstanserna. Som jag konstaterade tidigare har utredningen inte föreslagit en skatt på dubbdäck, och det ska bli väldigt intressant att se vad remissinstanserna kommer fram till.

Däremot är det bra och viktigt – det hoppas jag att vi kan vara överens om – att på olika sätt arbeta för att få ned partikelutsläppen. Det är bra att de har sjunkit på senare år. Här i Stockholmsområdet handlar det inte minst om det faktum att vi har haft ett dubbdäcksförbud för vissa områden, vilket naturligtvis har betytt mycket för att få ned partikelutsläppen. Det är väldigt positivt.

Det ska bli intressant att se vad remissvaren blir, och sedan kommer regeringen att bereda frågan i vanlig ordning. Det är dock viktigt att påpeka att det för tillfället inte ligger något förslag om att införa en skatt på dubbdäck.

Anf. 92 MARIA PLASS (M):

Herr talman! Låt mig ge lite mer information om PM10 till finansministern och dem som eventuellt lyssnar.

Det är PM10 som anses vara boven i dramat när det gäller framför allt dubbdäck. PM10 kan finnas helt naturligt, som vid ett vulkanutbrott eller en sandstorm – eller vid den skogsbrand vi hade i Västmanland, som genererade mycket PM10. Det finns dock även processer som påverkar halten av PM10 i luften. Det gäller till exempel vedeldning eller om ett hus brinner, då det blir mycket PM10. Det gäller även gruvdrift och olika industrier, och bromsbeläggningarnas nötning på bromsbeläggen är en stor bov i dramat.

Detta gör att det är spårvagnar, tåg och tunnelbana som skapar mycket höga partikelhalter. Det sker genom slitage på hjul, räls, bromsar och strömavtagare. Ett tunnelbanetåg som bromsar in på T-centralen genererar högre partikelhalter än en bil som kör med dubbdäck. En femtedel av

PM10 härrör från vägslitage, vilket innebär att det inte bara är dubbdäcksförbud som får ned halterna. I stället hjälper bland annat ordentlig städning av vägar och gator till.

Jag ställer därför återigen den andra frågan jag ställt tidigare. Skulle finansministern ändå kunna tänka sig att gå så långt som finansministerns regeringskollegor föreslår och införa en skatt på dubbdäck – trots att det inte är bilisterna som orsakar de största PM10-utsläppen?

Anf. 93 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Det är naturligtvis så att en del PM10 finns helt naturligt i världen och kommer sig av naturliga orsaker. Det är å andra sidan inte ovanligt att saker som finns naturligt också kan vara farligt för människor – radon, till exempel. Att det kan finnas naturligt i världen betyder alltså inte att vi inte behöver göra det vi kan och vidta åtgärder för att minska ytterligare utsläpp av till exempel PM10, för att begränsa dess effekter på människors hälsa.

Det kan vara bra att påpeka att det var den tidigare regeringen, som alltså leddes av Maria Plass eget parti, som tillsatte utredningen som bland annat skulle se över skatt på dubbdäck. Det utredningen pekar på är att det inte är oproblematiskt. Antingen ska man ha skatt på dubbdäck överallt, eller så har man det bara för begränsade områden. Har man det för begränsade områden blir de administrativa kostnaderna ganska höga i förhållande till vilken skatt man får ut. Å andra sidan pekar man på att det kan vara effektivt att ha skatt på alla dubbdäck. Detta påpekas i utredningen, men sammanfattningsvis kommer man fram till att inte föreslå någon skatt på dubbdäck.

Precis som många andra frågor som är uppe till diskussion kommer denna fråga att vara föremål för beredning inom regeringen och inom Regeringskansliet. Vi kommer att noggrant analysera remissinstansernas svar och synpunkter på förslaget. Sedan gäller det naturligtvis att ta ett samlat grepp från regeringens sida, och då handlar det inte bara om dubbdäck utan även generellt om hur man kan få ned utsläppen av farliga partiklar. Det är ju onekligen viktigt att vi vidtar åtgärder för att säkra att människor inte far illa på grund av partikelutsläpp.

Anf. 94 MARIA PLASS (M):

Herr talman! Jag vill ändå återgå till de riktade avgifterna och eventuella skatterna. Det riskerar nämligen helt enkelt att göra trafiksäkerheten till en fråga om ekonomi för dem som har minst pengar. Alla har dessutom inte möjlighet att åka kollektivt, hur mycket de än skulle vilja.

Jag vill också peka på den forskning och utveckling som pågår och att man nu tillverkar dubbdäck med färre men kanske effektivare – kan man kalla det – dubbar, för att minska vägslitage. Man håller också noga koll på vad detta genererar i form av PM10. Att driva på forskning och innovationer måste vara ett bättre sätt än att förbjuda eller beskatta dubbdäck, och där tror jag att vi alla är överens. Om det nu skulle bli så att man förbjuder dubbdäck hamnar man i stället i att man måste ösa ut vägsalt och sand på våra vägar och gator.

Därmed hoppas jag att finansministern tar till sig vanliga människors synpunkter, att hon inte straffar bilister och att hon sätter trafiksäkerheten främst.

Prot. 2014/15:110
5 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 95 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag tror att vanliga människor också är bekymrade över de partikelutsläpp vi har och är måna om inte minst våra barns och ungas hälsa. Därför är det viktigt att vi ser över vad vi kan göra för att vidta åtgärder för att minska partikelutsläppen.

Nu är just frågan som berör partiklar ute på remiss, och vi kommer sedan att bereda svaren. Det här är en viktig fråga. Jag hoppas att vi kan arbeta tillsammans i riksdagen för att se vilka åtgärder som politiken kan vidta för att minska farliga utsläpp och på så sätt säkra en hälsosam uppväxt för våra barn och ungdomar.

Tack så mycket för debatten!

Jag önskar en trevlig helg.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2014/15:625 om höjda avgifter för pensionärerna

Anf. 96 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Helena Bouveng har frågat mig vilka åtgärder jag kan utlova till pensionärerna och när jag avser att sänka skatten för pensionärerna.

I budgetpropositionen för 2015 lämnade regeringen ett förslag om sänkt skatt för pensionärer i ett första steg med ca 2 miljarder kronor. Regeringen föreslog även höjt bostadstillägg för pensionärer och höjt äldreförsörjningsstöd. Riksdagen röstade emellertid för Alliansens budgetförslag och därmed förhindrades dessa förbättringar av pensionärernas ekonomiska situation. Det innebär alltså att Helena Bouveng själv röstade emot en skattesänkning för pensionärerna, emot ett höjt äldreförsörjningsstöd och emot ett höjt bostadstillägg för pensionärer.

Regeringens politiska prioriteringar som presenterades i budgetpropositionen för 2015 kvarstår. De förslag som lämnades då och som inte behandlas i vårändringsbudgeten kommer regeringen att återkomma till. Förändringar av inkomstskatt kan som bekant i regel inte lämnas annat än på årsbasis.

I vårändringsbudgeten föreslår regeringen höjt bostadstillägg för pensionärer och höjt äldreförsörjningsstöd – återigen saker som Helena Bouveng har röstat emot.

Vilka andra åtgärder som kan bli aktuella framöver är något som regeringen prövar inom ramen för budgetarbetet, där en samlad bedömning och avvägning görs.

Anf. 97 HELENA BOUVENG (M):

Herr talman! Jag kan bara konstatera att Alliansen sänkte skatten för pensionärerna fem gånger. Det var ingenting som Socialdemokraterna lyckades med under ett väldigt långt maktinnehav.

Herr talman! Hemtjänsten är en del av den allmänna välfärden. Tanken är att äldre ska kunna bo hemma längre och så långt som möjligt kunna styra över sitt eget liv och vardag – makten över sitt eget liv även efter det

att kroppen kanske fått sina törnar och orken inte riktigt är som den har varit förut.

Socialdemokraterna, med Stefan Löfven och Magdalena Andersson i spetsen, lovade guld och gröna skogar i valrörelsen till Sveriges alla pensionärer. Det är lite annat ljud i skällan i dag, och många är de pensionärer som känner sig mer än svikna av olika anledningar. I ett förslag från Socialdepartementet öppnar regeringen bland annat för att kommunerna ska kunna höja taket i hemtjänstavgiften med 220 kronor. Regeringen räknar med att kommunerna kommer att få in 148 miljoner kronor med denna avgiftshöjning. Den som får betala är den äldre.

Herr talman! I valrörelsen lovade Socialdemokraterna att skillnaden mellan pensionärer och löntagare skulle minska. Till följd av det har regeringen aviserat sänkt skatt för pensionärer med 50 kronor i månaden och ökat bostadstillägg för dem med lägst inkomst. Men lägger man ihop den ökade inkomsten med de ökade avgifterna går det jämnt ut för stora grupper av pensionärer. Den rödgröna regeringen gör det vanliga tricket som man använder sig av mer än en gång, ger med den ena handen och tar med den andra. Det drabbar pensionärer med de lägsta pensionerna, oftast äldre kvinnor som tagit hand om hem och barn i hela sitt liv, som får stå för notan. De går inte ens jämnt upp. Många kommer till och med att gå back efter det att de höjda avgifterna för hemtjänst och andra kommunala tjänster höjts, om den rödgröna regeringens förslag går igenom.

Enligt departementet självt är det cirka var fjärde pensionär som kommer att drabbas av höjningen. Och svaret från pensionärsorganisationerna har inte låtit vänta på sig. Christina Rogestam, ordförande för SPF, säger att det är bedrägligt att det är de fattigaste pensionärerna och de som är högt upp i ålder och har stort behov av hemtjänst som drabbas av höjningen. De som inte har någon tjänstepension lever redan i dag med små marginaler, och då kommer den rödgröna regeringen med en höjning. Jag kan hålla med Rogestam om att det är bedrägligt.

Därför vill jag fråga finansministern om det är rimligt att de ca 300 000 fattigpensionärerna ska få det ännu tuffare. Hur rimmar det med regeringens uttalanden om att stötta de mest utsatta?

Anf. 98 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag tror att den här debatten skulle tjäna på lite fakta.

Den förändring vi gör vad gäller hemtjänstavgifterna innebär en förstärkning av de offentliga finanserna med ungefär 150 miljoner kronor. De förbättringar regeringen vill göra för pensionärerna är på ungefär 2 400 miljoner kronor. Om man ställer 150 miljoner mot 2 400 miljoner förstår man att pensionärskollektivet är en stor vinnare av regeringens politik – detta till skillnad från Helena Bouvengs förslag. Ni röstade i höstens budget emot en skattesänkning framför allt riktad mot pensionärer med låga inkomster.

Det är också viktigt att påpeka att det inte är de pensionärer med allra lägst pension som kommer att påverkas av taxeförändringen, utan det är den del av pensionärerna som har lite högre pension. Även om många av dem säkert upplever att de har en låg pension, är det inte de med allra lägst pension som kommer att påverkas. Däremot kommer de med allra lägst pension att påverkas av de 2 400 miljoner kronor som regeringen satsar på sänkt pensionärsskatt och på ett förstärkt äldreförsörjningsstöd.

Jag är glad att vi nu kommer att få igenom BTP, bostadstillägget till pensionärer, som kommer att kunna träda i kraft redan vid halvårsskiftet, trots att Helena Bouveng ju är en kraftfull motståndare till att förbättra för inte minst alla kvinnor som har jobbat och slitit hårt under ett långt liv och ändå har en låg pension och en hyra som de har svårt att betala. Nu kan vi faktiskt göra det lite bättre för de kvinnorna. Det är jag väldigt glad och stolt över.

Sedan kan vi gå vidare i höstens budget med att sänka skatten för pensionärer, allra mest för de, inte minst kvinnor, som har riktigt låga pensioner. Tyvärr är jag säker på att Helena Bouveng kommer att rösta nej den gången också.

Anf. 99 HELENA BOUVENG (M):

Herr talman! Tack, finansministern! Det var starka ord.

Men nu är det inte bara fattigpensionärerna som får det sämre utan även flera andra äldre. Den ogifta Ingrid, som arbetat i 35 år och har en snittpension på 16 600 kronor, får med regeringens förslag 77 kronor mindre i plånboken, trots en skattesänkning på 50 kronor.

Doris har jobbat halvtid i 20 år. Hon får 6 kronor mindre i plånboken, trots sänkt skatt på 50 kronor.

Bernt, som arbetat i 40 år och har en pension på över 17 000 kronor, förlorar 209 kronor, trots sänkt skatt på 50 kronor och höjt bostadstillägg men höjda avgifter för hemtjänst och särskilt boende.

Herr talman! Sveriges pensionärer hade en förhoppning om att Socialdemokraterna skulle hålla sina vallöften. De gav ett vallöfte om sänkt skatt för alla pensionärer och därmed mer pengar kvar i plånboken. Nu kan vi se att det blir precis tvärtom.

Inte nog med det, herr talman, i de rödgrönas förslag ligger också ett slopande av äldreboendegarantin. Äldre par som levit hela sitt liv tillsammans ska inte längre kunna känna trygghet i att få vakna upp tillsammans om ett särskilt boende är nödvändigt. Maten, som kanske är en av de viktigaste glädjeämnena, prioriteras inte längre då man vill ta bort måltidslyftet i äldreomsorgen. Inte nog med det, löneskatten för dem som väljer att arbeta efter 65 återinförs. Det var ingenting som hördes i valrörelsen, det vill säga att ni skulle höja skatten för pensionärer som vill arbeta längre.

Herr talman! Frågorna är många och oron är stor ute i landet bland Sveriges pensionärer, oavsett om du bor hemma, bor på särskilt boende eller om du har valt att stanna kvar i förvärvslivet som antingen egen företagare eller anställd.

Därför undrar jag om finansministern kan förstå denna oro och besvikelse bland landets pensionärer. Och är det seriöst att gå till val på att sänka skatten för pensionärer när sänkningen mer än äts upp av höjda omkostnader?

Anf. 100 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Ja, vi gick till val på att sänka skatten för pensionärer. Vi föreslog också i budgeten ett första steg i en skattesänkning för pensionärer. Tyvärr stoppade ju Helena Bouveng, tillsammans med Sverigedemokraterna, denna skattesänkning.

Jag är glad att vi kommer att kunna föreslå den skattesänkningen en gång till så att den kan träda i kraft vid årsskiftet 2015/16. Jag är också glad över förstärkningen av bostadstillägget som kan genomföras redan vid halvårsskiftet.

Jag förstår att det finns en oro hos många pensionärer. Det är dock viktigt att påpeka att vi har förstärkningen av bostadstillägget och skattesänkningen för pensionärer med låga inkomster. Dessutom stärks pensionerna rejält. Det sker en ordentlig uppräknig av pensionerna mellan 2015 och 2016.

Därutöver satsar regeringen 2 miljarder på särskilt stöd för att förstärka bemanningen inom äldreomsorgen. Det kommer givetvis att skapa en förbättrad trygghet för landets pensionärer.

Anf. 101 HELENA BOUVENG (M):

Herr talman! Det är glädjande att Socialdemokraterna sänker skatten någonstans – med hela 50 kronor. Som jag konstaterade innan sänkte Alliansen skatten för pensionärerna fem gånger.

Man inte bara sänker skatten. Man höjer också skatten för de personer över 65 år som valt att arbeta vidare, den omtalade silverskatten. Genom att höja skatten på arbete riskerar man att bryta den positiva trenden att allt fler äldre väljer att stanna kvar på arbetsmarknaden även efter att 65-årsdagen är passerad.

Andelen personer över 65 år är nu historiskt hög. 100 000 fler seniorer är yrkesverksamma i dag jämfört med 2006. Särskilt stark är denna utveckling bland kvinnor.

Ny statistik från Eurostat visar att Sverige har EU:s snabbast växande sysselsättningsgrad bland personer i åldersgruppen 65–74 år. Sedan 2006 har sysselsättningsgraden ökat med över 6 procentenheter, vilket är den största ökningen bland EU-länderna.

Det är en fantastisk utveckling som jag tror och hoppas att finansministern likt mig anser vara otroligt glädjande. Det är en utveckling som dessutom är nödvändig då vi blir allt fler som lever ett fullt liv långt upp i åldrarna. Det talas om att 45 år har blivit 65 år.

Varför väljer finansministern att äventyra denna positiva trend? Varför väljer regeringen att svika även den arbetande andelen av pensionärerna? Finns det några pensionärer som kan lita på den sittande regeringen?

Anf. 102 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Det är en glädjande utveckling att fler äldre väljer att stanna kvar i arbetslivet. Även med den förändring som regeringen föreslår i arbetsgivaravgiften – alltså det som betalas av arbetsgivarna som anställer äldre, inte av pensionärerna själva – kommer det att finnas en rejäl rabatt för att anställa äldre. Också på inkomstskattesidan finns en rejäl rabatt genom det förstärkta grundavdraget för äldre, som regeringen inte rör.

Det är aldrig enkelt att höja skatten. Vi ärvde statsfinanser med stora underskott, de största sedan budgetsaneringen. Sverige lånade 10 miljoner i timmen för att finansiera de skattesänkningar som den moderatledda regeringen genomförde. Ska vi ta ansvar för statsfinanserna och genomföra viktiga reformer tvingas vi höja skatten. Därför har vi föreslagit denna skattehöjning för arbetsgivare som anställer äldre.

Det är intressant att Helena Bouveng tar upp frågan och att Helena Bouveng månar om de arbetsgivare som anställer äldre. Mycket forskning visar dock att just arbetsgivaravgifter är ett ineffektivt styrmedel för att få upp sysselsättningen. Det är också bakgrunden till att regeringen föreslår att subventionsgraden sänks.

Jag kan konstatera att Helena Bouveng inte har några förslag om att sänka skatten för pensionärer, höja bostadstillägget eller på annat sätt förbättra den ekonomiska situationen för pensionärer.

Regeringen däremot vill satsa hela 2 miljarder på att sänka skatten för de pensionärer som har det allra tuffast och dessutom redan från halvårsskiftet höja bostadstillägget för pensionärer som har låg inkomst och hög hyra.

Jag är glad att vi kan leverera i de löften vi ställde ut i valrörelsen.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellation 2014/15:534 om fler stora event i Sverige

Anf. 103 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Rikard Larsson har frågat folkhälso-, sjukvårds- och idrottsministern vilka åtgärder som han avser att vidta för att locka fler stora event till Sverige och för att stödja regioners arbete med event.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Stora event lockar ofta utländska besökare och ger positiva effekter för turistekonomin i stort men också för varumärket Sverige. Sverige har ett gott rykte som arrangörsländ och har bland annat genomfört friidrotts-EM i Göteborg 2013, Eurovision i Malmö 2013, Kulturhuvudstadsåret i Umeå 2014 och nyligen skid-VM i Falun. Sverige rankas också högt i världen som kongress- och mötesarrangör.

Sverige har goda förutsättningar att attrahera fler event, och regeringen arbetar för att stärka dessa ytterligare. Bland annat genom vårt Sverige-, idrotts- och turismfrämjande.

Riksidrottsförbundet och deras Centrum för idrottsevenemang får varje år resurser för att jobba för att få fler idrottsevenemang till Sverige. De hjälper bland annat specialidrottsförbunden med sina ansökningar och följer även upp utfallet av tävlingar.

Besöksnäringen och idrottsrörelsen har nu gemensamt tagit fram en strategi för att få fler internationella idrottsevenemang till Sverige. I samband med skid-VM i Falun träffade jag och idrottsministern den samverkansgrupp som ska arbeta vidare med att förverkliga strategin, och Regeringskansliet kommer att engagera sig i detta arbete för att få fler hållbara idrottsevenemang i Sverige.

Anf. 104 RIKARD LARSSON (S):

Herr talman! Först måste jag avslöja att jag ställde interpellationen till idrottsministern för att idrottsministern hade uttalat sig i frågan men att jag i hemlighet hoppades på att näringsministern skulle besvara frågan. Det

handlade inte främst om näringsministern som person utan om att det är en näringspolitisk fråga.

De stora evenen har direkta och indirekta effekter på besöksnäringen. I dag är besöksnäringen en industri med en årlig omsättning på ett par hundra miljarder och ungefär 170 000 anställda.

Förutom de direkta och indirekta effekterna på besöksnäringen har stora event ett stort marknadsvärde, som det är lite svårare att räkna på.

Det är viktigt att det är näringsministern som svarar på denna typ av interpellation eftersom det ger en signal om att besöksnäringen är en stor och viktig industri i Sverige.

Svaret jag har fått från näringsministern uppfyller syftet med interpellationen. Det visar att det är ett viktigt område för regeringen. Det visar att regeringen tänker arbeta aktivt med området.

Det är bra, för det är inte alltid helt okontroversiellt med stora event och evenemang. Vi som har varit aktiva i kommuner och regioner vet att det krävs en del politiskt mod för att satsa på stora event, och det krävs ofta rätt stora ekonomiska insatser. Skid-VM i Falun, som näringsministern tog upp, är ett sådant exempel, och det finns många andra där man har gått in med satsningar som har varit ifrågasatta. Men, och detta är viktigt, det är också många på lokal och regional nivå som drar nytta av och är stolta över att kommunen och regionen tar på sig stora event.

I svaret uppehåller sig näringsministern en hel del vid idrottsevenemang. Han nämner också en del icke-idrottsevenemang. Det är viktigt, för det är inte bara att lämna frågan till idrottsrörelsen. Vi måste ha ett bredare politiskt engagemang för att fånga upp hela vidden av eventfrågorna.

Jag tror att det är viktigt med statligt stöd. Vi kan diskutera vilka former det ska förekomma i, men det är en tydlig signal till myndigheter att de ska stötta de regioner och kommuner som arbetar aktivt med event och evenemang. Man kan underlätta, för det behövs ofta samverkan mellan flera olika parter för att få till stånd stora event.

Man kan också fundera på det vi kan kalla för megaevent. Det finns en del sådana event som till och med de starkaste av regionerna i Sverige är lite för små för att själva dra i hamn. Ett sådant är världsutställningen. Även om man inte talar om det som är den fullskaliga stora världsutställningen utan den lite mindre varianten krävs vid den typen av stora megaevent att staten går in och säger: Detta är någonting vi ska ha till Sverige. Jag är glad för det engagemang som näringsministern visar.

Anf. 105 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Tack för Rikard Larssons viktiga fråga. Hela frågan om besöksnäringens utveckling har aldrig riktigt fått ta plats i finrummet. Någon gång har jag frågat mig ifall det är för roligt med frågorna för att det ska tas riktigt seriöst. Det vore väldigt olyckligt.

Vi ser att hela industrin är en jobbmotor i hela Sverige. Det är en växande basnäring för Sverige där vi har en potential som vi fortfarande inte tar ut full effekt av. Det är också anledningen till att regeringen gör viktiga satsningar på besöksnäringen. Jag kan återkomma till det.

5 juni

Svar på
interpellationer

Eftersom jag också har ansvar för handelspolitiken brukar jag framhålla att det är en form av modern export. Alla människor som kommer till vårt land, stannar här och spenderar tid men också pengar här blir en del av vår exportpolitik. Jag tror inte att alla har förstått att turismen spelar en så stor roll för oss.

Även om det inte bara handlar om idrottsevenemang är det ändå lite intressant med den debatt som var kring VM i Falun. Det var många som var oroliga inför det. Kommunen fick väldigt stor kritik för de investeringar och satsningar man gjorde.

Nu blev det folkfest och biljettsuccé. Det var de bästa svenska VM-framgångarna någonsin. Det blev en enormt positiv bild både av Sverige och Sverige som arrangör av ett komplext arrangemang men även ett hållbart evenemang.

Det är vad idrottsrörelsen nu tar med sig. Nu har man lyckats visa världen att man kan göra hållbara evenemang som blir väldigt bra utan att det bara blir de fantasiekonomiska summorna som präglar många av de stora internationella idrottsevenemangen.

Detta kan lite grann vara Sveriges bidrag. Hur kan man utveckla de stora internationella idrottsevenemangen på ett hållbart sätt framöver? Vi ska vara väldigt stolta över det. Det är också kul för kommunen som gick in och var committed.

De preliminära siffrorna för resultatet visar att kommunen ser ut att kunna få tillbaka kanske 27 miljoner kronor från detta. Det är klart att det är en positiv story. Men då har man gjort sin hemläxa. Man var väldigt förberedd och jobbade igenom frågan, och man fick ett exceptionellt bra samarbete med många olika aktörer. Det är nyckeln till framgång i dessa komplexa arrangemang. Det är kul att ändå nämna det.

När det gäller regeringens insatser på andra områden jobbar vi på flera olika fronter. Det första är hållbar destinationsutveckling. Ska vi få fler stora evenemang och mer turism till Sverige handlar det om att fler platser i Sverige måste vara mogna att kunna jobba med besöksnäringen på ett bra sätt.

Där har Tillväxtverket en satsning över ett antal år. Det handlar om att jobba med pilotdestinationerna Kiruna, Åre, Stockholms skärgård, Bohuslän och Vimmerby. De är alla på olika sätt viktiga besöksdestinationer för att lyfta kunskapsnivån men också utveckla deras kapacitet att jobba framöver. Det görs till exempel mycket nära Visit Sweden.

I senaste budgeten – som förhoppningsvis den 16 juni röstas igenom – gör vi satsningar på Visit Sweden. Det gäller att marknadsföra besöksnäringen och att göra viktiga satsningar. Det handlar om 30 miljoner under innevarande budgetår och sedan 20 miljoner extra och 20 miljoner extra 2016 och 2017 för att se till att få fler utländska besökare till Sverige och också få dem att stanna i Sverige.

Vi gör en del på området. Vi kommer säkert att kunna göra ännu mer. Det är ett viktigt område där vi inte riktigt har tagit ut den fulla potentialen och där fler länder runt omkring oss har gjort mer offensiva insatser än Sverige.

Anf. 106 RIKARD LARSSON (S):

Herr talman! Jag håller helt och hållet med näringsministern. Ett bra eventarbete är ett proaktivt eventarbete. De stora evenemangen, som till

exempel skid-VM, kommer sällan av sig själva. Det är sällan den typen av evenemang dimper ned någonstans i Sverige utan att man sätter av resurser till dem. Det är oftast frukten av ett aktivt arbete på den lokala och regionala nivån.

Det är viktigt att staten har med sig att stora regioner – Skåne, Stockholm och Västra Götaland – kan göra mycket av det arbetet. Sedan har vi en del regioner som har en tradition att bedriva detta arbete och som, om jag ska uttrycka mig så, samlat på sig modet att våga göra satsningarna.

Jag tror att det runt omkring i Sverige finns en potential som vi skulle kunna utnyttja bättre där man ännu inte har samlat mod och ännu inte har satt ned foten och sagt: Detta är en viktig del för vår region.

Staten har en viktig roll i att titta på: Hur kan staten stödja regioner och kommuner som väljer att ta steget fullt ut och säga: Vi vill vara värd för stora evenemang? Det är kanske till och med evenemang som är för stora för kommunen, om näringsministern förstår vad jag menar.

Skid-VM är ett sådant exempel där man har varit väldigt modig och gjort rätt så stora investeringar, kanske större investeringar än vad man egentligen har möjlighet till. Man har gjort det i tron att man i framtiden ska kunna dra nytta av det. Det är modigt, och det borde uppmuntras.

När vi talar om idrottsevenemang förlitar vi ofta oss på idrottsrörelsen och idrottsrörelsens kontakter ute i världen för att skaffa hit stora evenemang. Det är väl riktigt att göra det. Men det finns också framgångsrika exempel där det är politiken som har tagit steget fullt ut.

Handbolls-VM som vi hade i Sverige för ett antal år sedan var egentligen ett renodlat politiskt initiativ som Svenska Handbollförbundet sedan valde att hoppa på. Det eventet blev en succé. Det blev en framgång för Sverige, en framgång för besöksnäringen och också en ekonomisk framgång för dem som hade vågat sätta in pengar i evenemanget.

Jag har under ett antal år suttit med i Öresundskommittén. Det är en samarbetskommitté mellan Sverige och Danmark. Där har vi tagit fram en Öresundsgemensam eventstrategi. Ett sådant arbete är väldigt viktigt att göra. Man kan också fundera på om man ska göra det på den statliga nivån i ett bredare perspektiv.

Vad man gör när man gör ett sådant arbete är att man inventerar relevanta aktörer. Man inventerar sina fördelar och tittar på vad som ligger inom möjligheternas ram. På vilket sätt kan vi flytta fram positionerna?

Det hade varit bra, och jag hör det också i näringsministerns svar, att man genom ett aktivt arbete inte bara ser till att man gör de evenemang som kommer till Sverige så bra som det bara går utan också försöker att aktivt vara en spelare på den internationella arenan för att dra hit stora evenemang.

Framför allt i en tid där det diskuteras och man har synpunkter på olika större evenemang runt omkring i världen, hur de har tillkommit och varför de ska ligga just där gäller det för en nation som Sverige att visa framfötterna och säga: Vi är beredda att ta vårt ansvar för arrangerandet av de stora evenemangen.

Anf. 107 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka Rikard Larsson för engagemanget. Det gäller att man jobbar regionalt med tillväxtfrågorna, som de

faktiskt är, och jobbar proaktivt med att försöka få fler event och evenemang till Sverige. Har man förarbetat ökar möjligheterna att få dem till stånd i Sverige högst dramatiskt.

Jag vill vara tydlig med att säga att Sverige som stat bör vara aktivt i detta och vara med i arbetet. Men det bygger mycket på ett lokalt och regionalt arbete. Idrottsrörelsen kan stå lite som symbol.

Om man tittar på hur idrottsrörelsen jobbade med stora evenemang för kanske sju år sedan var ofta början i diskussionen: Vad kan staten gå in med för pengar? Det blev lite fel början på diskussionen. Nu har idrottsrörelsen tillsammans med besöksnäringen skapat samarbeten.

De har själva gått igenom: Vad har vi kapacitet för? Vad väljer vi att prioritera? Hur kan vi hjälpa de specialförbund som själva inte har kapacitet och kanske inte har gjort detta men som kan ta kontakter med andra förbund som gjort det? De har jobbat igenom en trovärdig plan och även prioriterat vissa objekt som de vill gå in och försöka få till Sverige.

När man har tittat på det kan det behövas statlig draghjälp i form av kontakter, att öppna dörrar och förklara att Sverige ser väldigt positivt på det. Och i sista hand kan det också bli en ekonomisk fråga.

Därför tror jag att väldigt mycket måste byggas från det lokala och regionala arbetet. Man bygger de här samarbetena, man får det på plats underifrån, man skapar trycket och så ska staten vara där för att kunna öppna dörrar och driva på men också kanske i vissa större frågor, efter en noga prövning, gå in med garantier och ekonomiska resurser om det behövs. Det har gjorts historiskt.

Jag tror att det här sättet att bygga underifrån på de styrkor man har, har visat att man når mycket bättre resultat då. Därför vill jag inte att vi nu går in och försöker hitta på en eventlista från statligt håll som Sverige borde driva, utan det måste komma utifrån de sakkunskaper och de regioner som har kapacitet att göra detta. Jag kan dock garantera att staten kommer att vara en väldigt aktiv part och hjälpa till i de arbeten där vi ser möjligheter att göra det.

Anf. 108 RIKARD LARSSON (S):

Herr talman! Jag vill förtydliga att jag helt delar åsikten om det kommunala och det regionala och den civila sektorns engagemang och att det måste komma underifrån. Det skulle kunna leda till en annan interpellation om regionernas roll i Sverige, men den återkommer jag med vid ett annat tillfälle.

Jag tackar näringsministern för ett mycket bra svar och ett mycket bra engagemang i frågan!

Anf. 109 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Det är jag som ska tacka, och jag ser fram emot ett fortsatt samarbete i dessa viktiga frågor.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 110 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Hans Wallmark har frågat statsministern om de säkerhets- och försvarspolitiska dimensionerna i ett framgångsrikt framförhandlat handels- och investeringsavtal mellan EU och USA. Interpellationen har överlämnats till mig.

Låt mig först säga att jag delar Hans Wallmarks bedömning om de positiva ekonomiska konsekvenserna av ett avtal. Ett framtida transatlantiskt handels- och investeringspartnerskap mellan EU och USA kommer att bidra till tillväxt och jobb i Sverige.

Samtidigt står vi i dessa förhandlingar upp för miljön, löntagarnas intressen samt människors och djurs hälsa. Handel ska inte leda till en konkurrens om lägre löner och ett sämre miljö- och hälsoskydd eller underminera möjligheten att skärpa dessa nivåer. Konkurrens ska kretsa kring innovationer, produktivitet och utveckling. Såväl EU som USA har varit mycket tydliga med att TTIP inte ska resultera i sänkta nivåer vad gäller hälsa, miljö och säkerhet.

Handelsrelationernas betydelse sträcker sig långt bortom de ekonomiska fördelarna. Handel främjar ett ömsesidigt samarbete och TTIP, liksom andra omfattande handelsavtal, blir därmed en viktig del av utrikespolitiken i vid bemärkelse. Det senaste årets utveckling i vårt närområde har åter satt den transatlantiska intressegemenskapen i centrum för europeisk säkerhet. TTIP bidrar till att stärka den transatlantiska länken.

Betydelsen av relationen med USA går långt bortom en snävt definierad säkerhetspolitik. Det handlar minst lika mycket om EU och USA som en kraft för demokrati och rättsstatens principer, global frihandel och en världsordning som bygger på folkrätten.

Anf. 111 HANS WALLMARK (M):

Herr talman! Herr statsråd! Jag tänker nog säga någonting positivt i slutet av mitt första inlägg, men jag tänkte börja med något purket.

Min interpellation var riktad till statsministern för att få det bredare perspektivet. Jag har full respekt för näringsministern, men jag hade vänt mig direkt till statsministern.

Detta är ännu en interpellation som statsministern väljer att avstå från att besvara. Min utgångspunkt var en artikel i Dagens Industri från den 1 april, där statsministern citeras vid ett besök i USA, och det var alltså tio tolv veckor sedan jag väckte min interpellation. Det har tagit lite tid, och det var inte riktigt meningen att Mikael Damberg skulle svara.

Jag har full respekt för Mikael Dambergs svar, och nu kommer det lite mer positiva. Jag delar i mångt och mycket det som sägs, men just det jag försöker peka på, att det här handels- och innovationsavtalet kanske ska ses i en bredare kontext. Det finns fler implikationer än de rent ekonomiska.

Där tror jag att skillnaderna mellan statsrådet och undertecknad är mycket små. Jag tror att vi båda inser vikten och värdet både ekonomiskt och sysselsättningsmässigt av ett väl fungerande och framförhandlat avtal.

Även statsministern säger i den artikel i Dagens Industri den 1 april som var utgångspunkten för min interpellation att det inte är så att man ska använda frihandel för att driva ned löntagarnas villkor. Hela globaliseringen för mig, säger Löfven, syftar till att förbättra människors villkor.

Detta tycker jag i grunden är sant och riktigt, och därför är jag en varm anhängare av den typ av utveckling som vi ser.

Det som var utgångspunkten var att statsministern i den här intervjun sa att ett handelsavtal inte får ske till vilket pris som helst att få på plats. Det är möjligt. Däremot vill jag verkligen understryka vikten av att vi får ett handels- och investeringsavtal på plats, just utifrån ett säkerhetsperspektiv.

Det finns indikationer på den synen även i Dambergs svar, för jag tror att det handlar om att vi just med handel väver samman länder i samverkan och samarbete. Vårt eget framgångsrika europeiska projekt hade ju sin grund i en kol- och stålunion, och därför tror jag att just handel och frihandel är förlösande krafter.

Där måste jag, herr talman, också gratulera Socialdemokraterna till att i decennier ha haft en väldigt frihandelsvänlig hållning. Det är inte så att alla era systerpartier, generellt sett, i Europa har haft den distinkta hållningen. Jag ska vara självkritisk: Det är inte alla borgerliga partier heller som har varit frihandelsvänner. Att vi i grunden är frihandelsvänliga är någonting som förenar svenska socialdemokrater och svenska moderater, och vi ser också betydelsen av det välståndsskapande i handeln och frihandeln.

Till detta kommer, och det är det som är grunden, att om det är USA och EU som sätter regler, standarder och lagtillämpning, om våra regler är dominerande och andra ansluter sig till dem så tror jag att vi skapar förutsättningar för en värld som vilar på demokrati, frihet, öppenhet, lagstyrdhet och ett antikorrupsionsarbete.

Herr talman! När vi pratar om konflikter och krig och strider ska man se att det handlar om både mjuk makt och hård makt. Det handlar om vapen och militär för att på det sättet undvika konflikter, men det handlar också om institutionsbyggande, det vill säga att vi ska ha domstolar och avtalsrespekt.

Där tror jag just att ett fungerande avtal mellan EU och USA kan vara med och globalt sätta den typen av standarder, delvis i konflikt med andra större handelsblock. Vi ser hur Kina växer och nu är världens största ekonomi. Vi ser också att Ryssland, om än med mycket små ekonomiska muskler, försöker att bilda sitt eget handelsblock.

Anf. 112 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag tror, precis som Hans Wallmark säger, att vi är väldigt överens om betydelsen av både frihandel och kontakter med USA från Europas sida. Vi har, precis som jag avslutar interpellationssvaret med, väldigt mycket gemensamt. USA är en kraftfull demokrati, och det handlar om rättsstatens principer, global frihandel och en världsordning som bygger på folkrätten. Det är enormt viktiga värden som på olika sätt utmanas i dagens värld, och därför är ett samarbete mellan USA och Europa av stor vikt.

Jag tror att man kan gå så långt som att säga att vi i Sverige ibland bara talar om vad händer om det blir ett avtal. Man kan ju vända på frågan också: Vad skulle hända om det *inte* blev ett avtal? Vilka signaler skulle det skicka till världen? Hur skulle det transatlantiska samarbetet då se ut? Vem skulle egentligen glädjas om vi skulle misslyckas med ett sådant här avtal?

Jag vill ändå återknyta lite grann till det som Wallmark sa när han citerade statsministern, att det inte får ske till vilket pris som helst. Jag tror att det är oerhört viktigt att hantera debatten om TTIP-avtalet på ett seriöst sätt. Vi representerar båda två partier som i grunden är för det här avtalet och vill se det komma till stånd. Men vi vet också att det finns ganska mycket oro hos grupper som undrar vad som händer om avtalet blir felformulerat.

Den oron måste man ta med ett stort mått av allvar. Vi måste skapa en seriös relation med de människor som känner en oro så att de också känner förtroende för att vi bevakar dessa frågor i förhandlingarna, där EU har väldigt tydliga förhandlingsmandat om till exempel miljö och arbetstagarers rättigheter. Det handlar inte om att sänka dem.

Därför är det viktigt för oss att signalera att innan förhandlingarna är klara kan vi inte säga att vi skriver under det här avtalet oavsett hur det ser ut, men förhandlingsmandatet är tydligt: Vi är på väg åt ett visst håll, och vi vet vad vi vill uppnå.

Det handlar alltså om att hantera oron på ett väldigt seriöst sätt, för annars riskerar vi att skada förtroendet för frihandel. Det är ju faktiskt inte bara de stora partierna i Sverige som står bakom frihandel. Vad som är ganska unikt är att Svenskt Näringsliv och svensk fackföreningsrörelse gemensamt står upp för frihandel i Sverige. Det ska jämföras med många andra länder där detta inte är självklart, varken på näringslivssidan eller på den fackliga sidan. Det är inte så ovanligt att man är motståndare till frihandel, för man tror att detta är ett hot mot jobben.

Då handlar det om att verkligen vara tydlig med att vi, i det här sammanhanget, står upp för den europeiska arbetsmarknadsmodellen. Annars skulle man kunna få en helt annan debatt som inte skulle vara lika mycket för frihandel som vi vill. Det handlar alltså om att hantera debatten klokt. Jag tycker att statsministern gör det. Han är väldigt tydlig med vart vi är på väg men säger också att vi kommer att ta oron på allvar och inte minst att EU:s förhandlingsmandat bygger på det.

Det var en felsägning att det skulle handla om ett avtal mellan EU och Nato. Men jag vill vara tydlig med att det är EU och USA som förhandlar om det här avtalet. Det är ganska viktigt. Avtalet är av strategisk betydelse, men det är också viktigt att säga att avtalet inte är ett försvarspolitiskt samarbete. Då skulle vi öppna upp för en helt ny debatt om TTIP-avtalet, som jag tror att vi ska avstå från.

Anf. 113 HANS WALLMARK (M):

Herr talman! Jag kommer nog att komma in på Nato i slutet. Jag är glad att det var Mikael Damberg som förde upp Natofrågan i debatten, om än oavsiktligt.

Herr talman! Jag tror att vi, som företrädare för Sverige, ska vara otroligt stolta. Jag och Mikael Damberg är representanter för Socialdemokraterna och Moderaterna, som är de två stora regeringsbildande partierna i

var sin ände av makten i Sverige, och förenas ändå i synen på frihandel och handelsförlösande krafter. Precis som Mikael Damberg underströk finns den typen av samverkan också mellan arbetslivets representanter, både från arbetstagar- och arbetsgivarsidan. Det är en styrka.

Det ska vi vara stolta över. Vi ska berätta det för våra europeiska partivänner. Vi har på båda sidor partivänner som kanske inte inser det förnuftiga i detta. Det är viktigt, inte minst nu när det gäller att förhandla fram ett avtal mellan EU och USA.

Utgångspunkten för min frågeställning till statsministern – han besvarade inte den, men jag är relativt nöjd med att Mikael Damberg tar svaret – är att vi måste använda EU och EU:s mekanismer när vi förhandlar och måste driva just den positionen. Jag har full respekt för att det finns oro, i både vårt land och resten av EU. Men vi måste inse styrkan i och värdet av ett investerings- och frihandelsavtal mellan EU och USA. Då har vi möjligheter att påverka de globala spelreglerna med större kraft och med större tyngd.

Jag tror att det är i sig säkerhetsskapande att vi får den typen av öppenhet, lagstyrdhet och avtalsfrihet men också avtalsrespekt som präglar såväl de europeiska ekonomierna som USA:s ekonomi. Vi har också allierade i andra delar av världen i form av Japan, Australien och Nya Zeeland. Men vi ska vara helt öppna. Det finns även motkrafter som försöker bygga allianser kring inskränkthet och inte fullt samma typ av lagstyrdhet. Jag pekade på två sådana handelsblock, dels det som Ryssland försöker forma i mindre skala, dels det större som Kina försöker forma.

Avslutningsvis vill jag understryka det som Mikael Damberg sa sist i sitt interpellationssvar, nämligen betydelsen av relationen med USA. Vi brukar understryka den transatlantiska länken. Den består av en ekonomisk komponent men även en militär komponent. Jag ser dem som delvis samverkande.

Jag uppskattar därför att vi alla förhoppningsvis nu arbetar för att få till stånd detta frihandels- och investeringsavtal. Och jag ser hur inte minst den här regeringen försöker involvera USA i att stärka den transatlantiska länken på olika sätt. I dag inleds en av de större övningarna i Östersjöområdet, i form av Baltops. Där samverkar vi med USA och andra Natoländer.

Det är olika exempel och tecken på hur vi stärker och tvinnar ihop länken över Atlanten mellan Europa och USA. Och där skulle frihandelsavtalet bli en viktig del.

Herr talman! Därför tycker jag att det ligger stor klokskap i det som Mikael Damberg säger – och jag delar den synpunkten fullt ut – nämligen: Vad är alternativet, om vi inte får ett avtal på plats? Det är något som skrämmer mig. Jag inbillar mig att det också skrämmer Mikael Damberg ganska mycket.

Anf. 114 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Det är ett viktigt år för handelspolitiken. Det handlar inte bara om TTIP-avtalet eller det framförhandlade CETA-avtalet mellan EU och Kanada, som egentligen är klart men som ska gå in i en ny fas. Det handlar också om WTO, som har sin stora konferens i Nairobi i december. Den avgör lite grann det multilaterala handelssystemets framtid. Om WTO

skulle misslyckas står världshandelssystemet inför en ganska allvarlig situation.

Jag menar att alla de regionala, stora frihandelsavtalen kan sätta press på det globala handelssystemet, så att det rör sig framåt och så att WTO får en viktig roll framöver. För ett litet land som Sverige är de globala spelreglerna enormt viktiga i handelspolitiken.

Jag vill avsluta med att säga att det inte bara handlar om egenintresse. Jag brukar säga det eftersom vi ibland talar om Sverige som en handelsnation, om att 45–50 procent av vår bnp är beroende av export. Men det handlar inte bara om export.

Sedan finanskrisen har världens fattigaste länder drabbats hårt av protektionism från världens rikaste länder. Olika typer av handelshinder har införts, vilket har hållit tillbaka de fattiga ländernas exportutveckling med 30 procent. 900 miljoner människor som bor i världens fattigaste länder blir därmed utestängda från världshandeln. Det är alltså ett globalt perspektiv som inte bara handlar om Europa och USA utan om världens handelssystem som blir viktigt framöver. Vi är djupt engagerade i det.

I fråga om relationen med USA är jag ganska stolt över det arbete som vi har gjort sedan vi kom i regeringsställning. Vi har jobbat med preclearance på Arlanda. Det är ett obegripligt ord, men det handlar om att gräns- och tullkontrollen görs här i stället, för att man ska slippa de långa köerna när man kommer in i USA.

Nu har Sverige blivit utvalt som ett av nio länder som USA vill gå vidare med för att jobba med detta. Det är klart att det underlättar handel och förbindelser med USA och för besöksnäringen, om vi får det avtalet på plats. Vi har jobbat hårt med det. Därför hoppas jag att det kan underlätta, inte minst de mellanmänskliga och affärsmässiga kontakterna mellan USA och Sverige.

Anf. 115 HANS WALLMARK (M):

Herr talman! Jag tror att en handelsminister, såväl i denna som i den föregående alliansregeringen, rätt hanterat bidrar till att skapa säkerhet. Jag tror att handel, på det sätt som Mikael Damberg redogjorde för nu, visar betydelsen av det. Det rör sig om fattigdomsbekämpning genom att man öppnar upp marknaden och gör det möjligt för länder i utvecklingsfaser att ha Europa och USA som sina marknader. De kan därmed få intäkter för att kunna bygga upp sina egna välfärdssamhällen.

Det handlar också om säkerhet när man knyts ihop på det sättet. Den som man gör affärer med har man svårare att vara elak och dum mot.

Det är också talande, och ett mycket gott argument som lyfts fram, att man nu inför den amerikanska passkontrollen redan på den svenska sidan för att underlätta för utbyte och handel mellan Sverige och USA och att Sverige är ett av nio länder. Det pikanta är att detta kom ungefär samtidigt som Ryssland meddelade att åtta svenskar var portförbjudna i Ryssland. Det säger något om utvecklingstendenserna. Vi har ett USA som vill öppna upp sig och samverka. Och vi har en granne i öster som vill stänga ned och förhindra och som dessutom uppträder ganska bullrande och allvarligt i vårt Östersjöområde. Det är de två utvecklingstendenserna vi kan se.

Prot. 2014/15:110

5 juni

Svar på
interpellationer

Det är i ljuset av precis detta vi ska se frihandels- och investeringsavtalet mellan EU och USA. Därför är det ett gott exempel. Det är just de två områdena som vi kan knyta samman och därigenom vara med och sätta den typen av globala regelverk, som inte bara är i våra egna intressen. Det är i de samverkande och samarbetande ländernas intressen.

Jag tror att länder i en utvecklingsfas har större nytta av antikorrup-tionsarbete, öppenhet och lagstyrighet som EU och USA kan medverka till på handelns område än den typen av regelverk som skulle kunna dikteras av ett ryskt eller kinesiskt handelsblock.

Anf. 116 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag kan konstatera att vi är väldigt överens, jag och Hans Wallmark. Det ryska agerandet och den olagliga annekteringen av Krim skapar en utmanande säkerhetsordning i Europa. Det är otroligt viktigt med kraftfull enighet i Europa men också transatlantisk enighet om stödet för Ukraina och gentemot Ryssland.

Det är också viktigt att framhålla vårt eget, nationella arbete på detta område. Jag vill tacka Hans Wallmark för hans arbete med den överenskommelse som gjordes på försvarsområdet, med brett parlamentariskt stöd mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna. Det är en inriktningsproposition för att stärka Sveriges försvarsförmåga. Jag tror att det är viktigt att ta ansvar i det här säkerhetspolitiska läget och att visa det genom parlamentarisk samverkan.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 17 Svar på interpellation 2014/15:584 om åtgärder för näringslivet i Halland

Anf. 117 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jörgen Warborn har frågat mig vilka åtgärder jag och regeringen avser att vidta för att beslutet att stänga Ringhals 1 och 2 inte ska slå mot företagen i Varberg och Halland.

Styrelsen för Vattenfall AB har beslutat att inleda en process för att avveckla kärnkraftsreaktorerna Ringhals 1 och 2. Frågan innefattar även förhandling med Eon AB, som är delägare i Ringhals AB. Slutligt beslut fattas i styrelsen för Ringhals AB.

Riksdagen har beslutat att Vattenfalls uppdrag ska vara att generera en marknadsmässig avkastning genom att affärsmässigt bedriva energiverksamhet så att bolaget tillhör ett av de bolag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion.

Enligt information från Vattenfall är bolagets beslut fattat på affärsmässiga grunder och baserar sig på att reaktorerna inte längre är lönsamma. Det är ett ansvar för bolagets styrelse och ledning att göra denna bedömning.

Regeringen anser att den bästa kunskapen om vad som behövs för att utveckla Varberg och Halland finns i den egna regionen. Därför ligger

också huvudansvaret för de regionala tillväxtresurserna hos länet. Tillsammans med länets egna prioriteringar och insatser skapar regeringens satsningar inom den regionala tillväxtpolitiken, näringspolitiken och övriga politikområden bra förutsättningar för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft i alla delar av landet.

Prot. 2014/15:110

5 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 118 JÖRGEN WARBORN (M):

Herr talman! Först vill jag tacka ministern för svaret. Min fråga var vilka åtgärder som ministern och regeringen har för avsikt att vidta med anledning av Vattenfalls besked om att stänga två reaktorer. Jag kan tycka att svaret var lite otydligt, men låt oss återkomma till detaljerna.

Bakgrunden är att Vattenfall har meddelat att man har för avsikt att avveckla två reaktorer vid Ringhals kärnkraftverk. I dag finns där fyra reaktorer. Det innebär alltså en halvering av antalet reaktorer.

Ringhals är utan konkurrens den största privata arbetsgivaren i Varberg. Där jobbar ungefär 1 640 personer, och därtill ska läggas de ungefär 1 000 personer som är anställda av andra företag och har uppdrag på Ringhals. Utöver detta är det lokala näringslivet i stor utsträckning beroende av affärerna med Ringhals. Det är alltså en stor mängd människor som riskerar att drabbas om det här beslutet genomförs.

Jag har tidigare ställt en skriftlig fråga till näringsministern om vad ministern har för verktyg för att förhindra att beslutet genomdrivs. Anledningen till det är naturligtvis att det är ministern och Näringsdepartementet som har ansvar för förvaltningen av det statliga bolaget Vattenfall.

Nu svarade ministern inte på frågan om vilka verktyg regeringen har. Men han gav ett tydligt svar om att han inte avser att vidta några åtgärder för att förhindra att beslutet genomdrivs.

Jag ställde då en interpellation till arbetsmarknadsministern och frågade vilka initiativ vi kunde vänta från hennes och regeringens sida med anledning av den problematiska situation som kan uppstå på den lokala arbetsmarknaden. För att sammanfatta den debatten uttryckte hon att hon och regeringen inte har för avsikt att vidta några åtgärder. Arbetsmarknadsministern såg problemet, vilket är en bra början, men hon hänvisade människor till Arbetsförmedlingen.

Herr talman! Regeringen är ansvarig för att Vattenfall har lämnat det här beskedet. Jag kritiserar inte Vattenfall, utan det är regeringens samlade agerande som har skapat denna mycket oroliga situation för människor som jobbar vid Ringhals och för näringslivet som är beroende av affärerna med Ringhals.

Det enda som kan anses vara lite mildrande i sammanhanget är att det är minst två och ett halvt år till att beslutet ska verkställas. Regeringen har skapat den här situationen, och man har två och halvt år på sig att reda upp den.

Vi hör ofta företrädare för regeringen, och inte minst ministern själv, tala om en aktiv näringslivspolitik. Därför vore det intressant att höra ministern utveckla formuleringen i svaret på interpellationen. Här menar ministern att huvudansvaret ligger på regionen i Halland. Men ministern säger också att tillsammans med regeringens satsningar inom den regionala tillväxtpolitiken, inom näringspolitiken och inom övriga politikområden kommer det att skapas förutsättningar för tillväxt. Då undrar jag:

Är det några speciella insatser som regeringen och ministern avser att initiera med anledning av Ringhals eventuella nedläggning av två reaktorer? Jag har tolkat att så inte är fallet, men jag skulle gärna vilja få det bekräftat.

Anf. 119 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Tack också Jörgen Warborn för interpellationen! Den ger ju också mig möjlighet att reda ut ett och annat.

Att regeringen är ansvarig för att Vattenfalls styrelse har valt att fatta ett affärsmässigt beslut är ju inte korrekt. Det är styrelsen för Vattenfall AB som har fattat det här beslutet och sedan informerat både ägaren och allmänheten om sin inriktning på verksamheten. Jag kan ha fel, men jag har uppfattat det så att riksdagen har fastställt inriktningen för Vattenfall att vara ett affärsdrivande bolag.

Om Moderaterna har någon annan synpunkt och tycker att Vattenfall ska agera på något annat sätt vore det en intressant synpunkt. Men så länge som Vattenfall är affärsdrivande är det styrelsen som har att agera utifrån affärsmässiga villkor. Det är alltså inte regeringen som har fattat det här beslutet eller tvingat Vattenfalls styrelse att fatta det.

Det andra som jag vill ta upp är att det som är nytt här är ju en framflyttning i tid. Tidigare har Vattenfall kommunicerat att man har tänkt att stänga de reaktorer som har blivit gamla och där underhållskostnaderna är ganska stora kring 2025. Nu kommer beskedet att de kan stängas 2018–2020. Det rör sig alltså om ett antal år tidigare än vad som beräknades från början. Det är det som är utmaningen, att ett antal av dessa reaktorer kommer att stängas.

Jag är helt säker på att den regionala tillväxtstrategin som man jobbar med i länet också tar fasta på att de äldsta reaktorerna kommer att stängas av, eftersom bolaget tidigare har varit så tydligt med det. Nu blir det en något tidigare stängning, men det finns fortfarande ganska gott om tid för att jobba med dessa frågor. Det är inte så att Vattenfalls hela verksamhet i Ringhals kommer att stängas ned. Det rör sig om två reaktorer, men huvuddelen av verksamheten kommer att vara kvar eftersom detta med säkerhet och mycket annat ju är desamma. Oavsett hur många reaktorer som drivs behöver man en viss typ av organisation.

Men det är klart att det blir en utmaning när de gamla reaktorerna inte längre kommer att fortsätta att drivas. Då har man ett antal år på sig att jobba strategiskt med detta. Jag vill berömma länet och regionen för att man har goda förutsättningar. Det finns ett ganska starkt underliggande näringslivsklimat i regionen med en ganska god sysselsättningsutveckling, och man har en relativt låg arbetslöshet. Det här kommer att bli en utmaning, men man har antal år på sig att jobba med den och också växla över i nya näringar som kommer att växa fram.

Jag återkommer till det senare, men det är viktigt att säga att det här är en tidigareläggning av planeringsförutsättningarna. Reaktorerna 3 och 4 kommer fortsättningsvis att drivas kanske fram till 2040-talet, och det är ju ganska långt dit. Men de planeringsförutsättningarna har gällt ganska länge. Det är marknadspriset på el som de facto har påverkat alla energibolags bedömningar av vilka investeringar som är lönsamma och inte lön-

samma och hur mycket återinvestering som man ska göra i gamla anläggningar eller om man ska satsa på nytt. Det är det som är den stora utmaningen, inte bara för Vattenfall utan för alla stora energibolag runt om i Europa.

Prot. 2014/15:110

5 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 120 JÖRGEN WARBORN (M):

Herr talman! Jag är glad att ministern inser att det här är en utmaning, men i svaret kom det inga konkreta exempel på vad just regeringen har tänkt att göra för att förhindra att beslutet genomdrivs eller för att mildra situationen för de människor som kan bli arbetslösa eller för de företag som står inför jobbiga beslut.

Det är riktigt som ministern säger, att det inte är regeringen som har beslutat om nedläggningen. Man har inte heller tvingat Vattenfall att fatta det beslutet. Men det är klart att Vattenfall, ett statligt ägt bolag som lever i en politisk kontext där man lägger örat mot rälsen, agerar ju efter vad regeringen gör i den fasta politiken när det gäller effektskatt och annat och också efter de uttalanden som kommer från regeringen.

När alliansregeringen styrde för åtta månader sedan då planerade Vattenfall att bygga ut med två nya reaktorer. Med den socialdemokratiskt ledda regeringen planerar Vattenfall alltså att lägga ned två reaktorer.

Ministern talade om framflyttning i tid. Det stämmer. Nedläggningen har tidigare planerats bli något senare, men nu blir det en "förtidspensionering" av reaktorerna. Jag talade med en representant för en konsultfirma som har uppdrag i Ringhals. Han uttryckte stor oro över beskedet och sa att det kommer att slå mot dem direkt, inte 2018, 2019 eller 2025 utan det påverkar dem med en gång. Underhållsarbete och annat kommer att ställas in på 2018, 2019, 2020, vilket år det nu blir, och inte på 2025. Han hade en whiteboard som visade deras projekt och menade att den ena delen, det som inte rör säkerhet och annat, kommer att försvinna. Det är många jobb som hotas. Jag hoppas att regeringen väljer att se det och också göra något åt det för att mildra de effekter som kan drabba företaget och dem som jobbar där.

Om vi går söderut i Halland, till Hylte kommun, finns där Stora Enso. Det är en stor och dominerande aktör på den lokala arbetsmarknaden. När beskedet kom gick deras chef ut och sa att de såg en prisökning på elen direkt och att varje prisökning påverkar deras konkurrenskraft. Vi har ju gemensamt ambitionen att stärka Sveriges konkurrenskraft, och det är ett olyckligt slag mot svensk konkurrenskraft.

Socialdemokraterna talar ofta om en aktiv näringspolitik. Det är dags för regeringen att svara upp mot den. Det första är, som sagt, att försöka förhindra beslutet om nedläggning. Det andra är att göra något för att underlätta för dem som förlorar jobben. Nu hör vi ministern skjuta frågan ifrån sig och säga att det är Vattenfall som har fattat beslutet. Det är underligt. Är det den moderatledda Region Halland som ska lösa situationen? Det är alldeles riktigt att vi relativt sett har lite lägre arbetslöshet och ett ganska bra näringsklimat. Det är en moderatledd region.

Det jag undrar är om näringsministern ens tycker att det är problematiskt att den största arbetsgivaren halverar sin verksamhet. När ministern hänvisar till Region Halland undrar jag om han tagit några kontakter för att se om det finns möjlighet att koordinera insatserna för att mildra effekterna för de människor som kan drabbas.

Anf. 121 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag vill börja med att säga att ägarstyrningen i staten inte går till så att våra statliga bolag lägger örat mot rälser och funderar över vad regeringen tycker och tänker. De har uppdrag som respektive bolag har att förvalta och verkställa. Vattenfall är ett affärsdrivande bolag och ska fatta sina beslut på affärsmässiga grunder. Att staten och regeringen skulle upphäva beslutet antar jag är Jörgen Warborns uppfattning, inte Moderaternas som parti. I så fall skulle det betyda en helt annan styrning än affärsmässighet av statens viktigaste och största bolag. Det måste vara styrelsen som fattar de affärsmässiga besluten.

Nu har marknadspriserna förändrats så pass mycket att det verkligen påverkar investeringsmöjligheterna på energiområdet och också påverkar lönsamheten i gamla verksamheter. Det får en del sådana konsekvenser, vilket innebär att man tvingas stänga ned verksamheter för att de inte längre är lönsamma. Det visar betydelsen av Energikommissionen. Den blir ännu viktigare genom detta.

Jag vill säga att med de beslut som Vattenfall är på väg att fatta, som också kan ske på övriga delar av energimarknaden, blir Energikommissionen ännu viktigare när det gäller att utifrån både forskning och kunskap analysera och komma överens om en gemensam bild av det framtida behovet av energi, att identifiera utmaningarna och möjligheterna med det nya energiförsörjningssystemet och hur det måste förändras samt att nå en bred uppgörelse om den långsiktiga energiförsörjningen.

Det blir underlag för en energiöverenskommelse som ska fokusera på förhållandena för elförsörjningen 2025–2030. Det är de åren vi egentligen talar om. Det är då det verkligen får effekt om vi inte arbetar förebyggande. Vårt politiska ansvar att jobba med energipolitiken blir oerhört viktigt. Jag hoppas därför att det gemensamma arbetet i Energikommissionen kan bära frukt.

Man kan alltid, om man vill göra frågan politisk, säga att regeringen har höjt effektskatten och därför är det vårt fel att Vattenfall fattar det beslutet. Men problemet för Warborn blir att den borgerliga regeringen höjde effektskatten mer än den nuvarande regeringen. Är det då ert fel att Vattenfall fattar det beslutet, Jörgen Warborn? Jag tror inte att det är så enkelt, utan det krävs en samlad bedömning av kostnadsläget för att kunna göra återinvesteringar.

Jag ska ärligt säga att jag tror att med det här beslutet kommer ett antal underhållsinsatser inte att genomföras och inte heller återinvesteringar. Det kommer att påverka verksamheten när beslutet väl är formellt fattat. En del insatser kommer inte att genomföras medan andra kommer att behöva fullföljas även när verksamheten ska stängas ned. Mycket av verksamheten kommer naturligtvis att vara kvar eftersom flera reaktorer fortsätter att vara igång.

Det kommer att bli en omställning, och mitt besked är detsamma som arbetsmarknadsministerns, att vi kommer att följa detta mycket noga. Om det behövs ytterligare insatser för att några myndigheter inte klarar av sitt uppdrag i det här läget eller om vi behöver göra extraordinära insatser för att regionen inte klarar av det är vi beredda att lyssna. Jag uppfattar att regionen har en plan som är inriktad på att det här kommer att hända och att de jobbar med sina specifika förutsättningar på en arbetsmarknad som

fungerar relativt väl i svenskt perspektiv och där arbetslösheten är relativt låg.

Jag skulle vilja säga att om det är någon region som har hyggliga förutsättningar att klara omställningen så är det Halland. I och med Vattenfalls beslut blir det en viss tidigareläggning av de insatser som ändå skulle behöva göras.

Anf. 122 JÖRGEN WARBORN (M):

Herr talman! Det är bra att ministern ser att det kommer att bli en utmaning. Vad gäller det senaste inlägget är det också bra att regeringen har för avsikt att lyssna om det blir stora utmaningar och om speciella stöd kan behövas. Det tycker jag är väldigt bra.

Jag hade dock gärna sett att det varit lite mer proaktivt, att man planerat för det. Det som är bra är att det finns tid att planera för nedläggningen. I många andra fall hör man om en nedläggning av något som påverkar en bygd eller en kommun ganska direkt, men nu har vi två och ett halvt år på oss att planera. Återigen: Jag skulle vilja ha lite mer aktiv näringspolitik. Det är något som Socialdemokraterna ofta talar om, men jag ser det inte riktigt här.

Det som än mer aktualiserat frågan är Eons besked i går att de avser att stänga ytterligare två reaktorer. Det betyder att vi på kort tid fått besked om att fyra av Sveriges tio reaktorer kan komma att stängas. Jag läste i en tidning att Svenskt Näringsliv kallar på en kriskommission eftersom det här påverkar den svenska konkurrenskraften i stort. Inte minst gäller det den elintensiva industrin. Det blir intressant att höra hur regeringen reagerar på det besked som kom från Eon i går.

Det är viktigt att vi ser en aktivitet från regeringens sida och att Socialdemokraterna inte viker sig för Miljöpartiet, så som jag upplever det i diskussionen om energipolitiken. En kommentar om Eons besked hade varit intressant att få av ministern.

Anf. 123 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag vill börja med att säga att det även här var ganska förväntat att de äldsta reaktorerna skulle läggas ned före 2025. Bolaget har tidigare varit ute och talat om den möjligheten. Därför är det ingen total överraskning att det presenteras nu. Däremot är det något oväntat att de lägger ned Oskarshamn 2 eftersom de för tillfället arbetar med modernisering och effekthöjning där.

Återigen: Om man frågar bolaget sker det på grund av prisbilden. Det blir svårt att med de låga energipriserna på marknaden räkna hem lönsamhet. Det var inte helt oväntat. Vi hade förväntat oss det. Det är en av anledningarna till varför Energikommissionen tillsatts och varför vi är noga med att skapa långsiktighet i dessa frågor.

En sak som vi gjort på kort sikt gäller effektreserven. Det är oerhört viktigt att både privatpersoner och företag i Sverige vet att Sverige har energi. Precis som Jörgen Warborn säger tar det ett antal år att säkra detta. Just nu har vi elöverskott i Sverige. Vi har väldigt låga priser på energi. Men om mycket energiproduktion läggs ned kommer priserna att börja krypa uppåt. Det är rimligt att så sker, och då är det viktigt att vi ser till att det finns effekt i systemet. Därför har vi valt att dra tillbaka den borgerliga

regeringens beslut att avveckla effektreserven och i stället se till att den kan finnas kvar så att vi inte äventyrar industrins och andra elkonsumenters rätt till stabil elförsörjning.

Det här understryker behovet av ett långsiktigt arbete i Energikommissionen. Energiförsörjningen är viktig för svenska hushåll och framför allt för svensk industri.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 18 Svar på interpellation 2014/15:602 om effekter av regeringens näringspolitik

Anf. 124 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Fredrik Schulte har ställt flera frågor till mig om regeringens näringspolitik i allmänhet och det nationella Innovationsrådet i synnerhet.

Stabila offentliga finanser är grunden för regeringens jobbpolitik och för Sveriges långsiktiga konkurrenskraft. På denna grund bygger vi vår jobbagenda, som består av investeringar för framtiden i infrastruktur, forskning, bostäder och klimatomställning, en politik för fler och växande företag genom en aktiv näringspolitik, ökad innovationskraft och en ökad export samt kunskapsreformer för ett modernt arbetsliv med ett bättre fungerande utbildningssystem, ett nytt kunskapslyft och bättre matchning.

Som Fredrik Schulte pekar på kommer Sverige ofta högt i internationella rankningar av innovations- och konkurrenskraft. Det är positivt. Men andra länder utvecklas snabbare, och Sveriges försprång krymper. Det är också tydligt att vi ”kommer väl ut” när man mäter inputfaktorer som storleken på våra investeringar i forskning och utveckling. Men det är också tydligt att vi är sämre på att dra nytta av dessa investeringar i form av nya varor, tjänster och exportmöjligheter. Det är därför en rimlig slutsats att vi bör kunna få ut mer av våra investeringar i forskning och utveckling och ur vårt innovationssystem.

Det är här Innovationsrådet kommer in. Många andra länder har innovationsråd och har haft det under lång tid. Vårt grannland Finland har ett forsknings- och innovationsråd sedan 2007. Även andra viktiga konkurrentländer som Danmark, Tyskland, Nederländerna, Schweiz, Kanada och Singapore har innovationsråd.

OECD beskrev 2013 det svenska innovationssystemet som fragmenterat och utan stark ledning; olika departement var dåligt koordinerade. Regeringen har tagit intryck av OECD och internationella erfarenheter. För att utveckla Sverige som innovationsland och stärka vår konkurrenskraft har vi inrättat ett innovationsråd med statsministern som ordförande, ytterligare fyra statsråd och tio externa ledamöter.

Innovationspolitiken spänner ofta över flera politikområden. Konstruktionen med ett litet råd på hög politisk nivå möjliggör en effektiv koordinering och prioritering och ett helhetsgrepp på det här viktiga området.

Herr talman! Jag tackar näringsministern så mycket för svaret.

Jag ska börja med att ge näringsministern en komplimang: Han är en mycket skicklig politiker. Hade jag inte varit politiker själv och inte varit så pass intresserad och insatt i den politiska debatten är det inte helt omöjligt att Mikael Damberg hade lurat mig till att rösta på honom. När man hör näringsministern stå här och prata om stabila statsfinanser, en aktiv näringspolitik, stärkt svenskt välstånd, innovationskraft, export och Sverige som kunskapsnation låter det väldigt bra. Det är värdeord och inriktningar på politiken som jag tror att de flesta i den politiska mittfåran stöder. Det är genom arbete, företagande och innovation som vi bygger Sverige starkt, bygger vårt välstånd och bygger våra förutsättningar för en god välfärd.

Problemet är bara det, herr talman, att när man skärskådar de fina orden och skrapar lite på ytan visar det sig att ”stabila statsfinanser” blivit en avveckling av överskottsmålet. Socialdemokraterna säger en sak: Vi ska ha stabila statsfinanser. Sedan gör de det precis motsatta. De ska ta bort förutsättningen för stabila statsfinanser, under stark kritik från till exempel Finanspolitiska rådet.

Socialdemokraterna pratar om att stärka Sverige som kunskapsnation, men de vill riva upp beslutet om att satsa mer pengar på mer matematikundervisning i skolan och riva upp riksdagens beslut om att införa en tioårig grundskola. Det som skulle bli en förstärkning av Sverige som kunskapsnation blev motsatsen: en försvagning av Sverige som kunskapsnation.

Mikael Damberg anser att Sverige har ett starkt innovationsklimat. Det är sant. Som jag skrev i min interpellation kommer Sverige högst upp i många rankingar. Men det är inte ofta det är så. År 2006 var Sverige inte ens i tio-i-topp. Det här är en utveckling som har skett under de senaste åren. När Mikael Damberg står här och säger att avståndet krymper har jag lite svårt att förstå vad han menar.

Vad gäller en aktiv och bra näringspolitik kan jag säga att det som Socialdemokraterna de facto gör är att massivt höja skatterna på jobb och företagande. Visserligen har även Alliansen föreslagit skattehöjningar. Vi gick till val 2014 på skattehöjningar med uppemot 8 miljarder. Men, herr talman, vi föreslog inga skattehöjningar på jobb och företagande, utan på andra saker.

Alla de fina ord som vi får höra från näringsministern kokar ned till en praktisk politik som är raka motsatsen till det som näringsministern står och säger.

Jag frågade i min interpellation, och jag anser inte att jag har fått svar, vad det enda egentliga förslag som den här regeringen har för att stärka det svenska näringslivet, nämligen ett innovationsråd, kommer att ha för effekt. Jag tycker inte att det är katastrofalt att inrätta det här Innovationsrådet, herr talman. Förslaget är bara om möjligt lite löjligt, för det kommer inte att ha någon effekt. Det kommer att vara relativt betydelselöst. Jag frågade Mikael Damberg i min interpellation om det finns något forskningsstöd för att ett sådant här innovationsråd skulle ha någon betydelse. Han har inte kunnat ge något svar på det.

Av alla fina ord har det mesta i själva verket blivit motsatsen.

5 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 126 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag tackar Fredrik Schulte för interpellationen. Jag tror att vi i debatten kommer att känna igen en del från valrörelsen. Vi har olika syn på vad som leder till innovationer, utveckling och ett gott näringslivsklimat.

Men vi har i grunden också olika bild av hur det går för Sverige. Fredrik Schulte är fast i något slags regeringsförsvarsperspektiv. Han tror att allt bara är bra och att vi toppar alla rankningar. Det var så Moderaterna brukade säga i regeringsställning, men det är faktiskt inte sant. Jag fick nu ta del av Innovation Union Scoreboard, där vi åter är i topp bland EU-länderna, för femte året i rad. Det är jättebra, trots att Schweiz är långt före oss. Problemet är att vi tappar mark, vilket vi har gjort under de senaste åren. En lång rad år har andra länder lyckats förbättra sina placeringar och gått uppåt i rankningarna, medan Sverige fallit tillbaka.

När det gäller global konkurrenskraft har vi fallit från plats tre till plats tio. Vi går inte uppåt utan faller nedåt. Vad gäller skolresultat finns det inget annat OECD-land där elevernas kunskapsresultat faller så snabbt som i Sverige. Det är inte soliga gatan där allting är precis som det ska. Det är produktivitet som bygger konkurrenskraft långsiktigt, men produktiviteten har legat still i Sverige sedan 2007. Det är ett jätteproblem för Sverige, om vi ska vara en stark exportnation. Vår export har också utvecklats svagare än våra konkurrentländers.

Om man står för den här analysen måste man också fundera på vad vi måste göra annorlunda. Under tidigare mandatperioder trodde man från Moderaternas sida att stora skattesänkningar skulle skapa alla lösningar och vända trenden och valde att genomföra sådana. Nu ser vi att vi möter en stenhård konkurrens på en global marknad. Vi möter länder som satsar stenhårt på forskning och utveckling, kunskapsreformer, livslångt lärande, innovationsinsatser och samverkan mellan näringsliv, akademi och politik, som ska kunna utveckla saker och ting ihop.

I det läget måste vi lära av de bästa. Skattesänkningar och ”skatteundantag” för arbetsgivare som anställer unga människor är inte det som bygger konkurrenskraft i en global ekonomi. Det hade inte effekt. Arbetslösheten bland ungdomar var högre efter att man infört det än innan. Vi använder i stället de här pengarna till insatser som långsiktigt bygger vår konkurrenskraft genom investeringar i infrastruktur, bostadsbyggande, utbildningssystemet och exportinsatser som är till för att vi ska få fler företag som orkar gå på export.

Vi gör alltså två olika analyser av läget för Sverige. Vår bild är att det är viktigt att vi höjer tempot och gör större investeringar i sådant som bygger långsiktig konkurrenskraft och som gör att svenska företag klarar en global konkurrens. Schulte råkar vara fast i bilden att ingenting behöver göras i Sverige, att vi kan fortsätta som förut. Men det går inte.

Jag vill också bemöta det Fredrik Schulte säger om Innovationsrådet. Finns det alltid en forskningsrapport som bevisar att det man genomför är bra? Nej, det kanske det inte finns, ärligt talat. Men vi kan dra slutsatser av flera andra länder som har lyft sig när det gäller innovation. De har haft ett väldigt strategiskt ledarskap. De har haft ett tydligt politiskt ledarskap för innovationspolitiken.

Jag som innovationsminister i regeringen är oerhört tacksam över att statsministern leder Innovationsrådet. Det gör att frågorna får ett lyft över departementsgränser. Det är då inte bara ett departement som är intresserat av innovationsfrågor. Jag är helt säker på att den tidigare näringsministern i den borgerliga regeringen tyckte att innovationsfrågor var jätteviktiga. Men det är inte alltid säkert att alla andra departement driver frågorna med samma tyngd. Att statsministern tar den här frågan och driver den framför sig gör att hela regeringen kommer framåt. Jag tror att det är otroligt viktigt. Vi har lärt oss av hur andra länder har gjort och dragit slutsatser av det.

Anf. 127 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Jag tror inte på något sätt att läget är så soligt att vi ingenting ska göra. Sverige har jättestora utmaningar framför sig. Det har vi inte minst – det var lite det som Mikael Damberg antydde – eftersom stora delar av världen som har legat efter kommer i kapp. Det handlar om länder som Kina och Sydkorea och om stora delar av Centralasien och Sydamerika, inte minst, som kommer i kapp på olika sätt. Det är klart att den globala konkurrensen bara blir tuffare och tuffare. Då återstår väldigt mycket. Vi kan aldrig luta oss tillbaka och tro att Sverige har säkrat sitt framtida välstånd och sin framtida välfärd, utan vi måste hela tiden vara topnotch och arbeta med att förbättra vår politik.

Det gäller särskilt skolan. Det är vår framtid. Då tycker jag att det är mycket märkligt och själv motsägande att näringsministern står här uppe och säger att vi har de stora utmaningarna och att ni sedan tar bort satsningar på extratimmar i matteundervisningen. Ni tar bort det förslag som riksdagen har beslutat om som handlar om en tioårig obligatorisk grundskola. Och ni tar bort satsningen på de mest kompetenta och dugliga lärarna i form av utvecklingen av förstelärarsatsningen.

Man säger en sak men gör någonting helt annat.

Den poäng som jag vill göra kring innovation och innovationsklimatet är att Sverige under de senaste tio åren har sett en tydlig positiv utveckling. Man kan titta på den mätning som EU-kommissionen gör. Jag tror att vi låg på plats tio år 2006. Precis som näringsministern har sagt har vi de fem senaste åren i rad toppat den.

Om man var på plats tio år 2006 och om man de fem senaste åren har toppat det har det varit en positiv utveckling. Jag skulle säga det. Jag tror att Mikael Damberg får väldigt svårt att motivera att det skulle vara anorlunda.

Vi har också haft en väldigt positiv utveckling på arbetsmarknaden. Under de senaste 30 åren har det nettomässigt skapats en halv miljon nya jobb. 360 000 av den halva miljonen, alltså mer än två tredjedelar, har tillkommit de senaste åtta åren – det säger någonting – trots att vi har haft den värsta krisen sedan depressionen på 30-talet i den globala ekonomin.

Men det finns mycket att göra. Inte minst finns det mycket att göra när det gäller att stärka förutsättningarna för entreprenörer att bedriva näringsverksamhet. Till exempel skulle entreprenörskatten, när man lägger ihop bolagsskatten och vinstutdelningsskatten, behöva sänkas för att det ska vara mer lönsamt och attraktivt för unga företagare att stanna kvar i Sverige.

Jag tänker på personer som har en idé om en app. Jag tänker på unga innovativa datakillar och datatjejer som startar något som kanske blir framtidens Skype och omsätter miljarder. Varför ska de stanna i Sverige när de väldigt enkelt kan flytta till Luxemburg inom ramen för EU och få väsentligt lägre skatter? Det är klart att skatter spelar roll för incitamenten att bedriva verksamhet och intresset att bedriva näringsverksamhet i ett land. Det är väldigt tydligt belagt.

I stället för att prata om de frågorna pratar Socialdemokraterna om en aktiv näringspolitik. Jag undrar: Vad är den här aktiva näringspolitiken? Vi har ju gått igenom nu, punkt för punkt, hur ni höjer skatterna på jobb och företagande och tar bort överskotts målet. Det enda det kokar ned till är det här Innovationsrådet. Det är väl trevligt, men det har ingen betydelse.

Anf. 128 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Det är fascinerande att höra en moderat tala om överskotts målet. Igen lämnade man över ett enormt budgetunderskott till en socialdemokratiskt ledd regering. Förra året var det 74 miljarder kronor i underskott. Smaka på den siffran! Då står Moderaterna här och talar om ett överskottsmål. Ni skapade ett underskott av historiska mått i Sverige, som nu gör att Sveriges möjligheter att investera och göra viktiga satsningar begränsas. Ni hade inte ordning på ekonomin. Annars hade vi inte stått här och talat om krona för krona i kammaren. Det var ni som hade ansvar för statens ekonomi på er tid.

Jag noterade att ni skjuter ert krav på balansmål framåt i tiden i er budgetmotion. Du kanske kan reda ut varför det är 2020. Ni verkar inte heller tro på det här. Ni verkar inte ens tro på er egen politik.

Men det är intressant att i ett läge med stora underskott i statens finanser, då vi utmanas i fråga om konkurrenskraft från hela världen, är Schulte tillbaka i skattesänkningarna. Nu är modellandet Luxemburg. Vi kanske kan räkna på skatteintäkterna i Luxemburg och i Sverige. Var skulle vi hamna? Är det en skattekonkurrens ned till Luxemburgs nivå som är Moderaternas nya drömagenda? Det är intressant. Det är inte det man försöker säga utåt, men det är uppenbarligen det som fortsatt är det viktigaste för Moderaterna.

Nu när budgeten från regeringens sida faktiskt går igenom den 16 juni tror jag att Moderaterna får problem med att förklara varför man säger nej till järnvägsunderhållet när tågen inte går i tid. Varför säger man nej till bostadsinvesteringar när vi ser att 150 kommuner runt om i Sverige har bostadsbrist och att unga människor inte kan flytta hemifrån? Varför säger man nej till utbildningskontrakt, traineejobb och extratjänster i välfärden? I stället för att de här människorna faktiskt ska få göra en viktig insats ska de gå hemma och vara arbetslösa. Man säger nej till stora utbildningssatsningar på universitet och högskolor och när det gäller vuxenutbildning. Det är intressant med skolan. Man säger nej, i alla fall i de budgetar som man än så länge har presenterat, till den stora lönesatsningen för lärarna de kommande åren. Är inte lärarna själva nyckeln till att vända skolutvecklingen i Sverige? Det var i alla fall det jag lärde mig under många år när jag jobbade med utbildningspolitik.

Men för att ha råd att göra satsningar på utbildning, universitet, bostadsbyggande och infrastruktur måste man ha intäkter till samhället. Annars blir det underskott. Det är där Moderaterna inte får ihop sin politik. Så fort ni hamnar i ett läge där ni ska välja väljer ni skattesänkningar till Luxemburgs nivå. Då blir det inga pengar över till skolan, bostadsbyggandet och infrastrukturen. Och då klarar inte Sverige av den internationella konkurrensen. Då hamnar man efter. Det hänger ihop.

Det är tur att vi nu har bytt inriktning på politiken. Det handlar om att klara av en näringspolitisk offensiv som innebär att vi funderar över hur vi får fler svenska företag på exportmarknaden. Då måste vi ha en representation på exportmarknaden och i tillväxtländerna. Då kan man inte, som ni föreslår, dra ned på exportstödet, så att vi får stänga viktig representation på tillväxtmarknader runt om i världen. Det blir inte fler företag som växer och anställer fler om man inte ser till att svenska företag får möjlighet att komma ut på exportmarknaden.

Jag tror att det blir intressant att jämföra resultaten. Att tala om politik är en sak, men problemet för Moderaterna blir att man talar om politik som vi faktiskt har sett resultatet av. Det var en minskande global konkurrenskraft. Det var minskade försteg gentemot andra länder. Och kunskapsrasen i svensk skola var det största som vi har skådat inom hela OECD. Det är nog dags att byta politik för att Sveriges konkurrenskraft ska klara framtiden.

Anf. 129 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Det är mycket motvilligt som jag måste citera statsministern för att sammanfatta Mikael Dambergs senaste inlägg: Det är bara trams.

Man kan titta på Moderaternas budgetförslag. Om Mikael Damberg hade bemödat sig om att läsa det hade han sett att hälften av de 3 miljarder som vi vill använda för reformer går till just järnvägsunderhåll. Det är bra att han har koll på vad det är som föreslås här i riksdagen.

Men vi säger nej till väldigt mycket av det som ni föreslår. Vi säger nej till bostadssubventioner som bevisligen inte har fungerat, som bevisligen bara kommer att göda byggherrarna och som inte kommer att ha någon effekt. De har inte haft någon effekt tidigare, och de kommer inte att ha effekt nu heller.

Mikael Damberg räknade upp flera saker. Det är intressant att han inte räknade upp den största satsningen som Socialdemokraterna vill göra. Den största satsningen som Socialdemokraterna vill göra är det som de alltid vill göra, nämligen höja bidragen – bidragen, bidragen, bidragen. Det är, så att säga, själva kärnan och kittet i socialdemokratins nu för tiden. Man vill göra det mindre lönsamt att arbeta.

Sedan försöker Mikael Damberg skymma undan de här delarna av debatten genom att säga att vi nu har dragit på Sverige stora underskott. Han nämnde siffran 74 miljarder. Det intressanta är att vi har låtit riksdagens utredningstjänst titta på hur stora underskotten hade varit om Mikael Dambergs budgetförslag under de senaste åren hade gått igenom. Då hade de varit ännu större. Ni har ju – inte det senaste året, men på det stora hela – föreslagit nästan exakt samma nivåer. Det är kort och gott bara käbbel.

Anf. 130 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag återgår till det som egentligen är interpellationens kärna: Behövs ett innovationsråd? Är det bra att statsministern engagerar sig över departementsgränser för att sätta fokus på Sveriges innovativa förmåga? Jag bedömer att det är otroligt viktigt att visa politiskt ledarskap men också att samordna innovationspolitiken så att den blir effektiv. Det är det som OECD i sina granskningar av svensk innovationspolitik har kritiserat: Det har funnits en brist på samordning. De har också föreslagit i sina rapporter att Sverige borde överväga att inrätta ett innovationsråd, vilket vi nu har gjort.

Jag tycker att det är en klok politik. Det är fokus på det som bygger Sverige starkt. Men är det hela svaret på de näringspolitiska utmaningarna? Nej. Jobbfrågan avgörs av så mycket mer. Jobbfrågan avgörs i Sverige av om vi har stark ekonomi och om vi gör investeringar i infrastruktur, i bostäder, i miljöåtgärder och i forskning. Den avgörs av om vi gör investeringar i en aktiv näringspolitik, inte minst en exportfrämjande politik som gör att Sverige fullt ut tar vara på de möjligheter som finns runt om i världen. Men det handlar också om en mycket mer aktiv utbildningspolitik med utbyggnad av universitet och högskolor, höjd kvalitet, ett livslångt lärande och stora investeringar i skolan. Detta kommer att avgöra Sveriges långsiktiga konkurrenskraft.

Här har tyvärr Socialdemokraterna och Moderaterna olika uppfattningar. Vi gör mycket större investeringar på dessa områden än vad Moderaterna förmår göra. Förklaringen är enkel: Moderaterna landar som vanligt tillbaka i sänkt skatt.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 19 Svar på interpellation 2014/15:606 om regeringens näringspolitik

Anf. 131 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Fredrik Schulte har frågat mig om regeringen och jag i egenskap av minister avser att lägga ned Vattenfalls kolkraftsverksamhet i Tyskland eller på annat sätt använda statliga bolag och skattepengar för att köpa och lägga ned andra verksamheter, använda AP-fonderna för att genomföra marknadsmässigt tveksamma klimatsatsningar, minska vinstmarginalerna för Vattenfall och SJ, använda SBAB för att pressa ned räntan eller på annat sätt använda statliga bolag för att på icke affärsmässiga grunder verkställa politiskt motiverade mål.

Regeringen har riksdagens uppdrag att aktivt förvalta statens ägande i bolag så att den långsiktiga värdeutvecklingen blir den bästa möjliga och att de särskilt beslutade samhällsuppdrag som finns i vissa företag utförs väl.

Regeringens uppdrag från riksdagen är att förvalta statens ägande i Vattenfall AB så att den långsiktiga värdeutvecklingen blir den bästa möjliga. Regeringen välkomnar beslutet i Vattenfalls styrelse att utreda olika strategiska alternativ för den tyska brunkolsverksamheten för att skapa en

ny hållbar ägarstruktur. Processen med en ny ägarstruktur för brunkolsverksamheten bedrivs av Vattenfall och är därmed ett ansvar för bolagets styrelse och ledning. Min uppfattning är att ägaren kan ta ställning till en affär om Vattenfalls brunkolsverksamhet först när den presenteras.

Vattenfalls ekonomiska mål beslutades på en extrastämma 2012, och SJ:s mål beslutades på årsstämman 2014. Bolagens ekonomiska mål ska uppnås långsiktigt över en konjunkturcykel och utvärderas efter en sådan tidsperiod. Det är dock bolagens styrelse och ledning som ansvarar för den löpande förvaltningen av den operativa verksamheten. Vinstmarginalerna är en del av den löpande förvaltningen och därmed inte en fråga för aktieägaren.

Bland de statliga bolagen finns det flera som fått så kallade samhällsuppdrag av riksdagen, till exempel Samhall och Systembolaget. I deras uppdrag finns politiskt motiverade mål som kan anses vara icke affärs-mässiga. Jag utesluter inte att det kan uppstå situationer då fler bolag kan behöva få ett samhällsuppdrag.

Under den förra regeringen konstaterades att SBAB inte har något samhällsuppdrag. Det innebär bland annat att prissättningen på bolagets produkter är en operativ fråga som bolagets styrelse och ledning har att ta ställning till.

Ansvar för AP-fondernas verksamhet och investeringsbeslut ligger enligt lag på AP-fondernas styrelser. Därför varken kan eller får regeringen lägga sig i AP-fondernas investeringsbeslut.

Anf. 132 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Om detta hade varit en riksdagsdebatt om exakt samma interpellation men om den hade utspelat sig på 70-talet hade det antagligen varit en mer värderingsmässigt laddad debatt. På den tiden trodde Socialdemokraterna mer på att Sverige skulle gå i riktning mot planekonomi och statligt ägande av näringsverksamheten. Nu är det inte riktigt så långre, vilket jag välkomnar och tycker är positivt.

Även om det fortfarande finns en viss grad av samma sak är vi i grunden ganska överens om att staten i huvudsak inte ska bedriva näringsverksamhet. Det är i huvudsak det privata näringslivet som ska stå för det. Jag är dock pragmatisk, och Moderaterna är pragmatiska. Vi håller med om att det finns många uppgifter som innebär ett samhällsansvar som statliga företag definitivt kan utföra, till exempel Samhall.

Det som ändå är positivt med historiken bakom den socialdemokratiska politiken kopplad till statliga företag är att de gamla socialdemokratiska politikerna visste om att om man ska bedriva statlig näringsverksamhet måste man göra det på ett professionellt och marknadsmässigt sätt.

Herr talman! Jag tror att Mikael Damberg är av samma virke som de gamla socialdemokraterna. Problemet, och anledningen till att man skickar fram näringsministern i den här typen av debatter, är att det inte riktigt är vad hela regeringen vill. Om man lyssnar på vad Miljöpartiet vill och om man lyssnar på vad Vänsterpartiet, som är regeringens samarbetspartner och del av regeringsunderlaget, hör man att de vill någonting helt annat. De vill slå om inriktningen på näringspolitiken och göra den till en ideologisk lekstuga.

Den som följer *SVT Debatt* och *Agenda* vet att det har varit ett antal debatter och intervjutillfällen där man har frågat till exempel Jonas Sjöstedt, Vänsterpartiets partiledare, hur han ser på saken. Han är tydlig: Han vill inte sälja några brunkolsverksamheter i Tyskland. Han vill lägga ned dem. I stället för att avyttra tillgångarna vill han alltså rätt och slätt lägga ned dem. Det är värden för kanske 30, 40 eller 50 miljarder som då skulle gå upp i rök.

Om man lyssnar på Miljöpartiet hör man att de har samma ingångsvärden. Miljöpartiet har också länge – i snudd på alla år – krävt att vinstmarginalerna och vinstkraven på Vattenfall, på SJ och på LKAB ska sänkas för att man ska kunna använda dessa företag till att göra olika saker som man tycker är roliga. Och det är väl alltid kul att få göra saker som är roligt! Problemet är att det oftast kostar mer än det smakar.

Genom att använda statliga bolag tydliggörs inte detta höga pris så påtagligt. Skattebetalarna kommer inte att få se höjda skatter om man bara lägger ned brunkolsverksamheten, men det kommer att göra att staten förlorar tillgångar på 30, 40 eller 50 miljarder.

Det här vill inte Mikael Damberg tala om. Det förstår jag att han inte vill, för det här är ganska jobbigt och pinsamt för regeringen. Men vi vet hur Miljöpartiet ligger på och driver på i frågorna. För ett halvår sedan var det ingen som trodde att man skulle säga upp vapenavtalet med Saudi. Det försvarades av statsministern och näringsministern. I dag får vi se facit: Miljöpartiet fick igenom sin vansinniga politik. Frågan är hur mycket av galenskaperna de kommer att få igenom här.

Anf. 133 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag ska erkänna att det var lite svårt att förbereda sig för den här debatten, för den kan handla om precis allting. Men det får man väl hantera. Nu på slutet kom vi in på Saudi; det tyckte jag var lite intressant. Det var intressant att Schulte tog upp det, för mig veterligen är han nästan den enda ledamot i den här kammaren som numera försvarar det militära samarbetsavtalet med Saudi. Jag har inte ens hört hans partiledare göra det. Det är möjligt att ni numera har kommit ut och sagt att ni vill återuppta ett militärt samarbetsavtal med Saudi, som alla andra riksdagspartier tyckte var rätt att avbryta. Men det kanske Moderaterna får reda ut på egen hand.

Det som är lite intressant är att Moderaterna nu ska recensera socialdemokratisk historia och vår syn på näringspolitik och statliga företag. Det känns så där, ärligt talat. Jag är inte så imponerad över er historia när det gäller statliga bolag.

Det problematiska i diskussionen här är att jag tycker att Schulte har en mer konservativ syn på statligt ägande än hans förra ministerkollega Norman. Norman drev aktivt frågan om hållbart företagande för de statliga bolagen. Han tyckte att miljöinvesteringar inte behövde vara ”riskfyllda” probleminvesteringar, utan snarare att om man hade tagit frågan om hållbarhet på lite större allvar under den borgerliga regeringen kanske man inte hade kommit fram till att man skulle köpa Nuon. Det hade varit bra. Än så länge har det köpet kostat skattebetalarna 52 miljarder kronor i avskrivningar.

Om man hade tagit hållbarhetsriskerna på större allvar i sin ägarpolitik hade man kanske inte hamnat i de problem som Vattenfall nu har hamnat i, tack vare en märklig styrning som vi fortfarande inte har rätt ut under den borgerliga regeringen.

Vi socialdemokrater är inte ideologiskt bundna till statliga företag på det sätt som Moderaterna är. Ni vill jämt sälja ut. Så fort ni får chansen ska det säljas. Det är den moderata ingången i näringspolitiken kopplat till statliga bolag.

Se på Nordea. Var det smartaste läget att sälja när man sålde? Hade man sålt i dag hade man fått 11 miljarder mer för Nordea. Bör man fundera på det, eller är det alltid så att sälja så fort det blir en chans är det bästa läget? Jag tycker verkligen att man ska vara pragmatisk.

Det finns statliga bolag som har ett samhällsuppdrag som går utöver affärsmässighet. Det ska vara så. Den verksamheten ska bedrivas seriöst. Även inom ramen för affärsmässighet finns ett ansvar för oss som ägare i fråga om hållbarhet och om det är rätt strategi. Det måste ägaren faktiskt lägga sig i så att det inte sker okloka investeringar som drabbar bolaget framöver. Det handlar om att bygga ett långsiktigt värde.

Frågan om en aktiv ägarstyrning och hållbarhetsfrågorna i de statliga bolagen är viktiga. De är viktigare i dag än tidigare; inte minst stavas det Nuon i den statliga ägarförvaltningen. Vi får inte göra sådana misstag igen. De kostar skattebetalarna alldeles för mycket pengar.

Anf. 134 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Jag inledde min förra interpellationsdebatt med att berömma Mikael Damberg och säga att han är en skicklig politiker. Jag får lov att göra det igen. Näringsministern är en skicklig retoriker som smidigt lyckas undgå att diskutera det som interpellationen verkligen handlar om, nämligen att det finns samarbetspartier som vill använda de statliga företagen till en ideologisk lekstuga.

Nuon beklagar alla. Det finns ingen som tycker att Nuon är positivt. Man ska ha klart för sig att de stora statliga värdeförlusterna i Nuon berodde på shale gas-revolutionen, som jag tror att få förutsåg. Det gjorde att värdet av brunkolsverksamheten minskade kraftigt.

Jag tror också på ett aktivt ägarskap av de statliga bolagen. Det är bra och positivt att regeringen fortsätter på samma spår som den tidigare regeringen om hållbarhetsfrågorna i Vattenfall. Det är en fråga som en bra ägare hade drivit, även om Vattenfall hade varit ett privat bolag. Det är inte mot det jag invänder.

Det kan också vara värt att notera angående Nordea att om vi hade sålt Nordea i dag hade vi mycket riktigt fått 11 miljarder mer. Men vem vet? I morgon kanske det inte är så. I morgon kanske Grekland lämnar eurosamarbetet. Då har vi en ny finanskris på halsen, värdet på banksektorn i Europa sjunker kraftigt och Sverige kanske får gå in med aktieägartillskott. Vem vet? Det är det stora kruxet med statligt ägande i riskfyllda branscher, inte minst banksektorn. Det kan sluta med att skattebetalarna får stå för notan när det stormar på de internationella finansmarknaderna.

Jag tycker att man ska ha en pragmatisk inställning. Vi kan säkert föra en ideologisk debatt till dess förste man stupar om exakt var staten ska bedriva näringsverksamhet eller inte. I grund och botten är vi överens om

att ungefär så som det är nu är så som det i det korta och medellånga perspektivet bör fortsätta vara.

Det som föranledde interpellationen, anledningen till att jag skrev den, är att Mikael Damberg sitter i regeringen med Miljöpartiet. Ni är beroende av Vänsterpartiet för ert regeringsunderlag. Det är mycket tydligt att Miljöpartiet och Vänsterpartiet vill göra de statliga bolagen till en ideologisk lekstuga. De vill inte sälja brunkolsverksamheten, utan de vill lägga ned brunkolsverksamheten. De vill alltså ta bort verksamheten som bedrivs där och bara låta kolet ligga kvar där. Det säger Jonas Sjöstedt i tv. Ljuger Jonas Sjöstedt när han säger så? Vi får väl utgå från att Vänsterpartiet står för sin politik. Samma sak är det med Miljöpartiet.

Det är klart att Mikael Damberg inte vill prata om detta eftersom det är jobbigt. Det är mycket sannolikt att något av Vänsterpartiets och Miljöpartiets många galna förslag kommer näringsministern att behöva kompromissa om. Hur säkra kan vi vara på att näringsministern kommer att stå emot den galenskapen? Vad kommer det att få för konsekvenser för den svenska statliga näringsverksamheten? Inte minst har Socialdemokraterna själva öppnat dörren för att använda AP-fonderna för olika typer av åtgärder.

Det är många frågetecken runt regeringens näringspolitik, och jag tycker att ministern bör svara.

Anf. 135 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag konstaterar att interpellationerna jag svarar på är regeringens interpellationssvar. Det är inte näringsministern ensam som svarar i en interpellationsdebatt. Jag svarar för regeringen. Det är i den rollen jag har att förvalta de statliga bolagen på riksdagens mandat. Om det råder inga tvivel.

Det här blir svepande. Debatten handlar om nästan allt. Det sista som slängdes in var AP-fonderna. Jag har uppfattat – jag kan ha fel – att Pensionsgruppen är överens om att det behövs friare placeringsregler inom AP-fonderna. AP-fonderna har själva föreslagit att de ska kunna göra mer av investeringar i infrastruktur och bostadsbyggande som ett komplement till de andra investeringar de redan i dag gör.

Det var detta som vårt kongressbeslut handlade om. På den punkten uppfattade jag att vi var överens, inte att vi politiskt ska bestämma var AP-fonderna ska göra sina investeringar utan i stället jobba med riktlinjerna för placering så att möjligheter öppnas att göra långsiktiga investeringar i infrastruktur. Det är något som AP-fonderna efterfrågar och som jag uppfattar att vi är överens om.

Jag vill inte politisera diskussionen. Jag tycker att det är viktigt att Pensionsgruppen hanterar detta. Jag vill bara påpeka att jag uppfattar att Pensionsgruppen jobbar med frågorna, och jag hoppas verkligen att vi kommer till en gemensam slutsats i frågorna. Vårt mål är inget annat än att pensionärerna ska få de bästa möjliga pensionerna. I det ligger också att deras möjligheter att placera pengarna i pensionskapitalet också ska vara så bra att pensionsfonderna känns bra för pensionärerna på lång sikt.

Jag hoppas verkligen att vi är överens. Men det är här som Moderaterna tar varje chans att politisera frågorna. Det är det som väcker frågan att ni mer drivs av en ideologisk linje snarare än den pragmatism som Schulte påstår att Moderaterna står för. Jag uppfattar att så fort det handlar om statliga bolag blir Moderaternas uppfattning lätt att det ska säljas ut, det är skit och det behövs inte. Jag uppfattar inte att marknaden alltid fungerar så. Statliga bolag fyller ibland viktiga funktioner, också på marknader där det råder konkurrens.

Jag menar att SBAB finns där som en extra bank som koncentrerar sig på bolånekunderna. Det är viktigt för det svenska banksystemet att det finns flera aktörer som konkurrerar och därmed kan pressa priserna. Det är viktigt ur ett större perspektiv som handlar om att konkurrensen på bankmarknaden inte fungerar särskilt bra. Då är det bra att det finns en statlig bank också i form av SBAB.

Här har Moderaterna ett ideologiskt perspektiv som på något sätt nästan motsäger resonemanget om att fria marknader måste fungera bra. Jag tycker att vi har en pragmatisk hållning, men vi är också nogga med att det är fråga om statliga tillgångar. Det är svenska folkets pengar. Vi måste vara aktsamma med dem. Då duger det inte att säga att alla beklagar Nuon. Ja, då borde man ha kommit till konstitutionsutskottet och rätt ut varför det hände som det hände.

Nu har jag tvingats strama upp reglerna för samordningen i frågorna så att det inte ska bli oklart hur man egentligen sköter så stora affärer.

Det är 52 miljarder som skattebetalarna går miste om. Det är enormt mycket pengar, som i dag tynger vårt viktigaste bolag och hindrar det från att göra stora framtidsinvesteringar – inte minst i förnybar energi.

Hela regeringen står bakom att driva på Vattenfall för att klara energiomställningen och på sikt komma fram till en situation där vi har 100 procent förnybar energi i det här landet. Det tror vi är väldigt viktigt för våra konkurrensförutsättningar men också långsiktigt för vår planet.

Anf. 136 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Näringsministern försöker på något sätt skapa bilden av att den här debatten handlar om allting och ingenting och att det bara är jag som gnäller lite.

Jag tycker att jag ställer väldigt tydliga frågor i min interpellation. Det konstiga är att på de väldigt tydliga frågorna får jag absolut inget ens i närheten av ett svar – förutom om AP-fonderna. Det var ett bra tydliggörande från näringsministern att det inte handlar om att politiskt styra AP-fonderna.

Moderaternas ekonomisk-politiska talesperson sa att nu är det dags att Stefan Löfven och Magdalena Andersson talar ur skägget. Det svar vi nu fick är precis det vi efterfrågar. Väldigt positivt! Kan inte näringsministern vara lika tydlig i svaret på min fråga?

Kommer regeringen att lägga ned brunkolsverksamheten i Tyskland? Lyssnar man på den här debatten märker man att näringsministern gång på gång inte ens vill ta i den frågan. Miljöpartiet vill lägga ned brunkolsverksamheten i Tyskland. Vänsterpartiet vill lägga ned brunkolsverksamheten i Tyskland. Kan du inte svara, Mikael Damberg, och ge ett tydligt svar? Om det nu är så att de här interpellationssvaren är regeringens gemensamma ståndpunkt, kan du då inte klargöra vad regeringens gemensamma

Prot. 2014/15:110
5 juni

Svar på
interpellationer

ståndpunkt är? Kommer man att lägga ned brunkolsverksamheten i Tyskland och därmed i ett slag göra sig av med 30, 40 eller kanske till och med 50 miljarder av skattebetalarnas pengar?

Du står här och talar om att Alliansen avyttrade och var ideologiskt driven att avyttra statligt ägande. Vi har kvar flera statliga bolag som Vattenfall och LKAB, som vi förpliktat oss att inte sälja.

Nu handlar det om ifall ni ska lägga ned verksamheten utan att ens en krona betalt för det. Det är det dina koalitionspartner vill. Svara nu rakt på den frågan!

Anf. 137 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag tror att alla som läser interpellationen märker att den handlar om väldigt många olika frågor. Jag tror att det inte bara är en interpellation i den här interpellationen, utan det är en lång rad interpellationer i samma interpellation.

Jag har verkligen försökt att i mitt interpellationssvar svara en del på alla de frågor som ställs i interpellationen. Det handlar om allt från SBAB och Vattenfall till pensionskapital. Därför har den här debatten handlat om lite allt möjligt.

Det som är viktigt i detta är att vår utgångspunkt är att vi har riksdagens mandat att förvalta de här bolagen. För en del av bolagen ska det ske på affärsmässig grund. Därutöver har ungefär hälften av bolagen samhällsuppdrag som ska genomföras så effektivt som möjligt. Det är i den egenkapiten jag svarar, och det är därför jag svarar.

Att däremot gå in och ha synpunkter på exakt hur affären om brunkolet kommer att se ut innan Vattenfall har återkommit med ett förslag på hur ägarstrukturen ska förändras tycker jag inte är seriöst. Det är möjligt att Moderaterna har en annan uppfattning, men jag tycker inte att det är seriöst att göra det. Mina uttalanden om en viss affär som skulle kunna inträffa kan påverka pris och skapa förväntningar. Därför håller jag ganska strikt på att jag tar ställning till en möjlig affär i det läge då den kommer tillbaka till regeringen för samordning.

Vi har varit tydliga med vad vi vill med bolaget Vattenfall. Vi vill driva Vattenfall som bolag i en hållbar utveckling så att det blir ledande i omställningen av energisystemet. Det är det vi jobbar med inom ramen för det uppdrag som riksdagen har gett till regeringen.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 20 Svar på interpellation 2014/15:614 om en effektiv miljöpolitik

Anf. 138 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Fredrik Schulte har frågat klimat- och miljöministern samt vice statsministern om hon är av uppfattningen att Vattenfalls tyska kolkraftverk bör avvecklas i stället för att avyttras, om hon i så fall aktivt driver denna ståndpunkt i regeringen, om hon bedömer att regeringen

kommer att fatta beslut om en nedläggning, vad hon bedömer att en nedläggning skulle kosta och om hon bedömer att en nedläggning är den mest kostnadseffektiva miljöåtgärning som samma resurser kan användas till.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Vattenfalls styrelse beslutade den 29 oktober förra året att utreda olika strategiska alternativ för den tyska brunkolsverksamheten i syfte att skapa en ny hållbar ägarstruktur. Processen med en ny ägarstruktur för brunkolsverksamheten bedrivs av Vattenfall och är således ett ansvar för bolagets styrelse och ledning. Regeringen välkomnar dock Vattenfalls beslut.

Om det blir aktuellt för Vattenfall att genomföra en avyttring som omfattar stora värden är det styrelsens ansvar att ta initiativ till en så kallad ägarsamordning. En sådan syftar till att nå ett ställningstagande som såväl styrelse som ägare kan ställa sig bakom.

Min uppfattning är att ägaren kan ta ställning till en affär om Vattenfalls brunkolsverksamhet först när den har presenterats. I dagsläget finns det ingen sådan ägarsamordning att ta ställning till.

Regeringen har tagit viktiga steg mot att realisera ambitionen att göra Vattenfall ledande i omställningen av energisystemet mot en högre andel förnybar energi. Vi kommer att styra Vattenfall mot ett mer förnybart energisystem inom ramen för det uppdrag som riksdagen 2010 beslutade om för bolaget. Vattenfall ska affärsmässigt bedriva energiverksamhet så att bolaget är ett av de bolag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion.

Ägaren har på årets årsstämma i Vattenfall utsett två nya ledamöter till bolagets styrelse i syfte att ytterligare stärka styrelsen i den strategiska ompositionering som Vattenfall behöver göra för att möta utvecklingen på marknaden.

Anf. 139 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! De som lyssnade på den tidigare debatten kan nog lätt få intrycket att det här är nästan exakt samma fråga.

Det som är lite bättre nu är att nu är det svårt för näringsministern att inte diskutera just det som den här interpellationen handlar om, nämligen det faktum att vi har två partier här i riksdagen – Miljöpartiet som ingår i regeringen och Vänsterpartiet som är en del av regeringsunderlaget – som inte bara vill att Vattenfall ska sälja de tyska brunkolsgruvorna utan att man ska lägga ned dem. De vill alltså att värden för ungefär 30, 40, 50 miljarder – det är svårt att uppskatta exakt hur mycket det rör sig om, men någonstans däromkring – av skattebetalarnas pengar bildligt talat ska brännas upp i majbrasan. Det vill de av ideologiska skäl. De vill alltså ha ideologisk lekstuga i näringspolitiken.

Näringsministern försöker undvika att svara på om regeringen kommer att göra på det här sättet. Han försöker undvika det genom att säga att han inte kan kommentera en affär förrän det finns ett konkret förslag om en affär.

Man jag pratar inte, herr talman, om någon affär. Jag undrar om regeringen kommer att *inte* göra någon affär utan bara lägga ned verksamheten. Det behövs ingen överenskommelse med en tredje part som ska köpa brunkolsgruvorna, utan det handlar om att rätt och slätt lägga ned dem.

Det är precis det som Miljöpartiet och Vänstern vill eftersom Miljöpartiet och Vänstern bedriver en ideologisk korsfararpolitik. De vill rädda världen – på ett larvigt sätt som skulle kosta enorma resurser för skattebetalarna och ge väldigt liten effekt.

Det var i grund och botten det som var min fråga i den här interpellationen: Om man nu lägger ned de här kolkraftsgruvorna för säg 50 miljarder, vad får man då för positiva effekter på miljön? Skulle man inte för 50 miljarder kunna göra andra saker för miljön som skulle vara mer effektiva? Det har ju tagits fram rapport på rapport om hur man effektivast kan rädda klimatet och miljön. Ingen av de rapporterna har sagt att det effektivaste sättet är att köpa kolkraftsgruvor och lägga ned dem.

Jag förstår att näringsministern inte vill svara på den här frågan, för det är en jobbig fråga. Jag är övertygad om att näringsministern tycker precis som jag, det vill säga att det vore galenskap att lägga ned kolgruvor till ett värde av 50 miljarder och elda upp skattebetalarnas tillgångar och pengar. Men näringsministern kan ändå inte svara på frågan, för han vet att hans koalitionspartner Miljöpartiet och Vänsterpartiet skulle bli mycket upprörda på honom om han var tydlig med att det är galenskap, vilket jag är övertygad om att näringsministern tycker.

Därför försöker han glida på formuleringarna, attackera Moderaterna för att han tycker att vi är för dogmatiska eller anklaga mig för att vara oprofessionell när jag ber honom kommentera en affär som inte är presenterad än. Återigen: Detta handlar inte om någon affär utan om huruvida Socialdemokraterna kommer att ge vika för Miljöpartiet och Vänsterpartiet och låta dem bedriva en ideologisk lekstuga med skattebetalarnas pengar.

Anf. 140 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Låt mig börja med att reda ut att Vänsterpartiet inte ingår i regeringen. Det kan vi nog vara hyggligt överens om. Därmed är de inte en del av den ordning med ägarstyrning av de statliga bolagen som riksdagen har ålagt regeringen att sköta. Det är alltså regeringen som sköter styrningen av de statliga bolagen och ansvarar för den. Det är inte Vänsterpartiet.

Att Vänsterpartiet har en väldigt tydlig uppfattning i den här frågan har väl inte undgått någon. Regeringen har att hantera både bolagens styrning och utveckling och också en eventuell ägarsamordning, om den kommer tillbaka till oss. Den hanterar vi väldigt seriöst från regeringens sida.

Det är lite raljant att säga: Vänsterpartiet och Miljöpartiet vill rädda världen! Hela klimatfrågan är faktiskt enormt stor, och vi har ett ansvar för den. Sverige har ett ansvar, men också Tyskland har ett ansvar för klimatfrågorna. Vår tids stora överlevnadsförmåga är hur vi klarar att hålla temperaturökningen under två grader. Inte minst i år är det mycket centralt att faktiskt komma vidare med detta i och med Parismötet.

Regeringens ambition är att Sverige på sikt ska ha ett energisystem med 100 procent förnybar energi. Sverige har särskilt bra förutsättningar att nå detta och bygga ut den förnybara energin eftersom vi har en sådan tillgång på vatten, vind och skog.

Tyskland har kolkraft som en stor del av sin energiförsörjning och är mitt inne i en enorm omställning av sitt energisystem mot en högre andel förnybar produktion, vilket i grunden är mycket positivt. Men det är klart att Tysklands beslut kan påverka Vattenfall, eller hur? Vi vet ju fortfarande inte hur lagstiftningen i Tyskland kommer att se ut. Man har presenterat några tankar om det. Nu har man sagt att man ska omvärdera förslaget och göra om det på något sätt, men vid sidan av den stora Energiewende som pågår har man sagt att kolkraften är en baskraft för Tyskland under energiomställningsperioden. Det är dock helt klart att man måste få ned utsläppen från den tyska kolkraften för att klara Tysklands klimatåtaganden och de höga ambitioner man har.

Vi vet alltså ännu inte hur Tyskland kommer att agera, men att det kommer att påverka Vattenfalls verksamhet i Tyskland är jag helt säker på. Oavsett hur lagstiftningen ser ut kommer den att påverka Vattenfalls verksamhet.

Tyskland har dock sämre förutsättningar att hantera energiomställningen än Sverige eftersom vi här har sådana enorma förnybara energitillgångar som vi kan utnyttja. Tyskland har en svårare energimix, vilket gör att det blir en svårare omställning. Det betyder att kolkraften, under en omställningstid som Tyskland talar om, kommer att vara en fortsatt del av Tysklands energimix.

Det är inte Vattenfall eller Sveriges regering som bestämmer över tysk energipolitik. Den bestämmer Tyskland över. Däremot har Vattenfall en agenda. Jag tycker att bolaget har varit mycket tydligt med det på senare tid. Inte minst vd:n själv säger: När man tittar framåt vill man göra investeringarna i förnybar energi. Det är där de nya investeringarna ska ske, både i Sverige och i andra länder.

Omställningen av Vattenfall från att ha gjort stora investeringar i kolkraft och gaskraft i Europa till att investera i förnybar energi är något som regeringen stöder och tycker är viktigt. Vi vill att Vattenfall ska vara ledande i omställningen av energisystemet. Sedan utgår hela styrningen av Vattenfall från det uppdrag som riksdagen har gett oss, och då måste vi styra Vattenfall inom de ramar och regler som riksdagen har bestämt. Något annat kan regeringen inte göra.

Anf. 141 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Detta blir en lite märklig debatt. Jag tror i grund och botten att jag och näringsministern tycker väldigt lika i de här frågorna. Problemet är att näringsministern är hitskickad för att skydda regeringen mot de ganska extrema åsikter som finns i Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Alla i den här kammaren är medvetna om att Vänsterpartiet inte sitter i regeringen, men Vänsterpartiet är del av regeringsunderlaget. Ni i regeringen förhandlar med Vänsterpartiet när ni presenterar er budget. Vänsterpartiet lägger inte fram någon egen budget. Det ger Vänsterpartiet makt och inflytande över regeringens politik.

Jag håller helt och hållet med om att miljöfrågan är en ödesfråga, en överlevnadsfråga. Vi måste kunna säkerställa att klimatförändringarna inte blir så omfattande att livet här på jorden i framtiden blir ohållbart.

Jag tror att det är jättebra att Vattenfall bedriver ett arbete där man går mot mer förnybar energi. Just eftersom detta är en sådan ödesfråga är det också viktigt att inte slösa bort pengar, att man inte slösar resurser på ineffektiva åtgärder. Det är ju egentligen detta som min fråga handlar om.

Om nu regeringen skulle göra det som Vänsterpartiet och Miljöpartiet vill, det vill säga bara lägga ned kolgruvorna, skulle vi förlora 30, 40 eller 50 miljarder eller kanske mer i framtiden, eftersom Tyskland, precis som näringsministern påpekar, är på väg att förändra hela sin energipolitik. Man ska avveckla sin kärnkraft, och i en övergångsfas kommer då brunkolsverksamheten att värderas ännu högre, så att Sverige kommer att kunna få 60, 70 eller 80 miljarder för brunkolsgruvorna. Vem vet? Detta gör frågan ännu mer intressant.

Ska man av ideologiska skäl bara lägga ned verksamheten och låta pengarna gå upp i rök? Jag vet att detta är en jättejobbig fråga för Mikael Damberg. Jag tror som sagt att vi är överens, men problemet är att Miljöpartiet och Vänsterpartiet, som stöder regeringen, har vanvettiga åsikter i den här frågan. De ligger såklart och trycker på. Det är därför som Mikael Damberg nu i två debatter, trots upprepade frågor från min sida, inte kan ge ett rakt besked.

Tänk om Mikael Damberg skulle ha sagt så här i inledningen av den förra debatten: Nej, vi kommer inte att lägga ned de tyska brunkolsgruvorna! Då hade jag sagt så här: Tack, herr talman! Jag stryker mig och drar tillbaka nästa interpellation. Då hade näringsministern kunnat åka hem, ta helg och spendera tid med sin familj i stället. Nu valde näringsministern att inte göra det, och jag är alldeles övertygad om att näringsministern inte heller kommer att ge något sådant rakt besked om 53 sekunder, när han har möjlighet att svara. Det kommer i stället en massa slirande på formuleringarna och olika bortförklaringar och liknande, och det är för att näringsministern sitter i regering med Miljöpartiet – ett miljöparti som har fundamentalistiska åsikter inom ett antal ämnesområden, däribland detta. Man vill lägga ned brunkolsverksamhet för tiotals miljarder kronor och alltså helt avveckla värdet på den.

Jag hoppas innerligt att näringsministern ändå svarar på min fråga, ger ett rakt besked och lovar att regeringen inte kommer att göra detta. Du har två chanser, Mikael Damberg. Jag hoppas att svenska folket får svar.

Anf. 142 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! De här debatterna blir lite tjatiga, men det får väl vara så. Kommer någon kolkraft att läggas ned i Tyskland? Ja, det är min bedömning. Tysk energipolitik kommer att ställa krav på minskade utsläpp från kolkraftverk i Tyskland. Även om man har sagt att man vill behålla kolkraftverken under en omställningsperiod kommer en tuff tysk lagstiftning på plats, som kommer att innebära att en del av de tyska kolkraftverken blir olönsamma och kommer att läggas ned. Det kan drabba Vattenfall eller andra bolag. Jag är nästan säker på att detta kommer att ske tack vare att man vill minska utsläppen av koldioxid, inte minst inför Parismötet senare i år, där Tyskland kommer att vilja visa allvar med sin energipolitik. Jag tror alltså att det kommer att stängas kolkraftverk i Tyskland de kommande åren, för energipriserna är inte lägre, och det kommer en tuffare tysk lagstiftning på plats.

Sedan blir jag lite irriterad. Det är svårt att föra en diskussion om regeringens politik om jag på något sätt indirekt ska stå till svars för att Moderaterna tycker att Miljöpartiets miljöpolitik är extrem.

Jag tror att Moderaterna kan lära sig av Miljöpartiets miljöpolitik. De har varit lite mer framåtsyftande och tänkt runt hörnet när det gäller de utmaningar som Sverige står inför.

Regeringen för en väldigt aktiv miljöpolitik. Vi anser att det är nödvändigt, inte bara av moraliska skäl, att lämna över en värld som fungerar bättre till våra barn. Det handlar också om att ställa om vårt energisystem så att det blir hållbart för både industrin och konsumenterna framöver.

Det är inte en extrem politik att ta hållbarhetsfrågorna på allvar, utan det är en politik för att klara av att långsiktigt säkra vår energiförsörjning på ett bra sätt.

Sedan kan jag tänka mig att man säger: Nej, det är just de här uttalandena som är extrema. Och så blir det en diskussion om det. Men nu talar vi om regeringens hållning och beslut.

Jag blir lite fyrkantig, för det är inte regeringen som bestämmer om investeringsbeslut i enskilda bolag. Så går det inte till i den statliga ägarportföljen. Om vi har ett bolag som har att bedriva verksamhet affärsmässigt är det bolagets styrelse och ledning som är ansvariga för besluten. Det är så ägarstyrningen går till.

Regeringen går inte in i varje bolag och hittar på affärer vare sig för eller emot. Men om ett bolags styrelse finner att det är en affär som är väldigt omfattande och som berör stora värden finns det ett tydligare krav på styrelsen i dag än vad det gjorde före Nuon att komma till regeringen och begära en ägarsamordning. Då hamnar regeringen i en dialog om den affären. Det är exakt det som kommer att hända med den tyska brunkolen.

Om det blir så att bolaget finner en ny affär som de vill presentera kommer de att komma till oss i regeringen och säga: Vi vill presentera en affär som vi tror på och som vi kräver en ägarsamordning för att komma fram till. Det är så det går till. Det är inte regeringen som sitter och hittar på affärer för de statliga bolagen, utan det är bolagsstyrelsen som ansvarar för den delen av verksamheten.

Jag tycker därför att det blir märkligt om regeringen skulle hitta på affärer vare sig åt det ena eller det andra hållet. Jag trodde att Moderaterna var överens med oss om att det är så ägarstyrning av statliga bolag ska gå till.

Anf. 143 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Näringsministern är återigen en skicklig politiker som mycket skickligt undviker att svara på frågan.

Nu skylldes han ifrån sig på Tyskland och att man kanske kommer att ändra inriktningen på sin energipolitik så att brunkolsverksamheten blir olönsam. Det är ingen som invänder mot det. Om verksamheten inte är lönsam på affärsmässiga grunder ska den självfallet läggas ned. Det är självklart – ingen ifrågasätter det.

Det jag ifrågasätter är om regeringen, oavsett vad som händer i Tyskland, väljer att fatta ett aktivt beslut att lägga ned verksamheten. Det, herr talman, kan regeringen göra. Om regeringen genom Vattenfalls styrelse säger att nu ska denna verksamhet läggas ned så kommer det att ske.

Förnekar Mikael Damberg att det är möjligt att göra på det sättet? Det kan han inte göra, för det är möjligt att göra det. Det är det som denna fråga handlar om. Kommer man att tillmötesgå Miljöpartiets och Vänsterpartiets krav på att lägga ned kolkraften oberoende av vad Tyskland säger och på så sätt – eventuellt – bokstavligt talat elda upp statliga tillgångar i häradet runt 50 miljarder?

Mikael Damberg säger att det blir lite märkligt att han ska behöva stå till svars för att Moderaterna tycker att Miljöpartiet har en tokig politik. Nu var det miljöminister Åsa Romson som jag ställde frågan till. Det är lite märkligt att Mikael Damberg klagar på att han får svara när han själv har tagit initiativ till att vara den som tar debatten.

Jag gör ett sista försök, herr talman. Jag hoppas att svenska folket får ett besked. Kommer regeringen att verka för att man ska lägga ned brunkolsverksamheten i stället för att sälja den?

Anf. 144 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag kan inte låta bli att dra lite på smilbanden åt yttrandet att det är självklart att man ska lägga ned om det sker på affärsmässiga grunder. Jag hade just en debatt med en annan moderat riksdagsledamot, som sa att det inte var självklart att lägga ned kärnkraftverk på affärsmässiga grunder, utan där skulle regeringen ingripa och stoppa ett affärsmässigt beslut likt det som rör statliga Vattenfall.

Det är två helt olika besked i den här debatten, men det jag har försökt säga hela tiden är att vi följer den ordning som riksdagen har gett, nämligen att det är regeringen som ansvarar för förvaltningen av de statliga bolagen.

Vi ska bygga långsiktiga värden, och vi ställer nu om Vattenfall mot en mer hållbar inriktning. Vi välkomnade den översyn av ägarstrukturen som Vattenfall har gjort av den tyska brunkolsverksamheten, och om styrelsen kommer tillbaka med ett förslag till affär kommer vi att pröva det. Det är så det bör och ska gå till, och jag hoppas att vi ska ha den ordningen också i fortsättningen.

Jag tycker att denna debatt har varit intressant, men jag tycker samtidigt att den speglar en viss ideologisk konflikt. Moderaterna säger att de tycker att miljöpolitik är viktigt, men i budgetmotioner och andra dokument i den här kammaren ser vi inte särskilt mycket av moderat miljöpolitik.

Varje initiativ som handlar om energiomställning och en grön omställning av samhället blir ganska politiserat ur Moderaternas perspektiv, för man tycker egentligen inte att det är en lika viktig fråga. Därför uppfattas Miljöpartiet som extremt av Moderaterna.

Jag tror dock att en framåtsyftande och långsiktigt hållbar politik på det här området kommer att vara grön och hållbar. Vi ska gå mot 100 procent förnybar energi i Sverige. Det har vi alla förutsättningar att lyckas med.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 145 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Penilla Gunther har frågat mig om jag är beredd att ta ett samlat grepp om hållbar utveckling av destinationer och verksamheter inom svensk besöksnäring utifrån det arbete som redan bedrivs och utifrån de nordiska och europeiska initiativen.

Hållbar utveckling är både en möjlighet och en utmaning för hela näringslivet, inte bara besöksnäringen. På nordisk nivå tog man därför tidigt initiativ till en nordisk miljömärkning, Svanen, som beslutades 1989.

På EU-nivå beslutades miljömärkningssystemet EU Ecolabel, eller Blomman, 1992. Syftet med såväl Svanen som Blomman är att ge konsumenter möjlighet att välja miljöanpassade produkter och att stimulera en produktutveckling som tar hänsyn till miljön.

De här systemen omfattar flera näringar, däribland besöksnäringen. Svanen omfattar besöksnäringen i form av kriterier och en lång rad licenser för hotell, vandrarhem och konferensanläggningar. Blomman har kriterier för logi- och campingplatstjänster.

Det finns även flera andra hållbarhets- och kvalitetssystem i Sverige som berör besöksnäringen, till exempel Naturens Bästa, Krav, Bra Miljöval, ISO-standarder, Green Key, EMAS, Blå Flagg, Swedish Welcome och Visitas klassificeringssystem.

Hållbar utveckling är viktigt inte bara för de enskilda företagen och konsumenterna i besöksnäringen utan även för att kunna utveckla konkurrenskraftiga, exportmogna destinationer. Tillväxtverket har därför ett uppdrag att genomföra insatser för fler hållbara turistdestinationer, där Bohuslän, Kiruna, Stockholms skärgård, Vimmerby och Åre deltar. Destinationerna har bland annat använt Swedish Welcome och Global Sustainable Tourism Council för att utveckla sitt hållbarhetsarbete.

Detta uppdrag avslutas nu under 2015 och ska slutrapporteras i början av 2016, då även Tillväxtanalys ska lämna sin utvärdering. Parallellt pågår diskussioner både på EU-nivå och på nordisk nivå kring hållbar turism, till exempel kring den europeiska stadgan för hållbar turism och en nordisk hållbarhetscertifiering.

Anf. 146 PENILLA GUNTHER (KD):

Herr talman! Jag tackar för svaret.

Jag tror att vi har en gemensam ingång i att vi naturligtvis vill ha en hållbar utveckling av alla branscher och näringar. Besöksnäringen har kanske en särställning, för där finns otroligt många olika typer av verksamheter.

Man brukar säga att turismens grunder är att äta, resa, bo och göra. Det är precis detta som hållbar utveckling ofta handlar om. Det är transporter, vilken mat vi äter och så vidare, men vi har också boenden och inte minst aktiviteter som ska vara hållbara. Det gäller inte bara miljömässigt utan även alla de andra kriterier som brukar finnas med.

Här blir det spännande. Precis som ministern har påvisat i sitt svar och som jag också skrev i Kristdemokraternas rapport *Besök och möten* för två år sedan har det funnits en mängd olika certifieringar och märkningar.

Merparten av de företag som befinner sig i svensk besöksnäring är väldigt små, och då går det inte att tillhöra alla dessa märkningar och certifieringar. Det är helt enkelt inte ekonomiskt hållbart, hur gärna man än vill. Där har Swedish Welcome kommit in som en satsning, från början med Tillväxtverkets hjälp. Som omnämns här ska detta utvärderas under året.

Det problem som har uppstått är, som statsrådet säkert vet, att verksamheten till stor del har bedrivits med projektmedel. Resten ska då tas upp av anslutande organisationer och enskilda företag, som är med i den här certifieringen av gästernas upplevelser. Det är ett vällovt system, för man går in och tittar på alla möjliga kriterier kring detta med sociala, ekologiska och ekonomiska aspekter. På det viset kan man säga, om vi hade pratat om en annan bransch, att det är ett kvalitetsledningssystem eller för den delen miljöledningssystem.

Till skillnad från en del andra av de här certifieringarna kan man säga att Swedish Welcome i grunden har de tre aspekter som vi pratar om alltid annars när det handlar om politiska beslut, om inte annat.

Den här satsningen kommer att upphöra. Det gör den ju när näringen inte kan stötta upp med tillräckligt mycket medel jämfört med Tillväxtverkets medel. Då kommer naturligtvis frågan: Hur ska Strategi 2020 och fortsättningen med satsningen på hållbara destinationer göras på så bra sätt som möjligt?

Vi behöver uppenbarligen fortfarande ett samlat grepp, som jag har frågat om. Det håller inte i längden att vi ska ha mängder med småföretag som inte vågar ansluta sig till en certifiering om den inte har en framtid. Då mister vi ju ändå tanken på det goda, hållbara samhället, just på grund av ekonomiska aspekter, och det tycker jag vore tråkigt.

Anf. 147 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Penilla Gunther ställer en viktig interpellation. Besöksnäringen, som vi talade om tidigare, är verkligen en enorm potential för Sverige, för den skapar mycket jobb i hela Sverige. Det är väl över 170 000 över hela Sverige som den genererar i dag, och vi ser också en tydlig ökning. När vi tittar på prognoserna framöver, inte minst globala resemönster och annat, finns det inget som talar för att detta skulle minska. Om Sverige håller sig framme och vi kan jobba med att utveckla vår näring finns det snarare en enorm potential.

Det ser ljust ut, som grund framöver. Men det finns också utmaningar. Precis som interpellanten säger har företagen själva lite svårt att välja, eftersom det finns så många olika system. Därför tycker jag att det är bra att man inom ramen för Nordiska rådets miljö- och naturresursutskott lagt förslag om att ta fram en nordisk hållbarhetscertifiering för turistdestinationer. Det förslaget ska gå till Nordiska ministerrådet.

Det intressanta är att de i första hand vill göra en kartläggning av vad som finns på området i Norden och se vad som egentligen kan koordineras, samordnas och slås ihop. Jag tror att det är en viktig process. Annars finns risken att flera bra projekt faller åt sidan. Det tar ju lång tid att bygga det förtroende som krävs. Man kan titta på internationella exempel. Skottland har kommit långt med liknande initiativ som detta, men det tog nästan 20 år. Då krävs det en kontinuerlig uppbackning från näringslivet och besöksnäringen men också från andra aktörer. När det inte riktigt finns och det

finns olika konkurrerande system skapas inte den hållbarheten och långsiktigheten.

Jag tror att det är korrekt att titta på vad man kan göra.

Det pågår också viss diskussion om ifall man ska samordna sig med varandra här i Sverige. Det tror jag vore bra, för ju mer av sådan strategisk samverkan man kan åstadkomma, desto tydligare och lättare blir det att mobilisera stöd för den här typen av viktiga verksamheter.

Jag vill säga en sak till om besöksnäringen. Från regeringen valde vi att dra upp finansieringen av Visit Sweden, som har jobbat nära med att utveckla destinationer och besöksnäringen i Sverige. Jag tror att det är 30 miljoner i år och 20 miljoner ytterligare nästa år och året därefter.

Tillväxtverkets satsning på att bygga destinationer fortsätter några år framöver. Sedan får Visit Sweden dessa extrasatsningar, som handlar om att få fler av turisterna att stanna längre i Sverige. Bevisligen måste man ju bo någonstans och äta för att klara sig till dagen efter.

Vi gör en del extra insatser, men precis som interpellanten är inne på krävs det ett lite mer strategiskt tänk om samordning. Ju mer det kan göras av besöksnäringen själv, desto mer kraftfullt blir det.

Anf. 148 PENILLA GUNTHER (KD):

Herr talman! Det är precis så, och det är något som jag har jobbat för i ganska många år. Jag har suttit i turistbolagsstyrelser lokalt och jobbat även regionalt, och jag har också varit mötesplanerare i internationell mötesindustri.

Det är ganska självklart att vi behöver jobba mer med kvalitetssystem, uppföljning och statistik på alla nivåer. Vi satsar ändå ganska mycket ofentliga medel i Sverige på besöksnäringen. Men tyvärr vågar jag påstå att turistvetenskapen inte direkt har någon framträdande roll i Sverige, vi har fortfarande ingen certifiering för mötesplanerare och så vidare. Det finns alltså mer att göra på det här området, just för att se det som en strategisk näring att jobba med. Det är inte något roligt som liksom bara kan poppa upp hur som helst och sedan falla ned som en pannkaka. Jag hörde också interpellationsdebatten om event tidigare. Detta kräver strategier och långsiktiga satsningar.

Därför är det intressant med det nordiska samarbetet kring Svanen. Nu finns det förslag på att Swedish Welcome ska ingå i till exempel Svanen. Då kan man utveckla det på nordisk nivå på ett annat sätt.

Jag fick förut uppgiften att det norska näringsdepartementet nu har börjat titta på detta, om man skulle kunna göra det utifrån de kriterier som Swedish Welcome jobbar med och tänka sig att utveckla det på nordisk nivå. Det hade väl varit bra att ta del av de erfarenheter som finns.

Det statsrådet sa om att göra någon form av översikt över de certifieringar och märkningar som finns tycker jag är självklart att utgå från. Vi ska ju inte uppfinna hjulet hela tiden, utan det handlar om att ta vara på det som finns och som faktiskt fungerar.

Jag tror också att det är viktigt att ha en kvalitetsfokuserad turism. Människor har i dag ett annat tänk kring arbetsförhållanden för personer som jobbar i näringen. Man tänker till exempel på hur man transporterar sig. Man väljer inte vilket flygbolag som helst. Man väljer inte ett hotell som kanske visar filmer som man inte vill se eller vad det nu kan vara – man har numera något slags etisk, miljömässig och social tanke när man

planerar sitt resande. Det märks inte minst på nätet, med alla utvärderingar som läggs där. Det kan vara Trip Advisor och annat, där man ger betyg på de anläggningar man har varit på.

Därför ökar kraven på näringen mycket mer, för det blir så omedelbart med en gästs reaktion på saker och ting. Det är klart att vi som land tjänar på att ha den höga kvalitet som Sverige tidigare har varit känt för när det gäller inte minst trygghet. Det är en kvalitetsaspekt att man känner sig trygg dit man kommer.

Där skulle vi kunna tala om taxinäringen. Men det ska vi inte göra nu. Det är naturligtvis ytterligare en fråga som är viktig för näringen.

Är ministern positiv till att Swedish Welcome och kanske andra skulle kunna ingå i Svanenmärkningen just för att detta kvalitetstänk ska kunna utvecklas? Jag säger inte att de ska smälta ihop men att de kan samverka.

Anf. 149 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag ska börja med att säga något om hållbara destinationer och det unika som vi har i Sverige. Vi har ett antal kvaliteter i Sverige som folk är mycket intresserade av. Kan vi bygga på denna kännedom ytterligare tror jag att vi har stora möjligheter. Det handlar om den sociala hållbarheten, men det handlar också om den miljömässiga hållbarheten där Sverige har unika naturmiljöer som vi verkligen ska exploatera för att folk ska tycka att det är spännande att komma hit.

Inom ramen för den Visit Sweden-satsning som vi gör kommer det att handla om, vid sidan av att öka antalet utländska besökare som stannar här, en satsning på hållbar eko- och naturturism för att ge små företag möjligheter att funka bättre.

Men vi ska också titta på ytterligare medel, vilket ligger vid sidan av, som handlar om att säkra hur vi jobbar med vår värdefulla natur när det gäller ledsystemen i fjällen, information och så vidare för att verkligen öka kännedomen om detta. Vi gör alltså en del sådana satsningar vid sidan av Tillväxtverkets satsningar på hållbara och exportmogna turistdestinationer.

När det gäller frågan om samarbete mellan Swedish Welcome och Miljömärkning Sverige vet jag att det pågår diskussioner om det. Jag tycker att det är intressant att man ändå prövar det. Jag ska inte uttala mig för skarpt om detta, eftersom det är ett bolag som jag inte ansvarar för, utan det är faktiskt konsumentministern som ansvarar för det. Men man måste veta att om man ska få ihop detta på något sätt och hitta ett samarbete måste båda styrelserna först titta på hur ett sådant samarbete skulle kunna se ut. Om det sedan skulle vara ett samgående måste man se till att det i så fall ryms inom ramen för ändamålsparagrafer och så vidare. Det är alltså ett visst analysarbete som måste göras. Men jag förstår att en sådan diskussion pågår.

Rent generellt vill jag säga att allting som kan göras för att få ihop branschen mer så att den blir mer strukturerad tror jag gynnar branschens utveckling. Men ytterst får konsumentministern sedan bedöma om detta är klokt eller inte.

Anf. 150 PENILLA GUNTHER (KD):

Herr talman! Jag tackar näringsministern för svaret. Det är just tanken på en hållbar utveckling som är det gemensamma även för de nordiska länderna. Som verksam i Nordiska rådet är jag naturligtvis glad över att just besöksnäringen har lyfts fram även där. Vi hade denna fråga uppe senast på sessionen i november.

Man kan säga att Norden redan i dag är en destination för personer inte minst från Asien och USA. De reser till Skandinavien. De gör ofta rundresor med en dag på varje ställe i Norden.

Jag tror naturligtvis att vi kan tjäna på att ha gemensamma märkningar och certifieringar, så att människor kan söka på nätet utifrån olika kriterier som de tycker är viktiga när de besöker olika upplevelseparker, hotell, restauranger och så vidare.

Men detta är också en fråga om finansiering. De flesta företag är nämligen så små. Frågan är om man ska kunna lita på att enbart näringen själv kostar på en hållbar märkning och certifiering. Jag är lite tveksam där, och jag vill gärna höra statsrådets mening om det. Jag tror ändå att om man ska ha en hållbarhet i detta arbete bör Tillväxtverket förmodligen finnas kvar som en delfinansiär, även om detta skulle slås ihop i bolag eller läggas över på nordisk nivå.

Anf. 151 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Beträffande finansiering har Swedish Welcome fått sammanlagt 59 miljoner kronor, tror jag, i stöd av staten. Det är alltså inte så att man inte har fått stöd under en period.

Men om man gör sådana system är det viktigt att både regionen och näringen själva klarar av att bära en stor del av kostnaderna. Att staten ensam skulle driva och lägga så mycket på detta kommer inte att fungera. Jag tror man måste vara tydlig med att man måste hitta en samarbetsform som också drar in pengar på annat sätt mer hållbart framöver.

Jag tycker att Visit Sweden har gjort ett bra arbete med att få ihop olika aktörer. När det handlar om besöksnäring, inte minst marknadsföring, handlar det inte om att bara köpa reklam utan om att så att säga bygga erbjudanden. Medfinansiering har varit en självklar del i deras verksamhet.

Vi är beredda att göra satsningar på rederierna för att få rederiernas kunder att stanna ytterligare en dag i Sverige. Men det bygger på att rederierna gör ett antal saker, och det bygger på att hotellnäringen är beredd att göra ett antal saker. Detta sätt att bygga samarbeten tror jag är mycket klokt. Därför är det viktigt att Visit Sweden får utökade möjligheter att göra detta de närmaste åren. Jag hoppas att vi också kan få lite mer samsyn kring de ekonomiska frågorna i budgetsamarbetet kanske nästa år och året därpå. Om vi inte får igenom det riskerar Visit Sweden att bli av med en del pengar.

Jag vill avslutningsvis tacka Penilla Gunther för både hennes engagemang och hennes kunskap om besöksnäringen när det gäller inte bara de utmaningar utan framför allt de stora möjligheter som denna näring innebär för Sverige.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 22 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 4 juni

2014/15:675 Avhysning av läger och bosättningar

av *Johan Forssell* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2014/15:676 Val av vård bara för de rika

av *Wiwi-Anne Johansson* (V)

till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

2014/15:677 SJ:s trafik på sträckan Oslo–Stockholm

av *Christian Holm* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2014/15:678 Sjösäkerheten på Hjälmarenen

av *Lars-Axel Nordell* (KD)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2014/15:679 Cykelstråk

av *Nina Lundström* (FP)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2014/15:680 En ny avfallsutredning

av *Ola Johansson* (C)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2014/15:681 Stöd till de småskaliga vattenkraftverken i Sverige

av *Sten Bergheden* (M)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2014/15:682 Bekämpning av översvänningsmygg

av *Margareta B Kjellin* (M)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

§ 23 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 4 juni

2014/15:616 EU-migranter som slussas runt mellan kommuner

av *Lotta Finstorp* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2014/15:617 Begränsning av valfriheten

av *Larry Söder* (KD)

till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

2014/15:618 Framtidsplaner för cricket

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2014/15:619 Handläggningstider hos Lantmäteriet

av *Robert Hannah* (FP)

till statsrådet Mehmet Kaplan (MP)

2014/15:620 Framtiden för familjedaghem

av *Larry Söder* (KD)

till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2014/15:621 Underlättande för motorsporten

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2014/15:622 Problematiken med Försäkringskassan för gränspendlarna

av *Tina Ghasemi* (M)

till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

2014/15:623 Det svenska skyddsrumssystemet

av *Boriana Åberg* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2014/15:624 Återgång till namnet Skaraborg

av *Sten Bergheden* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2014/15:625 Brist på utbildade chaufförer

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2014/15:626 Kortbedrägerier

av *Ulla Andersson* (V)

till statsrådet Per Bolund (MP)

2014/15:627 Avsaknaden av brandbekämpningsresurser

av *Mikael Oscarsson* (KD)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2014/15:628 Planskilda korsningar och obevakade korsningar på järnväg

av *Monica Haider* (S)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2014/15:629 Förebyggande arbete mot hedersrelaterat våld

av *Thomas Finnborg* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2014/15:630 Alkoholreklamen

av *Larry Söder* (KD)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

§ 24 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 4 juni

2014/15:564 Utvärdering av bildandet av Västra Götalandsregionen

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

Prot. 2014/15:110   *den 5 juni*
5 juni

**2014/15:568 Fastighetsmäklarinspektionens möjlighet att bekämpa
oseriösa mäklare**

av *Robert Hannah* (FP)

till statsrådet *Per Bolund* (MP)

§ 25 Kammaren åtskildes kl. 15.56.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdets början till och med § 7 anf. 38 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med § 12 anf. 84 (delvis),
av talmannen därefter till och med § 19 anf. 133 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ABIGAIL CHOATE

/Eva-Lena Ekman

§ 1 Anmälan om avskrivning av proposition.....	1
§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
§ 3 Svar på interpellationerna 2014/15:605 och 619 om den småskaliga vattenkraften	2
Anf. 1 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP)	2
Anf. 2 ANNIKA QARLSSON (C).....	4
Anf. 3 PENILLA GUNTHER (KD).....	5
Anf. 4 PER-INGVAR JOHANSSON (C)	6
Anf. 5 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP)	7
Anf. 6 ANNIKA QARLSSON (C).....	8
Anf. 7 PENILLA GUNTHER (KD).....	9
Anf. 8 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP)	9
Anf. 9 ANNIKA QARLSSON (C).....	10
Anf. 10 PENILLA GUNTHER (KD).....	11
Anf. 11 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	11
§ 4 Svar på interpellation 2014/15:609 om svenskt klimatåtagande inför klimattoppmötet i Paris	12
Anf. 12 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	12
Anf. 13 JENS HOLM (V)	13
Anf. 14 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP)	14
Anf. 15 JENS HOLM (V)	15
Anf. 16 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP)	16
Anf. 17 JENS HOLM (V)	17
Anf. 18 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	18
§ 5 Svar på interpellation 2014/15:607 om externa aktörer i integrationsarbetet.....	18
Anf. 19 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	18
Anf. 20 FREDRIK SCHULTE (M).....	19
Anf. 21 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	20
Anf. 22 FREDRIK SCHULTE (M).....	21
Anf. 23 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	21
Anf. 24 FREDRIK SCHULTE (M).....	22
§ 6 Svar på interpellation 2014/15:637 om arbetslöshetsmålet	22
Anf. 25 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	22
Anf. 26 JENNY PETERSSON (M).....	23
Anf. 27 GUNILLA NORDGREN (M).....	24
Anf. 28 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	24
Anf. 29 JENNY PETERSSON (M).....	25
Anf. 30 GUNILLA NORDGREN (M).....	26
Anf. 31 FREDRIK SCHULTE (M).....	27
Anf. 32 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	27

Anf. 33 JENNY PETERSSON (M)	28
Anf. 34 FREDRIK SCHULTE (M)	29
Anf. 35 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	29
§ 7 Svar på interpellationerna 2014/15:513 och 520 om Backaundantaget och påminnelseavgifterna för trängselskatten i Göteborg	30
Anf. 36 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	30
Anf. 37 ROBERT HANNAH (FP).....	31
Anf. 38 JAN ERICSON (M)	32
Anf. 39 JOHAN BÜSER (S).....	32
Anf. 40 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	33
Anf. 41 ROBERT HANNAH (FP).....	34
Anf. 42 JAN ERICSON (M)	36
Anf. 43 JOHAN BÜSER (S).....	36
Anf. 44 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	37
Anf. 45 ROBERT HANNAH (FP).....	37
Anf. 46 JAN ERICSON (M)	38
Anf. 47 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	39
§ 8 Svar på interpellation 2014/15:526 om höjda arbetsgivaravgifter för unga inom Försvarsmakten.....	39
Anf. 48 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	39
Anf. 49 HANS WALLMARK (M)	40
Anf. 50 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	41
Anf. 51 HANS WALLMARK (M)	41
Anf. 52 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	42
Anf. 53 HANS WALLMARK (M)	43
Anf. 54 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	43
§ 9 Svar på interpellationerna 2014/15:536 och 555 om konsekvenser för landsbygden av höjd skatt på bensin och diesel.....	44
Anf. 55 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	44
Anf. 56 HELENA BOUVENG (M).....	45
Anf. 57 GUNILLA NORDGREN (M).....	45
Anf. 58 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	47
Anf. 59 HELENA BOUVENG (M).....	48
Anf. 60 GUNILLA NORDGREN (M).....	48
Anf. 61 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	49
Anf. 62 HELENA BOUVENG (M).....	50

Anf. 63 GUNILLA NORDGREN (M).....	50
Anf. 64 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	51
§ 10 Svar på interpellation 2014/15:561 om Sveriges bilaterala skatteavtal	51
Anf. 65 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	51
Anf. 66 OLLE FELTEN (SD).....	52
Anf. 67 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	53
Anf. 68 OLLE FELTEN (SD).....	54
Anf. 69 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	54
Anf. 70 OLLE FELTEN (SD).....	55
Anf. 71 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	55
§ 11 Svar på interpellationerna 2014/15:564 och 610 om sänkt ROT-avdrag	56
Anf. 72 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	56
Anf. 73 HELENA BOUVENG (M).....	57
Anf. 74 CARL-OSKAR BOHLIN (M).....	57
Anf. 75 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	58
Anf. 76 HELENA BOUVENG (M).....	59
Anf. 77 CARL-OSKAR BOHLIN (M).....	60
Anf. 78 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	61
Anf. 79 HELENA BOUVENG (M).....	61
Anf. 80 CARL-OSKAR BOHLIN (M).....	62
Anf. 81 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	62
§ 12 Svar på interpellation 2014/15:571 om möjligheterna till undantag från reglerna om krav på kassaregister	63
Anf. 82 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	63
Anf. 83 PER-INGVAR JOHNSSON (C).....	64
Anf. 84 GUNILLA NORDGREN (M).....	65
Anf. 85 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	65
Anf. 86 PER-INGVAR JOHNSSON (C).....	66
Anf. 87 GUNILLA NORDGREN (M).....	66
Anf. 88 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	67
§ 13 Svar på interpellation 2014/15:622 om dubbdäcksskatt.....	67
Anf. 89 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	67
Anf. 90 MARIA PLASS (M).....	67
Anf. 91 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	68

Anf. 92 MARIA PLASS (M)	68
Anf. 93 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	69
Anf. 94 MARIA PLASS (M)	69
Anf. 95 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	70
§ 14 Svar på interpellation 2014/15:625 om höjda avgifter för pensionärerna.....	70
Anf. 96 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	70
Anf. 97 HELENA BOUVENG (M)	70
Anf. 98 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	71
Anf. 99 HELENA BOUVENG (M)	72
Anf. 100 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	72
Anf. 101 HELENA BOUVENG (M)	73
Anf. 102 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	73
§ 15 Svar på interpellation 2014/15:534 om fler stora event i Sverige	74
Anf. 103 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	74
Anf. 104 RIKARD LARSSON (S)	74
Anf. 105 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	75
Anf. 106 RIKARD LARSSON (S)	76
Anf. 107 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	77
Anf. 108 RIKARD LARSSON (S)	78
Anf. 109 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	78
§ 16 Svar på interpellation 2014/15:539 om TTIP:s betydelse för säkerhetspolitiken.....	79
Anf. 110 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	79
Anf. 111 HANS WALLMARK (M)	79
Anf. 112 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	80
Anf. 113 HANS WALLMARK (M)	81
Anf. 114 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	82
Anf. 115 HANS WALLMARK (M)	83
Anf. 116 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	84
§ 17 Svar på interpellation 2014/15:584 om åtgärder för näringslivet i Halland	84
Anf. 117 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	84
Anf. 118 JÖRGEN WARBORN (M)	85

Anf. 119 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	86
Anf. 120 JÖRGEN WARBORN (M)	87
Anf. 121 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	88
Anf. 122 JÖRGEN WARBORN (M)	89
Anf. 123 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	89
§ 18 Svar på interpellation 2014/15:602 om effekter av regeringens näringspolitik.....	90
Anf. 124 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	90
Anf. 125 FREDRIK SCHULTE (M).....	91
Anf. 126 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	92
Anf. 127 FREDRIK SCHULTE (M).....	93
Anf. 128 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	94
Anf. 129 FREDRIK SCHULTE (M).....	95
Anf. 130 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	96
§ 19 Svar på interpellation 2014/15:606 om regeringens näringspolitik	96
Anf. 131 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	96
Anf. 132 FREDRIK SCHULTE (M).....	97
Anf. 133 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	98
Anf. 134 FREDRIK SCHULTE (M).....	99
Anf. 135 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	100
Anf. 136 FREDRIK SCHULTE (M).....	101
Anf. 137 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	102
§ 20 Svar på interpellation 2014/15:614 om en effektiv miljöpolitik	102
Anf. 138 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	102
Anf. 139 FREDRIK SCHULTE (M).....	103
Anf. 140 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	104
Anf. 141 FREDRIK SCHULTE (M).....	105
Anf. 142 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	106
Anf. 143 FREDRIK SCHULTE (M).....	107
Anf. 144 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	108
§ 21 Svar på interpellation 2014/15:664 om insatser för att främja besöksnäringen	109

Prot. 2014/15:110
5 juni

Anf. 145 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	109
Anf. 146 PENILLA GUNTHER (KD).....	109
Anf. 147 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	110
Anf. 148 PENILLA GUNTHER (KD).....	111
Anf. 149 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	112
Anf. 150 PENILLA GUNTHER (KD).....	113
Anf. 151 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	113
§ 22 Anmälan om interpellationer	114
§ 23 Anmälan om frågor för skriftliga svar	114
§ 24 Anmälan om skriftliga svar på frågor	115
§ 25 Kammaren åtskildes kl. 15.56.	116

Tryck: Elanders, Vällingby 2015